



Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

LJETOPIS knj. VI

1974

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/items/dd3db9fb-8c21-44c6-827c-e542c4a5c0dc>

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/>

LJETOPIS
AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE
za 1973. godinu

KNJIGA VI

Sarajevo
1974.

LJETOPIS
AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE
za 1973. godinu

KNJIGA VI



Sarajevo
1974.

LJETOPIS
AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE
za 1973. godinu

KNJIGA VI



Sarajevo
1974.

Pripremio i uredio
akademik ALOJZ BENAC



I z d a l a
AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

S A D R Ž A J

	Strana
I. PODACI O SASTAVU AKADEMIJE — — — — —	3
1. Organizacioni sastav Akademije — — — — —	5
a) Predsjedništvo Akademije — — — — —	5
b) Izvršni odbor Predsjedništva Akademije — — — — —	6
c) počasnici članovi Akademije — — — — —	6
d) članovi Akademije — po odjeljenjima — — — — —	6
e) sastav Centra, odbora, komisija i drugih tijela Akademije —	9
2. Organizacija i sastav Radne zajednice u Akademiji — — —	16
II. RAD AKADEMIJE — — — — —	19
1. skupštine Akademije — — — — —	21
2. sjednice Predsjedništva Akademije — — — — —	32
III. SKUPOVI AKADEMIJE — — — — —	51
1. naučni skupovi — — — — —	53
2. predavanja — — — — —	55
3. svečani skupovi — — — — —	55
IV. IZVJEŠTAJI O RADU AKADEMIJE (od 1. I — 31. XII 1973) — —	73
1. izvještaji o radu — — — — —	75
2. Pregled izvršenja Finansijskog plana — redovna djelatnost —	110
3. izvršenje prihoda i rashoda Fonda za naučnoistraživački rad Akademije — — — — —	112
V. PLAN RADA I FINANSIJSKI PLAN AKADEMIJE ZA 1974. GOD. —	115
1. plan rada — — — — —	117
2. finansijski plan — — — — —	129
VI. PODACI O PREMINULIM ČLANOVIMA AKADEMIJE — — —	131
1. Biografije i bibliografije preminulih članova — — — — —	133



I. PODACI O SASTAVU AKADEMIJE



1. ORGANIZACIONI SASTAV AKADEMIJE

U toku 1973. godine došlo je zbog izbora novih članova i nekih drugih okolnosti do značajnih promjena u sastavu članstva Akademije, i zbog toga je nužno te promjene odmah na početku notirati. To su sljedeće promjene:

a) na Izornoj skupštini Akademije, održanoj 11. januara 1973. godine, za redovne članove Akademije izabrani su ovi *vanredni* članovi: Josip BAĆ, Midhat BEGIĆ, Nedim FILIPOVIĆ, Jakob GAON, Seid HUKOVIĆ, Kemal KAPETANOVIĆ, Dušan MAKSIMOVIĆ, Čamil SIJARIĆ, Vojislav SPAIĆ, Midhat ŠAMIĆ, Ivo ŠEREMET, Miroslav VARADIN i Grujica ŽARKOVIĆ, a za redovnog člana biran je i dr Hajrudin HADŽISELIMOVIĆ, redovni profesor Medicinskog fakulteta.

Na istoj Skupštini birani su za *vanredne* članove: Branko BAJČETIĆ, Ibro BRKIĆ, Milorad EKMEČIĆ, Ivan FOCHT, Muhamed KADIĆ, Svetislav MILIĆ, Jakov RUKAVINA, Ivan SOKLIĆ i Svetozar ZIMONJIĆ.

Za domaće dopisne članove birani su: Antun AUGUSTINČIĆ, Midhat BEGOVIĆ, France BEZLAJ, Georgi FILIPOVSKI, Milutin GARAŠANIN, Nedeljko GVOZDENOVIĆ, Branimir GUŠIĆ, Ivan JURKOVIĆ, Miroslav KRLEŽA, Anton KUHELJ, Đorđe LAZAREVIĆ, Mihailo PETRUŠEVSKI, Duje RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Pavle SAVIĆ, Siniša STANKOVIĆ i Branko ŽEŽELJ.

Za inostrane dopisne članove birani su: Emil CONDURACHI, Bobodžan GAFUROV i Vladimir PRELOG.

b) Promijenili su mjesto boravka i odselili se u Beograd: Branko Bajčetić, Vladimir Čavka, Mehmed Selimović.

c) Tokom 1973. godine umrla su tri člana naše Akademije: Mustafa Kamarić, Svetislav Milić i Nikola Zdanovski.

d) Za novog člana Predsjedništva umjesto akademika Mehmeda Selimovića izabran je akademik Midhat Begić.

S obzirom na sve ove promjene, sastav Akademije je krajem 1973. godine bio sljedeći:

a) PREDSJEDNIŠTVO AKADEMIJE

akademik EDHEM ČAMO, predsjednik
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, potpredsjednik
akademik ALOJZ BENAC, generalni sekretar
akademik MAHMUT BAJRAKTAREVIĆ, sekretar Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka

akademik JULIJE HAHAMOVIĆ, sekretar Odjeljenja tehničkih nauka
akademik VOJISLAV SPAIĆ, sekretar Odjeljenja društvenih nauka
akademik PAVEL ŠTERN, sekretar Odjeljenja medicinskih nauka
akademik MIDHAT ŠAMIĆ, sekretar Odjeljenja za književnost i umjetnost
akademik MIDHAT BEGIĆ, član Predsjedništva
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ, član Predsjedništva
akademik ERNEST GRIN, član Predsjedništva
akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ, član Predsjedništva
vanredni član MUSTAFA KAMARIĆ, član Predsjedništva¹⁾

b) IZVRŠNI ODBOR PREDSJEDNIŠTVA AKADEMIJE

akademik EDHEM ČAMO, predsjednik
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, potpredsjednik
akademik ALOJZ BENAC, generalni sekretar

c) POČASNI ČLANOVI AKADEMIJE

JOSIP BROZ TITO
EDVARD KARDELJ
IVO ANDRIĆ
RODOLJUB ČOLAKOVIĆ

d) ČLANOVI AKADEMIJE – PO ODJELJENJIMA

1. Odjeljenje društvenih nauka

akademik ANTO BABIĆ
akademik ALOJZ BENAC
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
akademik NEDIM FILIPOVIĆ*
akademik CVJETKO RIHTMAN
akademik VOJISLAV SPAIĆ*

akademik JOVAN VUKOVIĆ
vanredni član HAMDIIJA ĆEMERLIĆ
vanredni član MILORAD EKMEČIĆ*
vanredni član IVAN FOCHT*
vanredni član MUSTAFA KAMARIĆ¹⁾
vanredni član HAMDIIJA KAPIDŽIĆ

dopisni član MEHMED BEGOVIĆ*
dopisni član FRANCE BEZLAJ*
dopisni član MILAN BUDIMIR
dopisni član VASO ČUBRILOVIĆ
dopisni član MILUTIN GARAŠANIN*
dopisni član GRGA NOVAK
dopisni član MIHAILO PETRUŠEVSKI*
dopisni član DUJE RENDIĆ-MIOČEVIĆ*

dopisni inostrani član BOBODŽAN G. GAFUROV*

¹⁾ preminuo 6. XI 1973. god.

* izabrani na Skupštini Akademije 11. januara 1973. god.



dopisni inostrani član EMIL-CONDURACHI*

saradnik Akademije HASAN HADŽIOMEROVIĆ
saradnik Akademije STJEPAN LOVRENOVIĆ
saradnik Akademije BORIVOJE ČOVIĆ

2. Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka

akademik MAHMUT BAJRAKTAREVIĆ
akademik EDHEM ČAMO
akademik PAVLE FUKAREK
akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ*
akademik TONKO ŠOLJAN
akademik MIROSLAV VARADIN*
akademik NIKOLA ZDANOVSKI²⁾

vanredni član BRANKO BAJČETIĆ*
vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ
vanredni član KRUNOSLAV LJOLJE
vanredni član BRANISLAV MARTIĆ

dopisni član DRAGOMIR ĆOSIĆ
dopisni član MLADEN DEŽELIĆ
dopisni član GEORGI FILIPOVSKI*
dopisni član PAVLE SAVIĆ*
dopisni član SINIŠA STANKOVIĆ*

dopisni inostrani član VLADIMIR PRELOG*

saradnik Akademije TIHOMIR VUKOVIĆ
saradnik Akademije FIKRET VAJZOVIĆ
saradnik Akademije VESELIN PERIĆ

3. Odjeljenje medicinskih nauka

akademik VLADIMIR ČAVKA³⁾
akademik JAKOB GAON*
akademik ERNEST GRIN
akademik HAJRUDIN HADŽISELIMOVIĆ*
akademik SEID HUKOVIĆ*
akademik JOSIP JEŽIĆ
akademik PAVEL ŠTERN
akademik GRUJICA ŽARKOVIĆ*

vanredni član IBRO BRKIĆ*
vanredni član MARKO CIGLAR
vanredni član JAKOV RUKAVINA*

dopisni član BOGDAN BRECELJ
dopisni član VASO BUTOZAN

²⁾ preminuo 18. XII 1973. god.

³⁾ preseljenjem u Beograd stekao status dopisnog člana



dopisni član BRANIMIR GUŠIĆ*
dopisni član FRAN KOGOJ
dopisni član MILIVOJE KOSTIĆ
dopisni član RADIVOJE MILIN
dopisni član ISIDOR PAPO
dopisni član MILIVOJE SARVAN
dopisni član KOSTA TODOROVIĆ

saradnik Akademije ALEKSANDAR NIKULIN
saradnik Akademije EŠREF SARAJLIĆ
saradnik Akademije HIŠAM SERDAREVIĆ
saradnik Akademije DŽEMAL REZAKOVIĆ
saradnik Akademije LADISLAV OŽEGOVIĆ

4. Odjeljenje za književnost i umjetnost

akademik MIDHAT BEGIĆ*
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ
akademik VLADO MILOŠEVIĆ
akademik ISMET MUJEZINOVIĆ
akademik MEHMED SELIMOVIĆ⁴⁾
akademik ĆAMIL SIJARIĆ*
akademik MIDHAT ŠAMIĆ*
akademik IVO ŠEREMET*

vanredni član DUŠAN ĐUROVIĆ
vanredni član ILIJA KECCMANOVIĆ
vanredni član MICA TODOROVIĆ

dopisni član ANTUN AUGUSTINČIĆ*
dopisni član BRANĀKO ĆOPIĆ
dopisni član VELIBOR GLIGORIĆ
dopisni član NEDELJKO GVOZDENOVIĆ*
dopisni član BLAŽO KONESKI
dopisni član MIROSLAV KRLEŽA*
dopisni član SKENDER KULENOVIĆ
dopisni član JOSIP VIDMAR

5. Odjeljenje tehničkih nauka

akademik JOSIP BAĆ*
akademik JAHIEL FINCI
akademik JULIJE HAHAMOVIĆ
akademik RADOSLAV JOVANOVIĆ
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ*
akademik DUŠAN KRSMANOVIĆ
akademik ALEKSANDAR TRUMIĆ

vanredni član TEODOR GREGORIĆ

⁴⁾ preseljenjem u Beograd stekao status dopisnog člana



vanredni član MUHAMED KADIĆ*
vanredni član MANOJLO MARAVIĆ
vanredni član SVETISLAV MILIĆ⁵⁾
vanredni član IVAN SOKLIĆ*
vanredni član SVETOZAR ZIMONJIĆ*

dopisni član IVAN JURKOVIĆ*
dopisni član ĐORĐE LAZAREVIĆ*
dopisni član ANTON KUHELJ*
dopisni član BRANKO ŽEŽELJ*

e) SASTAV CENTRA, ODBORA, KOMISIJA, I DRUGIH TIJELA AKA-
DEMIJE

ODBOR ZA ORGANIZACIJU NAUČNOG RADA AKADEMIJE

akademik KEMAL KAPETANOVIĆ, predsjednik
akademik JOSIP JEŽIĆ
akademik NEDIM FILIPOVIĆ
akademik ĆAMIL SIJARIĆ
vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ

1. Odbori i komisije Predsjedništva Akademije:

ODBOR ZA IZDAVAČKU DJELATNOST

akademik MIROSLAV VARADIN, predsjednik
akademik JAKOB GAON
akademik IVO ŠEREMET
vanredni član MILORAD EKMEČIĆ
vanredni član TEODOR GREGORIĆ

ODBOR ZA BIBLIOTEKU I DOKUMENTACIJU

vanredni član HAMDİJA KAPIDŽIĆ, predsjednik
akademik SEID HUKOVIĆ
vanredni član MANOJLO MARAVIĆ
vanredni član KRUNOSLAV LJOLJE
akademik ĆAMIL SIJARIĆ

ODBOR ZA FINANSIJE

akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ, predsjednik
akademik DUŠAN KRSMANOVIĆ
akademik ĆAMIL SIJARIĆ
vanredni član HAMDİJA ĆEMERLIĆ
vanredni član MARKO CIGLAR

⁵⁾ preminuo 8. IV 1973. god.



KOMISIJA ZA NAGRADE I ODLIKOVANJA

akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, predsjednik
akademik VOJISLAV SPAIĆ
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
vanredni član BRANKO BAJČETIĆ
vanredni član IBRO BRKIĆ
vanredni član TEODOR GREGORIĆ

2. Komisija za izradu istorije naroda Bosne i Hercegovine

akademik ANTO BABIĆ
akademik NEDIM FILIPOVIĆ
vanredni član HAMDİJA KAPIDŽIĆ
prof. dr AVDO SUĆESKA, Pravni fakultet – Sarajevo
NIKOLA BABIĆ, direktor Instituta za istoriju – Sarajevo

Sastav potkomisija:

I – za srednji vijek

akademik ANTO BABIĆ, rukovodilac
prof. dr DESANKA KOVAČEVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr MARKO ŠUNJIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo

II – za turski period do kraja XVII v.

akademik NEDIM FILIPOVIĆ, rukovodilac
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
prof. dr MILAN VASIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
dr ADEM HANDŽIĆ, viši naučni saradnik Orijentalnog instituta – Sarajevo
dipl. inž. ALIJA BEJTIĆ, direktor Gradskog zavoda za zaštitu spomenika
kulture – Sarajevo
prof. HAMID HADŽIBEGIĆ, profesor u penziji – Sarajevo

III – za turski period od XVIII – 1878

prof. dr AVDO SUĆESKA, rukovodilac
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
prof. dr RADE PETROVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
dipl. inž. ALIJA BEJTIĆ, direktor Gradskog zavoda za zaštitu spomenika
kulture – Sarajevo
AHMED ALIČIĆ, stručni saradnik Orijentalnog instituta – Sarajevo
dr MUHAMED HADŽIJAHIĆ, viši naučni saradnik u Akademiji



IV – za period austrougarske uprave

vanredni član HAMDIIJA KAPIDŽIĆ, rukovodilac
prof. dr FERDO HAUPTMANN, Filozofski fakultet – Graz
dr DŽEVAD JUZBAŠIĆ, naučni saradnik Instituta za istoriju – Sarajevo
RISTO BESAROVIĆ, direktor Muzeja književnosti BiH

V – za period između dva rata, te narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije

NIKOLA BABIĆ, rukovodilac, direktor Instituta za istoriju – Sarajevo
vanredni član HAMDIIJA ĆEMERLIĆ
NEDIM ŠARAC, direktor Muzeja revolucije BiH
dr NUSRET ŠEHIĆ, naučni saradnik Instituta za istoriju – Sarajevo
dr AHMED HADŽIROVIĆ, naučni saradnik Instituta za istoriju – Sarajevo
prof. dr ATIF PURIVATRA, Fakultet političkih nauka – Sarajevo
dr RASIM HUREM, naučni saradnik Instituta za istoriju – Sarajevo
dr VESELIN ĐURETIĆ, naučni saradnik, Beograd
dr ZDRAVKO ANTONIĆ, naučni saradnik Instituta za književnost –
Sarajevo
mr RAFAEL BRČIĆ, stručni saradnik Instituta za istoriju – Sarajevo

Međudjeljenjski odbori

ODBOR ZA KRŠ

akademik PAVLE FUKAREK, predsjednik
akademik TONKO ŠOLJAN
akademik MIROSLAV VARADIN
akademik RADOSLAV JOVANOVIĆ
akademik JOSIP BAĆ

ODBOR ZA PRIRODNE RESURSE

akademik DUŠAN KRSMANOVIĆ, predsjednik
akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ
akademik JULIJE HAHAMOVIĆ
akademik RADOSLAV JOVANOVIĆ
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ
vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ
vanredni član IVAN SOKLIĆ
prof. dr TIHOMIR VUKOVIĆ

ODBOR ZA ZAŠTITU PRIRODNE SREDINE

akademik PAVLE FUKAREK, predsjednik
akademik ALEKSANDAR TRUMIĆ



KOMISIJA EKONOMISTA

akademik VOJISLAV SPAIĆ, rukovodilac
prof. dr STJEPAN LOVRENOVIĆ, saradnik Akademije
prof. dr HASAN HADŽIOMEROVIĆ, saradnik Akademije

KOMISIJA FILOZOFA I SOCIOLOGA

vanredni član IVAN FOCHT, rukovodilac
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
prof. dr ARIF TANOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr STANKO TOMIĆ, Fakultet političkih nauka – Sarajevo

ODJELJENJE PRIRODNIH I MATEMATIČKIH NAUKA

Odbor za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području BiH

akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ, predsjednik
akademik EDHEM ČAMO
akademik NIKOLA ZDANOVSKI
akademik MIROSLAV VARADIN
vanredni član BRANKO BAJČETIĆ

ODJELJENJE MEDICINSKIH NAUKA

Odbor za rak

akademik PAVEL ŠTERN, predsjednik
akademik SEID HUKOVIĆ
prof. dr MIDHAT PRČIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
prof. dr SLOBODAN OBRADOV, Medicinski fakultet – Sarajevo
prof. dr DRAGAN KOSORIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr SREČKO ŠIMIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr DŽEVAD SOFTIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr ABDULAH KONJICIJA, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr VESNA HADŽIOMEROVIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo

Komisija za kardiovaskularni sistem

vanredni član IBRO BRKIĆ, predsjednik
akademik PAVEL ŠTERN
akademik SEID HUKOVIĆ
akademik HAJRUDIN HADŽISELIMOVIĆ
akademik GRUJICA ŽARKOVIĆ
prof. dr EŠREF SARAJLIĆ, saradnik Akademije
prof. dr ALEKSANDAR NIKULIN, saradnik Akademije
prof. dr HIŠAM SERDAREVIĆ, saradnik Akademije
prof. dr DŽEMAL REZAKOVIĆ, saradnik Akademije
prof. dr SEAD BRKIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
prof. dr RIFAT TVRTKOVIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo



dr NURUDIN NUMIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr MIODRAG POPADIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr MILORAD TOMAŠEVIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr MUHAMED MAHIĆ, Medicinski fakultet – Sarajevo
DORĐE RADOJEVIĆ, Republički zavod za fizičku kulturu, Sarajevo

Odbor za nefropatiju

akademik JAKOB GAON, predsjednik
akademik JOSIP JEŽIĆ
prof. dr ALEKSANDAR NIKULIN, saradnik Akademije
prof. dr EŠREF SARAJLIĆ, saradnik Akademije
dr ALEKSANDAR FAJGELJ, Medicinski fakultet – Sarajevo
dr MOMIR MACANOVIĆ, II Interna klinika – Sarajevo

ODJELJENJE ZA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

Komisija za izradu Istorije književnosti BiH

akademik MIDHAT BEGIĆ, predsjednik
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
akademik ĆAMIL SIJARIĆ
prof. dr RADOVAN VUČKOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
RISTO TRIFKOVIĆ, književnik
RISTO BESAROVIĆ, direktor Muzeja književnosti BiH
prof. dr HERTA KUNA, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr SVETOZAR MARKOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr MUHSIN RIZVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr BRANKO MILANOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
NEVENKA GOŠIĆ, viši stručni saradnik u Akademiji (sekretar)
dr DŽENANA BUTUROVIĆ, naučni saradnik Zemaljskog muzeja
prof. dr ZDENKO LEŠIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr SVETOZAR KOLJEVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
doc. dr LJUBOMIR ZUKOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo



Sastav potkomisija:

Potkomisija za srednji vijek

prof. dr HERTA KUNA, rukovodilac
dr PAVAO ANĐELIĆ, viši naučni saradnik u Zemaljskom muzeju
NEVENKA GOŠIĆ, viši stručni saradnik u Akademiji
ŠEFIK BEŠLAGIĆ, profesor u penziji – Sarajevo

Potkomisija za turski period

prof. dr SVETOZAR MARKOVIĆ, rukovodilac
akademik NEDIM FILIPOVIĆ
prof. dr HERTA KUNA, Filozofski fakultet – Sarajevo

doc. dr BEĆIR DŽAKA, Filozofski fakultet – Sarajevo
doc. dr SULEJMAN GROZDANIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
doc. dr VANČO BOŠKOV, Filozofski fakultet – Sarajevo
dr fra SLAVKO KOVAČIĆ, profesor u penziji – Sarajevo
dr MUHAMED HADŽIJAHIĆ, viši naučni saradnik Akademije
LAMIJA HADŽIOSMANOVIĆ, Orijentalni institut – Sarajevo
ŠIMUN ŠONJE, saradnik Filozofskog fakulteta – Sarajevo
HAIM KAMHI, sudija u penziji – Sarajevo

Potkomisija za austrougarski period:

prof. dr MUHSIN RIZVIĆ, rukovodilac
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
prof. dr BRANKO MILANOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
RISTO BESAROVIĆ, direktor Muzeja književnosti BiH
dr JOSIP LEŠIĆ, pozorišni reditelj – Sarajevo
dr DEJAN ĐURIČKOVIĆ, viši stručni saradnik Instituta za jezik i
književnost – Sarajevo
BORIS ČORIĆ, viši stručni saradnik Instituta za jezik i književnost –
Sarajevo

Potkomisija za međuratni period:

prof. dr BRANKO MILANOVIĆ, rukovodilac
akademik MIDHAT BEGIĆ
prof. dr RADOVAN VUČKOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr ZENKO LEŠIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
MIODRAG BOGIĆEVIĆ, književnik



Potkomisija za najnoviji period:

akademik MIDHAT BEGIĆ, rukovodilac
prof. dr HANIFA KAPIDŽIĆ-OSMANAGIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
prof. dr RADOVAN VUČKOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
RISTO TRIFKOVIĆ, književnik
MIODRAG BOGIĆEVIĆ, književnik

Potkomisija za narodnu književnost:

dr DŽENANA BUTUROVIĆ, rukovodilac
doc. dr LJUBOMIR ZUKOVIĆ, Filozofski fakultet – Sarajevo
mr. LUKA ŠEKARA, saradnik Instituta za jezik i književnost – Sarajevo
MUNIB SARAJLIĆ, saradnik Instituta za jezik i književnost – Sarajevo

Komisija za izradu Istorije likovnih umjetnosti BiH

akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, predsjednik
akademik ISMET MUJEZINOVIĆ
akademik JAHIEL FINCI
prof. inž. ESAD KAPETANOVIĆ, Arhitektonsko-urbanistički fakultet,
Sarajevo
prof. inž. HUSREF REDŽIĆ, Arhitektonsko-urbanistički fakultet, Sarajevo
prof. inž. JURAJ NAJDHARD, Arhitektonsko-urbanistički fakultet, Sarajevo
jevo
prof. inž. LJUBICA MLADENOVIĆ, viši kustos Muzeja grada, Sarajevo
prof. inž. MARKO VEGO, naučni savjetnik u penziji, Sarajevo
dr PAVAO ANĐELIĆ, Zemaljski muzej, Sarajevo
dr SMAIL TIHIĆ, književnik

ODJELJENJE TEHNIČKIH NAUKA

Komisija za energetiku

vanredni član TEODOR GREGORIĆ, rukovodilac
vanredni član SVETOZAR ZIMONJIĆ
prof. dr inž. MURIS OSMANAGIĆ, republički sekretar za industriju i
trgovinu
prof. inž. STJEPAN MIKULEC, redovni profesor Građevinskog fakulteta,
Sarajevo
inž. BRANISLAV JANKOVIĆ, docent Elektrotehničkog fakulteta, Sarajevo
inž. LJUBOMIR GRUPKOVIĆ, generalni direktor „Elektroprenosa“, Sarajevo
jevo



2. ORGANIZACIONI SASTAV RADNE ZAJEDNICE U AKADEMIJI

SULEJMANPAŠIĆ MUHIDIN, sekretar Administracije

I. – A D M I N I S T R A C I J A

Kabinet Predsjedništva

1. ĆOROVIĆ RADOJKA, referent

Odsjek za administrativno-finansijske poslove

1. DURSUN RAJKO, rukovodilac Odsjeka
2. TUZLAK MUNEVERA, arhivar
3. PEJIČIĆ MIRSADA, daktilograf

4. DŽAMASTAGIĆ MUNIRA, šef računovodstva
5. RIZVIĆ MUBERA, knjigovođa-referent
6. FEJZAGIĆ NADŽIJA, knjigovođa-referent
7. AZINOVIĆ IVICA, ekonom
8. HASANBEGOVIĆ ISMET, vozač putničkih kola
9. ŽIVKOVIĆ FRANCIKA, domar
10. PLEŠA MARIJA, radnica na održavanju čistoće
11. KUBI IVA, radnica u održavanju čistoće

II. – S T R U Č N E S L U Ź B E

Služba za izdavačku djelatnost

1. EKIĆ ENES, samostalni referent

Biblioteka

1. BILEK MIRJANA, rukovodilac Biblioteke
2. STANEK EMINA, bibliotekar

Služba za organizaciju naučnog rada

1. STOJADINOVIĆ RADMILA, samostalni referent
2. KULENOVIĆ NIMETA, samostalni referent

III. – N A U Č N E S L U Ź B E

Komisija za Istoriju naroda Bosne i Hercegovine

1. HADŽIJAHIĆ dr MUHAMED, viši naučni saradnik, sekretar Komisije

Komisija za lingvistička ispitivanja

1. VUJIČIĆ DRAGOMIR, viši stručni saradnik
2. GOŠIĆ NEVENKA, viši stručni saradnik

Centar za balkanološka ispitivanja

1. ALIREJSOVIĆ EDINA, magistar – stručni saradnik
2. MIKIĆ ŽIVKO, fizički antropolog
3. ČERKEZ SEAD, arheološki ilustrator
4. GOVEDARICA BLAGOJA, arheolog
5. HADŽIDEDIĆ NEDŽAD, honorarni spoljni saradnik



II. RAD AKADEMIJE



1. SKUPŠTINE AKADEMIJE

IZVOD IZ ZAPISNIKA

sa redovne (izborne) skupštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine što je održana 11. januara 1973. godine

Skupštini je prisustvovao 41 član. Odsutni: Meša Selimović, Mica Todorović, Nikola Zdanovski, Ilija Kecmanović, Dušan Đurović, Branislav Martić i Manojlo Maravić.

DNEVNI RED:

1. Izbor novih članova Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Na početku rada Skupštine predsjednik Akademije akademik Edhem Čamo izložio je, ispred Predsjedništva Akademije, sljedeće činjenice:

„Izvršavajući zaključak godišnje Skupštine Akademije održane 12. aprila 1972. godine, Predsjedništvo je 19. maja iste godine donijelo odluku o objavljivanju dana održavanja skupštine na kojoj će se obaviti izbor novih članova. Time su bile pozvane naučne i umjetničke ustanove i zakonom ovlaštene organizacije Bosne i Hercegovine da svoje pismeno obrazložene prijedloge podnesu Akademiji do 20. jula 1972. godine, a shodno zakonskim i statutarnim odredbama — Predsjedništvo je obavijestilo odjeljenja Akademije da najkasnije mjesec dana prije održavanja izborne skupštine dostave svoje prijedloge.

Kao što vam je poznato, skupština je trebalo da se održi 6. decembra 1972. godine. Međutim, zbog objektivnih razloga ovaj rok se nije mogao ostvariti, pa je Predsjedništvo moralo promijeniti dan održavanja izborne skupštine i zakazati je za 11. januar 1973. godine — tj. za danas. Molim vas da to uvažite.

U utvrđenom roku prispjeli su prijedlozi za 44 kandidata, i to: 14 prijedloga za redovne članove, 11 za vanredne, 16 za dopisne — domaće i 3 za dopisne — inostrane članove. Od tog broja Odjeljenje društvenih nauka predložilo je dvojicu svojih vanrednih članova za redovne i dvojicu novih za vanredne članove; Odjeljenje medicinskih nauka predložilo je trojicu vanrednih za redovne i jednog novog kandidata takođe za redovnog člana, te dvojicu kandidata za vanredne članove; Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka predložilo je dvojicu vanrednih za redovne i jednog novog za vanrednog člana. Odjeljenje tehničkih nauka predložilo je dvojicu vanrednih za redovne i četvoricu kandidata za vanredne, dok su samo dvije ustanove iz ove oblasti nauka predložile svoja dva kandidata kojima Odjeljenje nije dalo podršku, a Odjeljenje za književnost i umjetnost predložilo je svoju četvoricu vanrednih članova za redovne. Međutim, ni Odjeljenje za književnost i umjetnost, a ni pozvane institucije iz te oblasti nisu predložili nijednog novog kandidata.

Za dopisne domaće članove Odjeljenja su predložila 16 kandidata, a 3 za inostrane dopisne članove. Od toga broja, Odjeljenje društvenih nauka predložilo je 5 domaćih i 2 inostrana, Odjeljenje medicinskih nauka u zajednici sa Odjeljenjem prirodno-matematičkih nauka jednog inostranog dopisnog člana, Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka 4 dopisna domaća člana, Odjeljenje tehničkih nauka 4 dopisna domaća člana i Odjeljenje za književnost i umjetnost predložilo je 3 dopisna domaća člana.

Ovom prilikom smatram se obaveznim da istaknem i to da je Odjeljenje za književnost i umjetnost zajedno sa Predsjedništvom Akademije željelo da predloži druga akademika Miroslava Krležu za počasnog člana Akademije. Međutim, na izričitu želju druga Krleže da bude biran za dopisnog člana Akademije, prijedlog je u saglasnosti sa Odjeljenjem za književnost i umjetnost izmijenjen u skladu sa željom akademika Krleže.

Ono što bih posebno u ovom momentu želio da naglasim jeste činjenica da su odjeljenja Akademije, za razliku od ranijih izbora, bila osnovni i gotovo jedini predlagači. To znači da su odjeljenja u ovom periodu vrlo pomno pratila razvoj nauke i umjetničkog stvaralaštva u našoj Republici i van nje, i da su nastojala da se u redove Akademije biraju zaista oni naučni radnici i umjetnici koji su svojim zalaganjem, rezultatima rada i ostvarenjima uspjeli da obezbijede vidno mjesto u našoj sredini.

Ovo što smo mogli u pozitivnom smislu konstatovati za odjeljenja, to na žalost ne bismo mogli reći za mnoge naučne i umjetničke institucije i organizacije koje su imale i imaju pravo predlaganja kandidata za članove Akademije i u čijim redovima vrlo uspješno djeluje znatan broj istaknutih naučnika i stvaralaca. Za razliku od prošlih izbora, kada su ove ustanove i organizacije pokazale veliko interesovanje za izbore u Akademiji, ovog puta taj interes nije došao do izražaja. Treba se nadati da će na narednim izborima za članove Akademije i od strane ovih institucije pristići više prijedloga.

Mislim da posebnu pažnju zaslužuje ispoljeno nastojanje svih odjeljenja Akademije da se na ovoj Skupštini bira veći broj dopisnih domaćih članova, koji su inače članovi drugih jugoslovenskih akademija i koji kao naučnici i stvaraoci uživaju visok ugled i izvan naših granica. Predsjedništvo je sa zadovoljstvom podržalo sve prijedloge odjeljenja. Na današnjoj Skupštini ima 16 prijedloga za izbor dopisnih domaćih članova. Od toga broja sedmorica su članovi SANU, petorica su članovi JAZU, dvojica su članovi SAZU i dvojica su članovi MANU. Ovim izborom znatno će se povećati broj dopisnih domaćih članova, što će još više doprinijeti jačanju i neposrednijem povezivanju naše Akademije sa drugim našim bratskim akademijama.

Moram istaći i činjenicu da smo na ovim izborima prvi put birali dopisne inostrane članove. Na taj način počela je realizacija naših ranijih zaključaka u pogledu povezivanja naše Akademije sa inostranim akademijama. Ukoliko i ubuduće budemo išli ovim putem i nastojali da šire obuhvatimo istaknute naučnike i stvaraoce iz drugih zemalja koji se ističu aktivnom saradnjom sa našom zemljom, uvjeren sam da će povezivanje naše Akademije sa inostranim akademijama odnosno istorodnim institucijama obezbijediti širu i svestraniju saradnju na mnogim zajedničkim projektima. Zasada je izabran jedan naučnik iz Rumunije, jedan iz SSSR-a i jedan, inače naš zemljak, iz Švajcarske.

Takva orijentacija naše Akademije i njenih odjeljenja na planu okupljanja i neposrednijeg povezivanja istaknutih stvaralaca i nosilaca naučnih i umjetničkih aktivnosti iz zemlje i inostranstva, posebno iz naše zemlje, omogućava stalno snaženje međusobnih odnosa na interakademijskom nivou, te njihovo izravnije uključivanje u mnoge projekte i zahvate koje naša Akademija poduzima kako u ovoj, tako i u narednim godinama. Ovakav kurs jačanja i širenja članstva ne samo izborom naučnika i stvaralaca u oblasti umjetnosti iz naše zemlje nego i šire zaslužuje puno priznanje i jednodušnu podršku svih nas, jer je neophodan i izuzetno koristan i racionalan. Birajući ih i za svoje dopisne članove, naša Akademija na taj način želi da zaslužnim naučnicima i umjetnicima i izvan

naše Republike izrazi priznanje za njihovu uspješnu saradnju sa mnogim ustanovama i privrednim organizacijama na zajedničkim poslovima i za njihovo aktivno učešće u razrješavanju mnogih vitalnih problema bržeg, potpunijeg i skladnijeg razvoja Bosne i Hercegovine i zemlje u cjelini.

Uvjeren sam da dijelim i vaše mišljenje ako kažem da nam je ovakva saradnja draga i uvijek dobro došla i ako se svima koji su se saglasili sa našim prijedlogom da budu birani za dopisne članove naše Akademije zahvalim i pozdravim njihovu spremnost za neposredniju saradnju na zajedničkim općedruštvenim zadacima.

Zadatak današnje Skupštine je izbor novih članova. Ovim izborom znatno će se poboljšati zastupljenost nekih naučnih oblasti u Akademiji. To će biti značajan doprinos uspješnijoj realizaciji zadataka koje smo prošle godine sebi postavili usvajanjem našeg prvog Srednjoročnog plana rada, kao i mnogih akcija koje je Akademija poduzela ili će ih poduzimati u idućem periodu. Stoga mislim da neću pretjerati ako kažem i to da, koliko god je naš plan rada do 1975. godine izgledao ili izgleda ambiciozan i koliko god izgleda da izlazi iz realnih okvira naših kadrovskih i materijalnih mogućnosti, ovim i narednim izborom novih članova kao i bržim izborom saradnika Akademije, te širim i direktnijim angažovanjem naučnog i kulturno-umjetničkog potencijala naše Republike, i šire, bićemo u stanju da oživotvorimo planom utvrđene zadatke i da potpunije odgovorimo svojim društvenim obavezama.

Izbor novih članova koji ispunjavaju uslove za članstvo u Akademiji ujedno izražavamo i dužno priznanje mnogim pregaocima i nosiocima naučnog rada i umjetničkog stvaralaštva. To je istovremeno i podsticaj za dalje napore i nastojanja da što više doprinesu našem sveukupnom razvoju, jer izborom za člana Akademije naše socijalističko samoupravno društvo i zajednica ukazuje im i visoko društveno priznanje za sve ono što su učinili i što čine za uspješniji, svestraniji i harmoničniji društveni i privredni razvoj Bosne i Hercegovine i zemlje u cjelini."

Poslije ovog izlaganja sekretari odjeljenja dali su obrazloženja za svakog predloženog kandidata, uzimajući u obzir mišljenja i zaključke sa sjednica odjeljenja na kojima se raspravljalo o izboru novih članova.

Pošto je izvršeno pojedinačno tajno glasanje za svakog kandidata, i nakon podnesenog izvještaja Izborne komisije, predsjednik Akademije je konstatovao da su i z a b r a n i:

- a) za *redovne članove* Akademije:
vanredni član Nedim FILIPOVIĆ,
vanredni član Vojislav SPAIĆ,
vanredni član Midhat ŠAMIĆ,
vanredni član Midhat BEGIĆ,
vanredni član Ivo ŠEREMET,
vanredni član ĆAMIL SIJARIĆ,
vanredni član Dušan MAKSIMOVIĆ,
vanredni član Miroslav VARADIN,
vanredni član Seid HUKOVIĆ,
vanredni član Jakob GAON,
prof. dr Hajrudin HADŽISELIMOVIĆ,
vanredni član Grujica ŽARKOVIĆ,
vanredni član Josip BAĆ,
vanredni član Kemal KAPETANOVIĆ;

- b) za *vanredne članove* Akademije:
prof. dr Ivan FOCHT,
prof. dr Milorad EKMEČIĆ,

prof. dr Branko BAJČETIĆ,
prof. dr Jakov RUKAVINA,
prof. dr Ibro BRKIĆ,
prof. dr Svetislav MILIĆ,
prof. dr Muhamed KADIĆ,
prof. dr Ivan SOKLIĆ,
prof. dr Svetozar ZIMONJIĆ;

c) za *dopisne domaće članove* Akademije:

akademik Milutin GARAŠANIN,
akademik Mihailo PETRUŠEVSKI,
akademik Mehmed BEGOVIĆ,
akademik Dujo RENDIĆ-MIOČEVIĆ,
akademik France BEZLAJ,
akademik Antun AVGUSTINČIĆ,
akademik Nedeljko GVOZDENOVIĆ,
akademik Miroslav KRLEŽA,
akademik Siniša STANKOVIĆ,
akademik Pavle SAVIĆ,
akademik Georgi FILIPOVSKI,
akademik Branko ŽEŽELJ,
akademik Ivan JURKOVIĆ,
akademik Anton KUHELJ,
akademik Đorđe LAZAREVIĆ,
akademik Branimir GUŠIĆ;

d) za *dopisne inostrane članove* Akademije:

akademik Emil CONDURACHI,
akademik Bobodžan GAFUROV,
akademik Vladimir PRELOG.



IZVOD IZ ZAPISNIKA

Skupa odjeljenja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, što je održan 22. februara 1973. godine

Prisutni:

a) *redovni članovi*: Edhem Čamo, Vöjo Dimitrijević, Alojz Benac, Vojislav Spaić, Julije Hahamović, Jakob Gaon, Jahiel Finci, Hajrudin Hadžiselimović, Dušan Maksimović, Ivo Šeremet, Dušan Krsmanović, Miroslav Varadin, Tonko Šoljan, Ismet Mujezinović, Nedim Filipović, Seid Huković, Grujica Žarković, Cvjetko Rihtman, Vlado Milošević, Midhat Šamić, Vladimir Čavka, Branislav Đurđev, Pavle Fukarek, Josip Bać i Ćamil Sijarić;

b) *vanredni članovi*: Mustafa Kamarić, Marko Ciglar, Muhamed Kadić, Ibro Brkić, Jakov Rukavina, Svetozar Zimonjić, Branko Bajčetić, Milivoje Ćirić, Ivan Soklić, Milorad Ekmečić, Hamdija Ćemerlić i Teodor Gregorić.

c) *saradnici*: *Džemal Rezaković, Stjepan Lovrenović, Borivoj Čović i Ešref Sarajlić*;

d) *prisutni kao gosti*: Đuro Pucar-Stari, Munir Mesihović, Momir Kapor, Džemal

Muminagić, Marko Šunjić, dr Rade Petrović, dr Zdravko Besarović, dr Božo Berdelja, Refik Hukić, Nenad Guzina, dr Luka Đaković, Risto Besarović i Milan Šipka.

Odsutni:

a) *redovni članovi:* Jovan Vuković, Nikola Zdanovski, Meša Selimović, Josip Ježić, Kemal Kapetanović, Aleksander Trumić;

b) *vanredni članovi:* Manojlo Marović, Hamdija Kapidžić, Ilija Kecmanović, Mica Todorović, Branislav Martić, Krunoslav Ljolje, Ivan Focht, Dušan Đurović i Svetislav Milić.

DNEVNI RED:

Svečano proglašenje novoizabranih članova Akademije i uručivanje povelja članovima.

Skupu je predsjedavao Izvršni odbor Predsjedništva Akademije, a otvorio ga je i rukovodio njegovim radom predsjednik Akademije akademik Edhem Čamo, koji je pozdravio prisutne goste, članove Akademije i predstavnike štampe i televizije.

Povodom svečanog proglašenja novoizabranih članova, akademik Edhem Čamo je pročitao prigodni referat:

„Otvarajući ovaj Skup odjeljenja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine na kome će se obaviti svečano proglašenje novoizabranih članova Akademije i dodjela povelja, prijatna mi je dužnost što mogu da najtoplije pozdravim istaknute predstavnike društveno-političkog, privrednog, naučnog i kulturnog života naše Republike i našeg grada. Vaše prisustvo, poštovani drugovi, daju ovom svečanom činu i posebne dimenzije, naročito i zbog toga što nedvosmisleno izražava interes, brigu i podršku bosanskohercegovačke društveno-političke zajednice nastojanjima Akademije da što uspješnije i potpunije vrši svoju društvenu funkciju.

Sasvim je razumljivo što u ovom svečanom momentu želim da pozdravim prvenstveno naše novoizabrane članove, da im čestitam i zaželim dobrodošlicu u redove Akademije, i istovremeno da istaknem naše uvjerenje da će njihovo stvaralaštvo i njihova spremnost da aktivno i neposredno učestvuju u svim poslovima Akademije na značajnim naučnim, kulturnim i društvenim zadacima znatno doprinijeti cjelokupnom radu Akademije, te njenom bržem i neposrednijem urastanju u sve značajnije životne tokove Bosne i Hercegovine. Uvjeren sam da će ovo visoko društveno priznanje i novi članovi, kao i svi mi u Akademiji, zdušno čuvati i njegovati i da će svojim samoprijegornim i intenzivnim stvaralačkim radom opravdati povjerenje naše društvene zajednice i u odnosu na svoj izbor, i u odnosu na opravdanost osnivanja ovakve reprezentativno-naučne organizacije kao što je naša Akademija.

Stoga mi dozvolite da, koristeći se ovom prilikom, ukažem i na neke momente karakteristične za život i rad Akademije, bolje reći da podsjetim na njene prve otkoračaje na planu nastojanja da postane ono što smo željeli od prvog dana da Akademija bude u ovoj sredini.

Ovogodišnji izbor novih članova je treći po redu otkako je Akademija osnovana, tj. od juna 1966. godine, kada je bivše Naučno društvo Bosne i

Hercegovine preraslo u Akademiju nauka i umjetnosti. U tom času prerastanja Akademija je imala 21 redovnog i 9 dopisnih, odnosno vanrednih članova. Odmah nam je postalo jasno da taj broj članstva, a posebno njegova struktura po naučnim i umjetničkim oblastima – teško mogu izgraditi fizionomiju Akademije koja će uspješno odgovoriti svojim društvenim obavezama i sudjelovati u razrješavanju mnogih životnih problema relevantnih za razvoj Bosne i Hercegovine. Zato smo od samog početka rada Akademije nastojali da što je moguće brže popunjavamo njene redove kako bi bila omogućena cjelishodnija organizacija rada i formiranje odjeljenja na savremeniji način. Prvim izborom članova Akademije 1967. godine obuhvaćen je nešto veći broj naših najistaknutijih naučnika i umjetnika, povećan je broj i poboljšana struktura članstva Akademije, čime je omogućena reorganizacija Akademije i formiranje Odjeljenja za književnost i umjetnost. Izborom novih članova u 1969. godini ojačan je sastav odjeljenja, ali i to nije još uvijek bilo dovoljno za snažniji zamah i širu akciju Akademije, tako da nas je ta činjenica i dalje upućivala na temeljitiji i organizovaniji pristup izboru novih članova. Na izbornoj Skupštini održanoj 11. januara 1973. godine dotadašnjih 13 vanrednih članova izabrano je za redovne članove, a od 10 novoizabranih jedan je redovni i devet vanrednih članova. Prema tome, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine danas ima 37 redovnih članova, 21 vanrednog člana (što znači ukupno 58 redovnih i vanrednih članova), 4 počasna člana, 31 dopisnog domaćeg i 3 inostrana dopisna člana. Ovome treba dodati i 11 saradnika biranih iz reda mlađih afirmisanih naučnih radnika iz naše Republike.

Ovim izborom u cjelini je poboljšana zastupljenos nekih naučnih oblasti u Akademiji, a to je važan faktor i pretpostavka za uspješniju realizaciju zadataka koje smo prošle godine sebi postavili usvajanjem prvog Srednjoročnog plana rada, kao i za ostvarivanje drugih akcija koje je Akademija poduzela ili će poduzimati u narednom periodu. Zato mislim da neću pretjerati ako kažem: koliko god je naš Plan rada do 1975. izgledao ili pak izgleda ambiciozan, odnosno koliko god izgledalo da izlazi iz realnih okvira kadrovskih i materijalnih mogućnosti same Akademije, ovim i budućim izborom novih članova, kao i bržim i širim izborom saradnika Akademije iz reda istaknutih mlađih naučnih radnika i umjetnika, te širim i neposrednijim angažovanjem naučnog i kulturnog potencijala naše Republike osiguravamo potrebne uslove za oživotvorenje Planom utvrđenih zadataka. S druge strane, izborom novih članova koji ispunjavaju uslove za članstvo u Akademiji mi ujedno izražavamo i dužno priznanje mnogim pregaocima i nosiocima naučnog rada i umjetničkog stvaralaštva i sa svoje strane želimo da damo podsticaje za dalje napore i nastojanja da što više doprinesu našem sveukupnom razvoju. Jer, svjesni smo činjenice da je članstvo u Akademiji doživotno i da nam time naša socijalistička samoupravna društvena zajednica daje visoko društveno priznanje za sve ono što smo uradili i što radimo za nju i u ime nje, za ubrzaniji i uspješniji razvoj Republike, za brže otklanjanje naslijeđene i istorijski uslovljene zaostalosti i nerazvijenosti.

S obzirom na značaj, ulogu i mjesto Akademije u njegovanju i razvijanju nauke i naučne misli i umjetničkog stvaralaštva, mora se u svakom momentu imati u vidu prevashodna činjenica da je i Akademija, kao i sve druge srodne institucije, organski i nerazdvojni dio društva i sredine u kojoj je izrasla i u kojoj živi i djeluje, te da se njeno prisustvo mora snažno odražavati u životu Republike i u svim manifestacijama našeg društvenog bića. Zato, u uslovima stalnog jačanja našeg socijalističkog samoupravnog društva, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine nastoji da svoju organizaciju, metod i stil rada stalno usavršava i

prilagođava dugoročnijim potrebama društva i da u granicama svojih kadrovskih i materijalnih mogućnosti stalno uoprinosi organizovanom aktiviranju raspoloživih snaga u rješavanju brojnih i složenih problema cjelokupnog razvoja naše Republike, stalno tražeći nove, efikasnije oblike povezivanja sa životom, sa društvenom stvarnošću, u cilju potpunijeg i neposrednijeg urastanja u tokove našeg društvenog i privrednog razvoja.

I naša Akademija je, po uzoru na druge akademije u zemlji, formirana kao najviša kompleksna institucija, sa zadatkom da okuplja istaknute naučnike i umjetnike. Njena dužnost je da razvija naučnu misao, vrši osnovna istraživanja, da bilo sama ili u saradnji sa drugim organizacijama i institucijama u oblasti nauke i umjetnosti podstiče naučni rad i da njegovanjem i unapređivanjem nauke i umjetnosti djeluje na podizanju kulturnog života naših naroda, te – osobito – da proučava one probleme koji su od životne važnosti za materijalni i duhovni napredak Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu širok spektar potreba Bosne i Hercegovine u svim oblastima, Akademija je obavezna da, pored aktivnog i organizovanog učešća u utvrđivanju opšte politike u oblasti nauke i kulture, radi i na podizanju i osposobljavanju mladih naučnih radnika i umjetnika putem njihovog neposrednijeg uključivanja u svoje istraživačke projekte, kako bi naša Republika i na taj način što prije dobila veći broj kvalifikovanih nosilaca naučnog i umjetničkog stvaralaštva. Osim toga, Akademiji je stavljeno u zadatak i da koordinira naučni rad u našoj Republici, da razvija naučnu i umjetničku kritiku, da se čvršće i neposrednije povezuje sa naučnim, kulturnim, umjetničkim, obrazovnim i drugim institucijama i organizacijama u sferi proizvodnje i društvenih djelatnosti kako bi se i na taj način postigli što veći efekti na planu racionalnog angažovanja intelektualnog potencijala Bosne i Hercegovine, odnosno njenih materijalnih sredstava.

Ovo je samo jedan dio poslova, doduše zamašniji dio, koje Akademija po svojoj društvenoj funkciji treba da obavlja. Njihovo isticanje ima za cilj da ukaže na obim, širinu i složenost tih zadataka jer oni najrječitije govore o društvenoj ulozi Akademije, kao i o njenoj odgovornosti u razvoju Republike, njenih proizvodnih snaga i socijalističkih samoupravnih odnosa. To daje Akademiji pored reprezentativne funkcije i naglašena obilježja radne organizacije, zbog čega je i njen društveni značaj sve izrazitiji i presudniji u životu Bosne i Hercegovine. Ali, sasvim je razumljivo da realizacija tako širokog kruga vrlo složenih zadataka iziskuje izuzetan napor i Akademije i društva u cjelini.

Radnička klasa i radni ljudi naše Republike ulažu ogromne napore i sa puno entuzijazma i samoprijedora rade na njenom bržem, ravnomjernijem i skladnijem razvoju. Prema tome, i Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, kao bitan faktor njenog razvoja, konstantno nastoji da bude aktivan činilac, nosilac i realizator određenih istraživačkih projekata, javljajući se i kao inicijator, organizator, koordinator i sufinansijer krupnih društveno verificiranih projekata. Procjena doprinosa razvoju Bosne i Hercegovine, jačanju njenih proizvodnih snaga i uspješnijem razvoju nauke i umjetnosti u cjelini – to je jedan od osnovnih kriterijuma pri izboru problematike koju Akademija preuzima da izučava.

Društvena opravdanost ovakvog pristupa obavezama Akademije je evidentna. Opredjeljujući se za dugoročno programiranje rada, a istovremeno poštujući i lične naučne i umjetničke preokupacije članova i saradnika Akademije, Akademija ostvaruje interdisciplinarno odnosno multidisciplinarno povezivanje na područjima istraživanja koja su od posebnog interesa i značaja kako za razvoj nauke, odnosno

umjetnosti, tako i za sveukupni razvitak Bosne i Hercegovine. Uvjereni smo da je to najbolji put povezivanja Akademije i njenog otvaranja prema životu i potrebama vlastite sredine.

Naša orijentacija u radu je bila i ostaje da na poslovima od općedruštvenog značaja uspostavljamo, negujemo i razvijamo ravnopravnu saradnju sa svim zainteresovanim društvenim činiocima i da u takvoj sprezi, a na bazi samoupravnog dogovaranja, obezbijedimo ravnopravno aktivno učešće svih interesenata. Jedino na taj način ćemo ispuniti očekivanje naše društvene zajednice i vidnije istaći ulogu Akademije kao organizatora, inicijatora, koordinatora i sudionika u utvrđivanju i ostvarivanju povjerenih joj poslova. Postavljajući se aktivno i konstruktivno prema životu, Akademija nastoji u prvom redu da obuhvati problematiku koja joj po njenom društvenom biću i pripada, a koja ulazi u krug onih problema koji zahtijevaju sistematsko i organizovano izučavanje, kao što je, primjerice, istraživanje prirodnih bogatstava Bosne i Hercegovine, zatim pitanje razvoja njenih proizvodnih snaga i sl. U sklopu ovih istraživanja vidno mjesto ima i izučavanje i osvjetljavanje naše kulturne baštine, kao i svega onoga što je bitno i karakteristično za našu Republiku.

Ilustracije radi, dozvolite mi, da navedem dio problematike na kojoj Akademija radi ili će raditi ovih godina, kako bi se dobio bar djelimičan uvid u karakter i suštinu njenog rada. Pored izučavanja prirodnog bogatstva Bosne i Hercegovine, Akademija će raditi i na izučavanju problema zaštite prirodne sredine, čime su obuhvaćeni i problemi uređenja prostora, vodoprivrede, erozije, zaštite voda i biljnog pokrivača, zatim će izučavati probleme energetike, krša, probleme razvoja brdsko-planinskog regiona, ishrane stanovništva i sl. Poznato vam je da Akademija vrlo živo radi na izradi Istorije naroda Bosne i Hercegovine, koja će do konca 1975. godine biti završena. Ovih dana vrše se vrlo ozbiljne pripreme za početak rada na izradi istorije bosanskohercegovačke književnosti, te istorije likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini, kao i da je Akademija jedan od inicijatora pokretanja izrade enciklopedije, odnosno enciklopedijskog priručnika o Bosni i Hercegovini. Inače, naš Srednjoročni plan obuhvata 15 velikih projekata, 45 individualnih tema koje se pretežnim dijelom uklapaju u ove šire okvire, predviđa održavanje 23 naučna skupa na kojima će se razmotriti utvrđena problematika, te objavljivanje 66 svezaka raznih publikacija.

Problematika iz raznih područja naučnog rada i umjetničkog stvaralaštva obuhvaćena Srednjoročnim planom ne samo da omogućava nego u isto vrijeme upućuje na potrebu stalne koordinirane saradnje kako unutar same Akademije, njenih organizacionih jedinica, tako i na širem planu u smislu organizovanih i usklađenih dugoročnih zahvata. U ovakvim kompleksnim poduhvatima, u racionalnoj podjeli rada sa odgovarajućim naučnim ustanovama i radnim organizacijama doći će do punijeg i snažnijeg izražaja prednost timskog rada, koji je i inače u savremenom svijetu postao osnovni vid naučnog rada i koji je garancija za potpuniji uspjeh. Zato je takav metod rada sve prisutniji i u praksi Akademije. Ovakav način rada je tim potrebniji što danas nema nijednog društvenog pitanja u čijem rješavanju Akademija ne bi trebalo da sudjeluje. Jer, kao što smo već istakli, da bi što potpunije i uspješnije izvršila svoju društvenu funkciju, Akademija je upućena na čvršće i neposrednije povezivanje sa društvom u kome živi i stvara, pošto se samo na taj način i tim putem može afirmisati kao realna snaga u razvoju bosanskohercegovačkog društva i kao jedna od bitnih komponenata njegove individualnosti. U tom svjetlu mi vidimo suštinu i značaj i reprezentativnog i radnog karaktera Akademije.

Ako ovomu još dodamo činjenicu da su svi Planom predviđeni projekti, kao i mnoge akcije koje Akademija poduzima proistekli iz dogovora sa svim zainteresovanim faktorima naše Republike i da se time ostvaruje jedan od osnovnih postulata savremene organizacije naučnog rada, zatim da cjelokupno dosadašnje iskustvo govori o sve izrazitijem i neposrednijem interesovanju, brizi, podršci i pomoći koju Akademiji pružaju svi društveno-politički faktori i naša bosanskohercegovačka zajednica, onda nema nikakvog razloga da sumnjamo u pun uspjeh našeg rada i ostvarenje našeg Srednjoročnog plana. Dosadašnja praksa dogovaranja ukazuje na korisnost i neophodnost ovakvog načina rada, jer on vodi sigurnijem i snažnijem urastanju Akademije u sve pore našeg društvenog i privrednog života. To je, po našem mišljenju, najbolji put da je društvo, odnosno sredina kojoj pripada osjeti kao realan i značajan faktor svoga razvoja i cjelokupne društvene reprodukcije, tj. kao svoj nedjeljivi dio. U ovakvoj sprezi sa našim socijalističkim samoupravnim društvom, koje svoj razvoj i egzistenciju zasniva na nauci i naučnim dostignućima i koje u organskoj povezanosti nauke i društva vidi najjaču zalogu svog prosperiteta, društvena uloga Akademije će biti potpunija, neophodnija i sve značajnija.

Sve prethodno izloženo ukazuje da je Akademija ušla u novu fazu svoga razvoja. Usvajanjem Srednjoročnog plana rada do 1975. godine, koji se najvećim dijelom uklapa u Srednjoročni plan razvoja Republike, Akademija se odlučno opredijelila upravo za trasirani put koji smo u ovom kratkom i prigodnom osvrtu pokušali da ocrtao. Zato mi i na izbor novih članova gledamo kao na trajan zadatak Akademije. Stalno praćenje razvoja nauke, naučnih i tehničkih dostignuća, dostignuća u oblasti umjetničkog stvaralaštva, kao i prisno saživljavanje sa životnim potrebama sredine u kojoj živi i djeluje — to su, i to moraju uvijek biti, glavne koordinate u kojima će se naša Akademija razvijati, razvijati svoju djelatnost i vršiti svoju društvenu funkciju.

Još jedanput toplo i srdačno pozdravljajući sve uvažene goste i prisutne članove, dozvolite mi da i na kraju uputim najiskrenije želje i čestitke svim novoizabranim članovima Akademije i da im uručim povelje redovnih, odnosno vanrednih članova.“

Zatim je predsjednik Čamo uručio povelje novoizabranim redovnim i vanrednim članovima Akademije:

a) Redovni članovi:

1. prof. Nedim FILIPOVIĆ,
2. prof. dr Vojislav SPAIĆ,
3. prof. dr Midhat ŠAMIĆ,
4. prof. dr Midhat BEGIĆ,
5. Ivo ŠEREMET,
6. Ćamil SIJARIĆ,
7. prof. dr Dušan MAKSIMOVIĆ,
8. prof. dr Miroslav VARADIN,
9. prof. dr Seid HUKOVIĆ,
10. prof. dr Jakov GAON,
11. prof. dr Hajrudin HADŽISELIMOVIĆ,
12. prof. dr Grujica ŽARKOVIĆ,
13. Dipl. inž. Josip BAĆ,
14. prof. dr dipl. inž. Kemal KAPETANOVIĆ.

b) Vanredni članovi:

1. prof. dr Ivan FOCHT,
2. prof. dr Milorad EKMEČIĆ,
3. prof. dr Branko BAJČETIĆ,
4. prof. dr Jakov RUKAVINA,
5. prof. dr Ibro BRKIĆ.

Poslije uručenja povelja, predsjednik Akademije zaključio je rad Skupa odjeljenja Akademije.

IZVOD IZ ZAPISNIKA

sa redovne Skupštine Akademije što je održana 14. marta 1974. godine

Prisutni članovi Akademije — *akademici*: Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Branislav Đurđev, Vojislav Spaić, Jovan Vuković, Mahmut Bajraktarević, Pavle Fukarek, Dušan Maksimović, Tonko Šoljan, Miroslav Varadin, Jakob Gaon, Ernest Grin, Hajrudin Hadžiselimović, Seid Huković, Josip Ježić, Midhat Begić, Ismet Mujezinović, Midhat Šamić, Ivo Šeremet, Jahiel Finci, Julije Hahamović, Kemal Kapetanović; — *vanredni članovi*: Svetozar Zimonjić, Ivan Soklić, Muhamed Kadić, Jakov Rukavina, Marko Ciglar, Ibro Brkić, Milivoje Ćirić, Milorad Ekmečić, Hamdija Ćemerlić i — *saradnici*: Borivoje Čović, Tihomir Vuković, Hišam Serdarević i Ladislav Ožegović.

DNEVNI RED:

1. Razmatranje Izvještaja o radu Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine za 1973. godinu i Izvještaja o izvršenju Finansijskog plana za 1973. god.;
- 2) Donošenje Plana rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine za 1974. godinu;
- 3) Diskusija o izvještajima pod tačkom 1) i 2);
- 4) Donošenje Finansijskog plana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine za 1974. godinu i usvajanje Završnog računa Akademije za 1973. godinu;
- 5) Potvrda izbora sekretara odjeljenja;
- 6) Osnivanje Odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine;
- 7) Dodjela stalne mjesečne nagrade akademiku Vladimiru Čavki;
- 8) Ocjena rada Predsjedništva ANUBiH u proteklom mandatnom periodu i davanje razrješnice dosadašnjem Predsjedništvu;
- 9) Izbor predsjednika, dva potpredsjednika i generalnog sekretara Akademije i izbor delegacije Akademije u skupštine društveno-političkih zajednica i skupštine samoupravnih interesnih zajednica.

Na ovom zasjedanju Skupština ANUBiH je

ZAKLJUČILA

1. Usvaja se Izvještaj o radu Akademije nauka i umjetnosti BiH u 1973. godini i Izvještaj o izvršenju Finansijskog plana Akademije za 1973. godinu.

2. Usvaja se Plan rada Akademije nauka i umjetnosti BiH za 1974. godinu, s tim da se sastavnim dijelom Plana smatraju i

a) zaključci doneseni prilikom obilaska drugih akademija nauka i umjetnosti u SFRJ, izraženi u osam tačaka (strana 17. i 18. Izvještaja za 1973. godinu, dio koji se odnosi na rad Predsjedništva i Izvršnog odbora Akademije);

b) prijedlog Odjeljenja tehničkih nauka koji se odnosi na planirano učešće njegovih članova na simpozijumima i stručnim savjetovanjima u zemlji i inostranstvu.

Prihvaćen je prijedlog Predsjedništva Skupštine SRBiH:

– da Akademija u 1974. godini i narednih godina posebnu pažnju obrati na razvoj društvenih nauka i da pri tome da prioritet izradi istorije naroda BiH, istorije književnosti i istorije umjetnosti BiH;

– da smjelije pristupi izboru novih članova i da u svom radu obuhvati što veći broj afirmisanih mlađih saradnika;

– da Akademija pruži svoj doprinos u konstituisanju naučne politike BiH u cjelini i da s vremena na vrijeme razmatra najaktuelnije probleme u pojedinim naučnim i umjetničkim disciplinama.

3. Usvaja se Završni račun Akademije za 1973. godinu i finansijski plan Akademije za 1974. godinu, s tim što se u skladu s opštim propisima u međusobnim odnosima u udruženom radu briše stavka „Dopunski rad s doprinosima“ i iznos od Din 57.000 kumulira se sa stavkom „Lični dohoci s doprinosima“.

4. Potvrđuje se izbor sekretara odjeljenja i njihovih zamjenika.

5. Usvaja se Odluka o obrazovanju Odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

6. Usvaja se prijedlog Predsjedništva da se dopisnom članu VLADIMIRU ČAVKI dodijeli stalna akademijska mjesečna nagrada.

7) Prihvata se i pozitivno ocjenjuje rad Predsjedništva Akademije nauka i umjetnosti BiH u proteklom periodu.

8) U Izvršni odbor su izabrani:

akademik EDHEM ČAMO – za predsjednika,

akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ – za potpredsjednika,

akademik KEMAL KAPETANOVIĆ – za potpredsjednika,

akademik ALOJZ BENAC – za generalnog sekretara.

Za članove Predsjedništva su izabrani:

akademik ALEKSANDER TRUMIĆ,

akademik MIDHAT BEGIĆ,

akademik ERNEST GRIN,

akademik VOJISLAV SPAIĆ i

vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ;

U delegaciju Akademije za skupštine društveno-političkih zajednica i skupštine samoupravnih interesnih zajednica izabrani su:

akademik NEDIM FILIPOVIĆ
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
akademik VOJISLAV SPAIĆ
akademik ĆAMIL SIJARIĆ
akademik IVO ŠEREMET
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ
akademik JAKOB GAON
akademik SEID HUKOVIĆ
akademik GRUJICA ŽARKOVIĆ
akademik MAHMUT BAJRAKTAREVIĆ
akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ
akademik JULIJE HAHAMOVIĆ
akademik RADOŠLAV JOVANOVIĆ
vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ
vanredni član MUHAMED KADIĆ

2. SJEDNICE PREDSJEDNIŠTVA AKADEMIJE

ZAPISNIK

sa sjednice koja je održana 21. februara 1973. godine

Odsutni: akademici Kemal Kapetanović, Vojo Dimitrijević i Meša Selimović.



DNEVNI RED:

1. Informisanje o predstojećem skupu odjeljenja^A koji će se održati 22. februara 1973. godine;
2. Razmatranje Nacrta sporazuma o znanstvenoj suradnji između Akademije nauka SSSR-a i Savjeta akademija znanosti i umjetnosti SFRJ;
3. Neposredni zadaci u radu na istoriji književnosti Bosne i Hercegovine;
4. Neposredni zadaci Predsjedništva Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine u I polugođu 1973. godine;
5. Tekući zadaci.

Ad 1. — Poslije kraće diskusije jednoglasno je zaključeno:

- a) da se odgodi razmatranje pitanja izdavačke djelatnosti na skupu odjeljenja zakazanom za 22. februar 1973. godine;
- b) da Administracija Akademije umnoži Nacrt pravilnika o izdavačkoj djelatnosti sa pratećim aktima i isti dostavi članovima svih odjeljenja do 28. februara 1973. god.;

c) da odjeljenja do 10. marta razmotre Nacrt pravilnika i politiku izdavačke djelatnosti, te da o tome dostave svoja mišljenja i prijedloge Predsjedništvu Akademije.

Ad 2. — Poslije duže i koncizne diskusije z a k l j u č e n o je:

a) Predsjedništvo Akademije načelno podržava stavove izložene u Nacrtu sporazuma o znanstvenoj suradnji između Akademije nauka i umjetnosti SSSR-a i Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ, s tim da Akademija prema svojim kadrovskim i materijalnim mogućnostima učestvuje u realizaciji tih stavova;

b) da se prilikom ostvarivanja ove saradnje ima u vidu i prijedlog prof. dra M. Ćirića o realizaciji projekta „Istraživanja prirodnih resursa“;

c) Ovlašćuju se predsjednik i generalni sekretar Akademije da upoznaju Savjet akademija nauka i umjetnosti SFRJ sa stavom Predsjedništva Akademije o ovom sporazumu.

Ad 3. — Poslije izlaganja akademika Midhata Begića i opsežne diskusije u kojoj su učestvovali svi prisutni članovi, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

a) prihvata se izvještaj o neposrednim zadacima u radu na istoriji književnosti Bosne i Hercegovine;

b) da se iz Fonda za naučnoistraživački rad obezbijede početna sredstva za rad Komisije za istoriju književnosti BiH;

c) da se u pogledu nagrađivanja rukovodilaca potkomisija Komisije za istoriju književnosti BiH postupi kao i sa nagrađivanjem rukovodilaca potkomisija Komisije za istoriju naroda BiH;

d) da Komisija za istoriju književnosti BiH pripremi elaborat za Izvršno vijeće, Republičku zajednicu za naučni rad i Republičku zajednicu kulture, u kojem će iznijeti plan rada, finansijske potrebe za realizaciju ovog plana i dinamiku izvršenja planom preuzetih zadataka u cilju obezbjeđenja odgovarajućih sredstava za rad Komisije.

Ad 4. — Poslije izlaganja generalnog sekretara o neposrednim zadacima Predsjedništva Akademije u I polугоđu 1973. godine, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o da se u plan rada uključe sljedeći zadaci;

a) izrada izvještaja o radu ANU BiH za 1972. godinu;

b) izrada finansijskog plana i plana rada ANU BiH za 1973. godinu;

c) razmatranje politike Fonda za naučnoistraživački rad u okviru Srednjoročnog plana ANU BiH;

d) priprema skupa odjeljenjâ na kojem će se razmatrati politika izdavačke djelatnosti ANU BiH;

e) priprema redovne godišnje skupštine ANU BiH;

f) priprema materijala za Ljetopis za 1972. godinu;

g) razmatranje pitanja saradnje sa Univerzitetom u Sarajevu i odgovarajućim naučnim ustanovama, kao i modaliteta te saradnje;

h) organizovanje sastanka sa Koordinacionim tijelom Republike u cilju razmatranja mjesta i uloge ANU BiH u ostvarivanju opštedruštvenih zadataka;

i) obilazak akademija nauka i umjetnosti drugih republika;

j) razmatranje uspostavljanja direktnih kontakata sa inostranim akademijama nauka i umjetnosti.



Ad 5. — Poslije izlaganja generalnog sekretara o tekućim pitanjima, Predsjedništvo je z a k l j u č i, l o da se predloži odjeljenjima:

a) da sekretari odjeljenja ne budu birani za članove odborâ ANU BiH ;
b) da se pregled o angažovanosti članova ANU BiH u odborima, komisijama i drugim tijelima dostavi članovima svih odjeljenja u cilju razmatranja pitanja angažovanosti i davanja prijedloga ravnomjernijeg angažovanja članova ANU BiH u odgovarajućim centrima, sekcijama, odborima i komisijama;

c) da se akademici Jovan Vuković, Julije Hahamović i Midhat Begić razriješe članstva u Odboru za izdavačku djelatnost, a akademici Midhat Šamić i Pavle Fukarek u Odboru za organizaciju naučnog rada;

d) da se akademik Dušan Đurović oslobodi članstva u Odboru za biblioteku i dokumentaciju;

e) da Odbor za prirodne resurse, kao dosadašnje međuodjeljenjsko tijelo, preraste u odbor ANU BiH;

f) da se prof. dr Milorad Ekmečić kooptira za člana Odbora za organizaciju naučnog skupa posvećenog 100-godišnjici bosanskohercegovačkog ustanka;

g) da se obavijesti Poljoprivredni fakultet u Sarajevu da Akademija ne može učestvovati u snošenju ni djelimičnih troškova štampanja referata pristiglih za Simpozijum o borbi protiv korova u brdsko-planinskim područjima;

h) da Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka u zajednici sa Univerzitetom u Sarajevu organizuje proslavu povodom 500-godišnjice rođenja N. Kopernika najkasnije do konca maja 1973. godine;

i) da generalni sekretar Akademije organizuje sastanak sekretara odjeljenja i Radne zajednice Administracije radi preduzimanja mjera za efikasnije funkcionisanje Administracije.

ZAPISNIK

sa sjednice koja je održana 18. aprila 1973. godine

Prisutni: akademici Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Pavao Štern, Ernest Grin, Mahmut Bajraktarević, Vojislav Spaić, Dušan Maksimović i Midhat Šamić, te vanredni član Mustafa Kamarić.

Odsutni: akademici Julije Hahamović, Kemal Kapetanović i Meša Selimović.

DNEVNI RED:

1. Pripremanje redovne Skupštine Akademije,
2. Tekući zadaci.

Ad 1. — Govoreći o pripremama za održavanje Skupštine Akademije, generalni sekretar akademik Alojz Benac naglasio je da su na tom planu izvršene sve potrebe pripreme. Pri tome je ukazao da su u materijalu koji se odnosi na utrošak sredstava Fonda za naučnoistraživački rad u 1972. godini i na Okvirni plan za 1973. godinu uočljiva dva momenta, i to :

- a) nedovoljan utrošak sredstava Fonda za naučnoistraživački rad ANUBiH,
- b) nesrazmjer u Okvirnom planu ANUBiH za 1973. god.

Poslije razmatranja uzroka zbog kojih je u 1972. godini iz sredstava Fonda za naučnoistraživački rad ANUBiH utrošeno samo 181.446 dinara, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se ukaže Skupštini Akademije da dinamika utroška sredstava Fonda za naučnoistraživački rad nije ostvarena u 1972. godini prema predviđanju, i to kako zbog bolesti nosilaca tema tako i zbog odustajanja od daljeg rada na temama koje obrađuju druge institucije uz veći angažman sredstava i kadrova.

Predsjedništvo je prihvatilo prijedlog V. Spaića i M. Kamarića da se pristupi sužavanju teme „Samoupravljanje u radnim organizacijama“, koju radi M. Kamarić, s tim da se obradi referendum, kao jedna od komponenata neposrednog odlučivanja.

Predsjedništvo se složilo sa konstatacijom da postoji nesrazmjer u Okvirnom planu Akademije za 1973. god. i da u njemu nisu u potpunosti obuhvaćene neke teme koje čine okosnicu Srednjoročnog plana Akademije.

Poslije diskusije u kojoj su uzeli učešća prisutni članovi, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

– da odjeljenja, odbori, komisije i druge organizacione jedinice Akademije u 1973. godini pristupe pripremnim radovima koji će poslužiti kao startna osnova za realizaciju projekata usvojenih u Srednjoročnom planu Akademije i kao osnova za angažovanje odgovarajućih sredstava Fonda za naučnoistraživački rad Akademije;

– da se tema „Proučavanje svojinskih prava“ uvrsti u okvirni plan rada Akademije za 1973. godinu.

Razmatrajući problem izdavačke djelatnosti Akademije, generalni sekretar je ukazao da u 1973. godini postoje takvi zahtjevi na planu izdavačke djelatnosti koji daleko premašuju finansijskim planom predviđena sredstva u ove svrhe i da se Akademija postepeno pretvara u „izdavačku kuću“.

Poslije diskusije u kojoj su učestvovali prisutni članovi, a kojom prilikom je istaknuto da se Akademija ne može zatvoriti (izolovati), kao i da nije relevantno ko šalje radove za objavljivanje, nego šta se publicira u izdanjima Akademije, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

a) prioritetno primati radove odjeljenja, odbora, komisija i drugih organizacionih jedinica Akademije, odnosno njenih članova, uz pooštren kriterijum;

b) odl. autora koji nisu članovi Akademije primati samo one radove koji su vezani za tematiku predviđenu Srednjoročnim planom;

c) primati i one radove koji svojim kvalitetom i atraktivnošću doprinose većoj prodaji publikacija.

Na sjednici su članovi Predsjedništva razmatrali i pitanja stila rada odjeljenja Akademije. Tom prilikom je konstatovano da na sjednicama odjeljenja, uglavnom, dominiraju organizaciona pitanja i da to ide na uštrb naučnih saopštenja i sl. U vezi s ovim pitanjem Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da bi u radu odjeljenja trebalo, po pravilu, dati prednost naučnoj problematiki, projektima, analizi publikacija, stanju u pojedinim naučnim granama i naučnim saopštenjima. S obzirom na heterogenost nekih odjeljenja, ovaj stav bi se mogao ostvariti preko unutrašnjih organizacionih jedinica, koje predstavljaju kompletnu cjelinu.

Na sjednici je predsjednik Akademije E. Čamo obavijestio članove Predsjedništva o putovanju u Mađarsku, gdje je u svojstvu predstavnika Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ prisustvovao potpisivanju Sporazuma o naučnoj saradnji sa Mađarskom akademijom nauka. Tom prilikom je istakao da su Mađari zainteresovani da uspostave saradnju na bilateralnoj osnovi sa svakom od postojećih akademija u Jugoslaviji. Da bi se moglo utvrditi da li postoje realni uslovi za ovu saradnju, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da odjeljenja razmotre da li imaju interesa za uspostavljanje ove saradnje, odnosno da ukažu na kojem području nauke i umjetnosti bi se mogla ostvariti saradnja.

Ad. 2. — Predsjednik Akademije je obavijestio članove Predsjedništva da je primio delegaciju iz Crne Gore, koja mu je saopštila da su u Crnoj Gori osnovali Njegošev memorijalni muzej i Spomen-biblioteku Njegošu, da su obišli sve akademije nauka, koje su im obećale da će im za Biblioteku ustupiti svoje edicije, pa mole da i naša Akademija postupi kao ostale akademije. Da bi se izašlo u susret ovom zahtjevu, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se Spomen-biblioteci Njegošu na Cetinju ustupe do sada objavljene edicije Akademije iz oblasti društvenih nauka, književnosti i umjetnosti, kao i da im se ubuduće te edicije ustupaju bez naknada.

Komisija za nagrade i odlikovanja Akademije postavila je pitanje: da li Akademija treba da predlaže za nagrade i odlikovanja i svoje saradnike? Poslije razmatranja ovog pitanja, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

- 1) da se za nagrade i odlikovanja mogu predlagati i saradnici Akademije;
- 2) da se za nagrade i odlikovanja mogu predlagati **zajedno** i saradnici i članovi Akademije ;
- 3) da se za nagrade i odlikovanja mogu predložiti najviše dva kandidata.

Savjet akademija nauka i umjetnosti SFRJ osnovao je Međukademijski odbor za koordinaciju međunarodne saradnje. Kako u ovom Odboru treba da budu zastupljene sve akademije, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se kao predstavnici Akademije u Međukademijskom odboru za kordinaciju međunarodne saradnje imenuju:

- 1) akademik Vojo Dimitrijević — za oblast umjetnosti,
- 2) akademik Alojz Benac — za oblast društvenih nauka;
- 3) akademik Miroslav Varadin — za oblast prirodnih nauka.

Savjet akademija nauka i umjetnosti SFRJ osnovao je Jugoslovenski komitet EIRENE, u kojem će biti zastupljeni predstavnici svih akademija. Na osnovu toga Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se za predstavnika ove Akademije u Jugoslovenskom komitetu EIRENE imenuje Đuro Basler, a za zamjenika Ivo Bojanovski.

Razmatrajući pitanje popunjavanja Odbora za izdavačku djelatnost, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se u Odbor za izdavačku djelatnost na mjesto akademika Jovana Vukovića kooptira prof. dr Milorad Ekmečić, vanredni član Akademije.

Rješavajući pitanje naredbodavca za izvršenje finansijskog plana Akademije Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

- 1) da se za pomoćne naredbodavce odrede:
 - akademik Vojo Dimitrijević, potpredsjednik Akademije,
 - akademik Alojz Benac, generalni sekretar Akademije,
 - Muhidin Sulejmanpašić, sekretar Administracije Akademije,
 - Rajko Dursun, šef Odsjeka za administrativno-finansijske poslove;
- 2) za potpisivanje virmana i čekova određuju se:
 - akademik Vojo Dimitrijević, potpredsjednik Akademije,
 - akademik Alojz Benac, generalni sekretar Akademije,
 - Muhidin Sulejmanpašić, sekretar Administracije Akademije,
 - Melanija Samouković i Munira Džamastagić, referenti računovodstva.
 - Rajko Dursun, šef Odsjeka za administrativno-finansijsko poslovanje,

Akademik Mahmut Bajraktarević obavijestio je Predsjedništvo kako se odvijaju pripreme za proslavu 500-godišnjice rođenja N. Kopernika u Varšavi i da mu se u tu svrhu iz sredstava Akademije obezbijede putni troškovi i dnevnice.

Razmatrajući problem razvoja brdsko-planinskog područja SRBiH, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se organizuje šira diskusija na temu Problemi razvoja brdsko-planinskog područja SR Bosne i Hercegovine, te da se u junu ove godine u vezi s ovim problemom u Jajcu organizuje tematska sjednica, na koju bi bili pozvani predstavnici zainteresovanih privrednih i drugih samoupravnih organizacija, državnih organa i društveno-političkih organizacija.

Predsjednik Akademije je upoznao članove Predsjedništva da je u ediciji Akademije „Radovi“ XLIII – Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 15, objavljen rad Milana Budimira pod naslovom „Srpska rapsodija Filipa Višnjića“. Ovaj rad je zbog svoje sadržine, koja odudara od tokova kretanja našeg savremenog društva, izazvao oštru reakciju. Zbog toga se Odjeljenje društvenih nauka u listu „Oslobođenje“ od 17. marta 1973. godine ogradio od sadržine rada M. Budimira, koja nije u skladu sa stavovima Akademije kao institucije koja vrši određene društvene funkcije. U istom broju pomenutog lista i na istoj stranici objavljen je i osvrt na Budimirov rad, pod naslovom „Podvala jedne rapsodije“. U nastavku svog izlaganja predsjednik je, također, naglasio da je ovo pitanje razmatrao i aktiv SK Akademije.

Prisutni članovi su u diskusiji osudili tendencioznu sadržinu rada M. Budimira, nakon čega je Predsjedništvo z a k l j u č i l o

da se preporučí Odjeljenju društvenih nauka da u narednom broju edicije „Radovi“, na istom mjestu, objavi seriozan prikaz rada M. Budimira, koji će ukazati na njegovu naučnu nefundiranost i izopačavanje razvoja našeg društva.

Na kraju Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se akademik Miroslav Varadin imenuje za predsjednika Odbora za izdavačku djelatnost.

ZAPISNIK
sa sjednice koja je održana 31. maja 1973. godine

Odsutni: akademici Pavel Štern i Kemal Kapetanović, te vanredni član Mustafa Kamarić.

DNEVNI RED

1. Informacija o posjeti predstavnika ANUBiH bratskim akademijama nauka i umjetnosti,
2. Razmatranje Rješenja o visini mjesečnih nagrada članovima ANUBiH,
3. Informacija o posjeti delegacije Akademije nauka SSSR-a,
4. Tekuća pitanja.

Ad 1. — Pošto je predsjednik Akademije akademik Edhem Čamo upoznao članove Predsjedništva sa ciljevima i rezultatima posjete Slovenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Srpskoj akademiji nauka i umjetnosti i Makedonskoj akademiji na naukite i umetnostite, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

a) da odjeljenja Akademije razmotre Izvještaj o rezultatima razgovora između predstavnika Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i predstavnika bratskih akademija nauka i umjetnosti u Jugoslaviji, kako bi se utvrdilo na kojim sektorima nauke bi se mogla ostvariti saradnja na planu rješavanja zajedničkih problema u cilju što racionalnijeg iskorištavanja kadrovskih i materijalnih potencijala;

b) da se pristupi razmjeni planova rada između akademija kako bi se odjeljenja Akademije upoznala sa planovima rada drugih akademija u cilju uspostavljanja što realnije saradnje i izbjegavanja rada na dva kolosijeka na istovetnim zadacima;

c) da odjeljenja iz reda svojih članova izaberu predavače sa određenim temama kako bi se ostvarila razmjena predavača između akademija;

d) da se na simpozijume, tematske konferencije i sl. koje organizuje Akademija pozivaju predstavnici i ostalih akademija;

e) da Odjeljenje za književnost i umjetnost prilikom organizovanja savjetovanja o narodnoj književnosti pozove i odgovarajuće predstavnike iz drugih akademija i na taj način ovaj problem postavi na jugoslovenskom planu.

Po ovom principu trebalo bi organizovati i druga slična savjetovanja;

f) da u odjeljenjima treba razmatrati pitanje osnivanja kordinacionih odbora za pojedine discipline ili probleme, pošto Predsjedništvo smatra da je ovo vrlo pogodan i koristan način međuakademijske saradnje.

Ad 2 — Poslije razmatranja pitanja načina utvrđivanja visine i isplate nagrada članovima Akademije, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se prihvati **Rješenje o visini mjesečnih nagrada članova Predsjedništva i Izvršnog odbora Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, redovnih i vanrednih članova i rukovodilaca organizacionih jedinica Akademije.** broj 01011-313-2, od 22. maja 1973. godine.

Ad 3. — Predsjednik Akademije akademik Edhem Čamo obavijestio je Predsjedništvo o prijemu delegacije Akademije nauka SSSR-a u našoj Akademiji, kao i o tome da će se sporazum o saradnji sa ovom Akademijom potpisati u utorak, 5. juna 1973. godine, u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Tim povodom Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

— da se potpisani tekst sporazuma o naučnoj saradnji sa Akademijom nauka SSSR-a dostavi svim odjeljenjima naše Akademije kako bi se opredijelila za pitanja koja bi bila predmet međusobne saradnje dviju akademija.

Ad 4. — a) Predsjednik akademik Edhem Čamo upoznao je Predsjedništvo da je Republička konferencija SSRN podržala Srednjoročni plan ANUBiH i istakla da javno razmatranje plana predstavlja nov proces u demokratizaciji odnosa u oblasti nauke i doprinos samoupravnim procesima u sferi naučnog rada i života.

Tim povodom Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

a) da odjeljenja na sjednicama razmotre u kojoj se fazi nalazi realizacija pojedinih zadataka utvrđenih u Srednjoročnom planu ANUBiH i da o tome obavijeste Predsjedništvo kako bi se blagovremeno preduzele mjere da se planirani zadaci na vrijeme počnu ostvarivati;

b) da Predsjedništvo održi sastanak sa članovima Komisije za istoriju naroda BiH kako bi se utvrdilo u kojoj se fazi nalazi rad na izradi Istorije, da li ima problema i da li će zadatak na vrijeme ostvariti.

Razmatrajući pitanje odnosa odjeljenja i odbora, komisija, odnosno sekcija kao užih organizacionih jedinica, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da generalni sekretar Akademije i sekretar Administracije pripreme kraću informaciju o odnosima odjeljenja, s jedne, i odbora, komisija i drugih užih organizacionih jedinica, s druge strane, kako bi se definitivno riješilo pitanje vezanosti, odgovornosti i nadležnosti užih organizacionih jedinica prema odjeljenjima, odnosno Predsjedništvu Akademije.

Poslije razmatranja pisma akademika Meše Selimovića kojim obavještava Predsjedništvo da je odselio u Beograd, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se ispred Predsjedništva Akademije napiše pismo Meši Selimoviću u kojem mu treba zahvaliti na dosadašnjoj saradnji i istaći želju da se saradnja i ubuduće ostvaruje.

Razmatrajući pismo dra Vavpetiča, predsjednika Međuakademijskog odbora za tendencije u humanističkim naukama, u kome se traži da se odredi koordinator za pravnu struku u BiH, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da pismo dra Vavpetiča razmotri Odjeljenje društvenih nauka i da odredi referente koji će prikazati tendencije u oblasti pravnih nauka u BiH.

Na sjednici Predsjedništva postavljeno je pitanje da li treba pristupiti izradi spomenica za umrle članove Akademije.

Poslije razmatranja ovog pitanja Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da spomenicu treba tretirati kao posebnu publikaciju i izdavati je (štampati)

posebno za svakog umrlog člana, počev od osnivanja Akademije.

Predsjedništvo je razmatralo pitanje obilježavanja 70-godišnjice svojih članova
i z a k l j u č i l o

da se sedamdesetgodišnjice članova Akademije obilježe odgovarajućom
prigodnom svečanošću koju će organizovati Akademija.

Predsjedništvu je predloženo da se objavi album radova akademika V.
Dimitrijevića, I. Mujezinovića, I. Šeremeta i M. Todorovića.

Razmatrajući ovo pitanje, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se ovaj prijedlog ne može prihvatiti.

Razmatrajući pitanje organizovanja Simpozijuma o humanoj genetici,
Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se Akademija prihvati pokroviteljstva Simpozijuma o humanoj genetici,
ali da ne može preuzeti na sebe materijalne obaveze.

Generalni sekretar akademik A. Benac upoznao je Predsjedništvo da je
Upravni odbor Fonda za naučnoistraživački rad razmatrao zahtjev odjeljenja o
raspodjeli sredstava Fonda za 1973. godinu, pri čemu je naglasio da nosioci
pojedinih tema ni do danas nisu podnijeli izvještaj o tome šta je urađeno na temi za
koju je Fond dodijelio sredstva.

Razmatrajući ovo pitanje, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da Upravni odbor Fonda ne ustupa određena sredstva nosiocima tema dok
ne podnesu izvještaj o tome u kojoj se fazi nalazi rad na izradi tema.

Generalni sekretar akademik A. Benac upoznao je Predsjedništvo da je
proslavi 500-godišnjice rođenja N. Kopernika i predavanju koje je u prostorijama
Akademije održao francuski profesor dr Robert Gorenflot prisustvovao veoma mali
broj članova Akademije.

Razmatrajući pitanje učešća članova Akademije na proslavama ili preda-
vanjima koje organizuje Akademija, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da manifestacije koje organizuje Akademija moraju biti u skladu sa njenim
renomeom. Zbog toga je dužnost članova Akademije da prisustvuju ovim
manifestacijama, a članovi odjeljenja da prisustvuju predavanjima koja se organi-
zuju u okviru djelatnosti Akademije.

Akademik Pavle Fukarek se obratio Akademiji s podneskom da mu se
odobri 10 deviznih dnevnica za učešće na međunarodnom simpozijumu „Flora i
vegetacija balkanskog poluotoka“, koji se održava u Bugarskoj od 7. do 14. juna
1973. godine.

Razmatrajući podnesak akademika Pavla Fukareka, Predsjedništvo je
z a k l j u č i l o

da se akademiku Pavlu Fukareku u tu svrhu odobri 7 deviznih dnevnica iz devizne kvote dodijeljene Odjeljenju prirodnih i matematičkih nauka, kao i 225 Leva na ime kotizacije i troškova naučne ekskurzije.

Predsjedništvo je ostalo pri ranijem stavu da se za učešće na međunarodnim simpozijumima može odobriti najviše 7 deviznih dnevnica i kotizacija.

Akademik Pavel Štern se obratio Akademiji s podneskom da mu se odobre tri devizne dnevnicke da bi na poziv Farmakološkog instituta iz Graca kao akademik prisustvovao proslavi 100-godišnjice Ottoloewyevog rođenja.

Poslije razmatranja ovog podneska Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se akademiku Pavlu Šternu za putovanje u Grac radi prisustvovanja proslavi 100-godišnjice Ottoloewyevog rođenja isplate u dinarskoj vrijednosti dvije dnevnicke i putni trošak.

Savjet akademija nauka i umjetnosti SFRJ dostavilo je tekst Sporazuma o saradnji sa Mađarskom akademijom nauka, uz napomenu da akademije mogu započeti saradnju i prije nego što je Sporazum stupio na snagu.

Poslije razmatranja pomenutog akta Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se sva odjeljenja Akademije upoznaju sa tekstom Sporazuma o saradnji sa Mađarskom akademijom nauka i da utvrde relevantne teme na čijoj razradi će se zasnivati naša saradnja.

Generalni sekretar akademik A. Benac upoznao je Predsjedništvo da je na temelju pozitivne recenzije akademika M. Begića i Ć. Sijarića Odjeljenje za književnost i umjetnost primilo za štampu rad. prof. Malika Mulića „Srpski izvori Pletenija Sloves“. Postavlja se pitanje štampanja ovog rada u ediciji „Djela“.

Poslije razmatranja ovog pitanja, odnosno pitanja štampanja radova koji predstavljaju prilog istoriji književnosti, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

– da se za objavljivanje djela (radova) koja predstavljaju prilog proučavanju istorije književnosti zatraže posebna sredstva. Ukoliko se takva sredstva ne obezbijede, Akademija neće biti u mogućnosti da ih štampa (objavljuje);

– da Akademija zatraži od Republičke zajednice za naučni rad i Republičke zajednice kulture da participiraju u finansiranju štampanja ovih djela koja predstavljaju općenit doprinos za razvoj nauke i kulture.

Sekretar Administracije Muhidin Sulejmanpašić referisao je da je Odjeljenje društvenih nauka ponovo izabralo Nevenku Gošić u zvanje stručnog saradnika Komisije za lingvistička ispitivanja i da ovaj izbor treba potvrditi. Ujedno je upoznao Predsjedništvo da je Odjeljenje društvenih nauka predložilo da se raspiše novi konkurs za izbor Nevenke Gošić u više zvanje s obzirom da ispunjava uslove za to.

Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se na osnovu člana 102, st. 2, Statuta Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine potvrdi izbor Nevenke Gošić u zvanje stručnog saradnika Komisije za lingvistička ispitivanja i da se raspiše novi konkurs za izbor u više zvanje.

Predsjednik Akademije akademik E. Čamo je obavijestio članove Predsjedništva da će se u toku ove godine proslaviti 30-godišnjica AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a i da ta dva krupna istorijska događaja treba posebno obilježiti.

Razmatrajući ovaj prijedlog, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da Odjeljenje društvenih nauka organizuje proslavu 30-godišnjice II zasjedanja AVNOJ-a i ZAVNOBiH, kako bi se tom proslavom obilježili ovi istorijski događaji, koji su od presudnog značaja za našu zemlju i narode.

Predsjednik Akademije akademik E. Čamo obavijestio je članove Predsjedništva da će se organizovati javna diskusija o Nacrtu ustava Jugoslavije, pa bi Akademija trebalo da uzme učešća u toj akciji. Tim povodom Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da Odjeljenje društvenih nauka u saradnji sa Pravnim fakultetom u Sarajevu organizuje javnu diskusiju o Nacrtu ustava Jugoslavije.

Na završetku Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se za članove Komisije za nagrade i odlikovanja imenuju vanredni članovi Branko Bajčetić i Ibro Brkić umjesto dosadašnjih članova akademika Pavla Fukareka i Seida Hukovića.

Razmatrajući pitanje angažovanja radnika Administracije Akademije, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da sekretari odjeljenja i ostali članovi Akademije mogu pozivati radnike Administracije na dogovor u svoje prostorije van Akademije samo u izuzetnim slučajevima.



ZAPISNIK

sa sjednice koja je održana 27. juna 1973. godine

Prisutni članovi: Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Mahmut Bajraktarević, Kemal Kapetanović, Mustafa Kamarić, Aleksander Trumić, Midhat Šamić i Vojislav Spaić.

Ispred Komisije za istoriju naroda Bosne i Hercegovine prisustvovali su članovi Anto Babić, Nedim Filipović, Branislav Đurđev, Hamdija Kapidžić, Avdo Sućeska i sekretar Muhamed Hadžijahić.

DNEVNI RED:

1. Informacija o radu na izradi Istorije naroda Bosne i Hercegovine,
2. Tekući zadaci.

Ad 1. – Poslije izlaganja članova Komisije o tome u kojem se stadiju nalazi izrada Istorije naroda Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

a) da Komisija respektuje preuzete obaveze u pogledu roka za izvršenje ovog zadatka (izrada Istorije);

b) u cilju izvršenja zadataka u predviđenom roku, Predsjedništvo se slaže sa prijedlogom članova Komisije da II do V potkomisije, po mogućnosti, u 1973. godini izrade i razmotre sadržaj pojedinih knjiga, da se u 1974. godini pristupi oformljenju tekstova svih knjiga, kako bi u 1975. godini autori tekstova uskladili, a po potrebi, i dopunili tekstove;

c) podržava se prijedlog akademika Nedima Filipovića da se angažuju stručnjaci Orijentalnog instituta u Sarajevu, odnosno da se pojedinačno s ovim stručnjacima sklope ugovori za obradu deftera pod rukovodstvom akademika N. Filipovića.

Rukovodioci potkomisija su istakli da u dosadašnjem radu Komisije nije bilo nikakvih finansijskih poteškoća i da je u tom pogledu Akademija udovoljavala svim zahtjevima članova Komisije.

Ad 2. – Razmatrajući tekuća pitanja, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

a) da se potvrdi izbor Nevenke Gošić u zvanje višeg stručnog saradnika Komisije za lingvistička ispitivanja;

b) da se prihvati poziv Akademije nauka Bugarske i da tu Akademiju posjeti, u svrhu uspostavljanja kontakta i međuakademijske saradnje, delegacija u sastavu: predsjednik akademik Edhem Čamo, generalni sekretar akademik Alojz Benac i član koga odredi Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka;

c) da se potvrdi izbor akademika Ante Babića, Hamdije Kapidžića i vanrednog člana Hamdije Čemerlića za članove Odbora za proslavu 30-godišnjice II zasjedanja AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a;

d) da se Akademija uključi u javnu diskusiju o Nacrtu ustava Jugoslavije, koju organizuje Pravni fakultet u Sarajevu, preko svojih članova: akademika Vojislava Spaića i vanrednih članova dra M. Kamarića i dra H. Čemerlića, koji su, inače, nastavnici tog Fakulteta.

ZAPISNIK

sa sjednice koja je održana 25. septembra 1973. godine

Prisutni: Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Mahmut Bajraktarević, Ernest Grin, Jahiel Finci, Dušan Maksimović, Vojislav Spaić i Midhat šamić.

DNEVNI RED:

1. Usvajanje Pravilnika o narodnoj odbrani ANUBiH;
2. Usvajanje Pravilnika o izdavačkoj djelatnosti ANUBiH i Odluke o visini autorskih i drugih honorara;
3. Tekući zadaci.

Ad 1. — Poslije svestranog razmatranja pitanja pod tač. 1, Predsjedništvo je **z a k l j u č i l o**

da se usvaja Pravilnik o narodnoj odbrani Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, s tim da se u posljednjem stavu predvidi da stupa na snagu narednog dana od dana donošenja.

Ad 2. — Poslije razmatranja pitanja iz tač. 2. dnevnog reda, Predsjedništvo je **z a k l j u č i l o**

da se usvoji Pravilnik o izdavačkoj djelatnosti Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, s tim :

— da se u st. 2. čl. 3. na kraju stavi zarez i dodaju riječi: „osim za priloge iz umjetničke proze“;

— da se u st. 1. čl. 15. umjesto riječi „djelovodnog protokola“ stave riječi „Administracije Akademije“;

— da se u st. 1. alineja 1. člana 21. tačka (g) preformuliše i glasi: „obavezu autora da prije isteka ugovorenog roka (izdavački ugovor) ne može ponuditi drugoj izdavačkoj organizaciji štampanje drugog izdanja knjige“;

— da se u st. 2. čl. 25. umjesto riječi: „publikacije iz čl. 12. ovog Pravilnika“ stave riječi: edicije LJETOPIS“, a u 3. redu umjesto riječi: „određuju odjeljenja“ stave riječi: „kao i“.

Da se u Odluci o visini autorskih i drugih honorara u tač. 4. doda nova podtačka „c) hronike 500“, a tač. 9. da glasi:
„9. Bibliografije:

a) sa bilješkama i komentarima 600–750

b) standardne (bez bilježaka i komentara) 550“,

— da se u tač. VI iza riječi „Akademije“ stavi tačka, a ostali dio teksta briše.

Ad 3. — Pod tač. 3 dnevnog reda Predsjedništvo je razmatralo pitanja koja se odnose na:

a) izradu devetomjesečnog izvještaja;

b) saradnju sa Bugarskom akademijom nauka;

c) saradnju sa Akademijom umjetnosti DDR ;

d) saradnju sa Mađarskom akademijom nauka;

e) saradnju sa Akademijom nauka SSSR-a;

f) proslavu 30-godišnjice II zasjedanja AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a;

g) rad Odbora za zaštitu prirodne sredine;

- h) obrazovanje Odbora za zaštitu kulturne baštine ;
- i) štampanje monografije pod nazivom: „Etiologija hroničnih respiratornih oboljenja plućnog srca u seoskim planinskim predjelima Bosne“;
- j) održavanje otvorenih skupova za sve zainteresovane na kojima bi se razmatrala neka pitanja iz oblasti medicine;
- h) virmanisanje sredstava.

Razmatrajući navedena tekuća pitanja, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

a) da sva odjeljenja, Komisija za istoriju naroda BiH, Komisija za lingvistička ispitivanja i Centar za balkanološka ispitivanja najkasnije do 20. oktobra izrade devetomjesečne izvještaje o radu, koji će poslužiti kao osnov za planiranje sredstava za sljedeću godinu. Paralelno sa ovim izvještajem trebalo bi aproksimativno planirati i sredstva za iduću godinu.

U ovom izvještaju rad treba faktografski prikazati.

U godišnjem izvještaju o radu treba napustiti dosadašnju praksu isključivo faktografskog prikazivanja izvršenih zadataka i pristupiti isticanju naučne problematike pred kojom se nalazi Akademija, odnosno mjera koje se preduzimaju za rješavanje pojedinih problema;

b) prihvata se pismo koje je upućeno Bugarskoj akademiji nauka o pitanju međuakademijske saradnje;

c) prihvata se prijedlog da se ostvari saradnja sa Akademijom umjetnosti DDR. Odjeljenje za književnost i umjetnost treba da razmotri ovo pitanje i predloži konkretne mjere. U tu svrhu Odjeljenju dostaviti „Plan kulturne i naučne saradnje između vlade Njemačke Demokratske Republike i vlade Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za 1974–1976. godinu“;

d) i e) da sva odjeljenja Akademije upoznaju Predsjedništvo sa konkretnim temama koje bi poslužile kao osnov za realizovanje saradnje sa Mađarskom akademijom nauka i Akademijom nauka SSSR-a;

f) prihvata se prijedlog Izvršnog odbora da se svečani dio proslave 30-godišnjice II zasjedanja AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a održi 20. novembra 1973. godine u 18 sati u prostorijama Akademije;

g) da Odbor za zaštitu prirodne sredine i Odbor za krš izrade plan i dinamiku svoje djelatnosti kako bi se na temelju toga planirala potrebna sredstva.

Predsjedništvo je saglasno da se u ove odbore mogu kooptirati i vanjski saradnici, kao i da se organizuje savjetovanje na temu **Čovjek i njegova prirodna sredina**.

h) da Izvršni odbor razmotri pitanje formiranja odbora za zaštitu kulturne baštine i da predloži članove odbora;

i) s obzirom da problematika koju obrađuje monografija „Etiologija hroničnih respiratornih oboljenja plućnog srca u seoskim planinskim predjelima Bosne“ nije obuhvaćena u Srednjoročnom planu ANUBiH i da ne postoje raspoloživa sredstva, Akademija ne može prihvatiti štampanje te monografije;

j) Predsjedništvo smatra da Odjeljenje medicinskih nauka treba da preciznije formuliše svoj prijedlog o održavanju javnih skupova u okviru Akademije.

l) da se u Finansijskom planu ANUBiH za 1973. godinu sa pozicije „Doprinos za Bosansku krajinu“ virmaniše 20.000 dinara u korist pozicije „Reprezentacija“.

ZAPISNIK
sa sjednice koja je održana 25. decembra 1973. godine

Prisutni: Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Vojislav Spaić, Kemal Kapetanović, Mahmut Bajraktarević, Julije Hahamović, Ernest Grin, Midhat Šamić, Pavao Štern i sekretar Administracije Akademije Muhidin Sulejmanpašić.

DNEVNI RED

1. Pripremanje redovne-godišnje Skupštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine,
2. Tekuća pitanja

Ad 1. — Razmatrajući pitanje pripremanja redovne-godišnje Skupštine Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da se usvoji prijedlog Izvršnog odbora i:

1. da se redovna Skupština Akademije održi 27. februara 1974. godine;
2. da se kandidacioni skupovi održe između 20. i 25. februara 1974. godine;
3. da se na redovnoj Skupštini;
 - a) podnese izvještaj o radu Akademije u 1973. godini,
 - b) razmotri prijedlog i donese završni račun Akademije za 1973. godinu.
 - d) razmotri prijedlog i donese finansijski plan Akademije za 1974. godinu.
- e) razmotri i ocijeni rad Predsjedništva Akademije u proteklom mandatnom periodu,
- f) da razrješnica dosadašnjem Predsjedništvu,
- g) izvrši izbor predsjednika, dva potpredsjednika, generalnog sekretara i pet članova Predsjedništva,
- h) potvrdi izbor sekretara odjeljenja;
4. da odjeljenja ponovo razmotre plan rada za 1974. godinu i eventualno, izmijene ga ili dopune ;
5. da odjeljenja izvještaj o radu za 1974. godinu dostave najkasnije do 20. januara 1974. godine kako bi se na osnovu njih izradio zbirni izvještaj najkasnije do 10. februara 1974. godine ;
6. da odjeljenja izvrše izbor sekretara na vrijeme, kako bi Skupština potvrdila taj izbor na dan zasjedanja.

Ad 2.

a) Izvršni odbor je utvrdio Prijedlog odluke o određivanju visine dnevnica za službena putovanja u zemlji i podnio ga na donošenje Predsjedništvu. Razmatrajući ovaj Prijedlog, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

prihvata se Prijedlog odluke o određivanju visine dnevnice za službena putovanja u zemlji broj 01—140—6, od 25. decembra 1973. godine, u tekstu koji je utvrdio Izvršni odbor. Odluka će se primjenjivati od 1. januara 1974. godine.

b) Razmatrajući neka pitanja organizacije i rada Odbora za naučni rad, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da Odbor za naučni rad izradi analizu Plana rada Akademije nauka i umjetnosti BiH za 1974. godinu s aspekta usaglašenosti sa Srednjoročnim planom Akademije, kao i da izradi prijedlog razgraničenja kompetencija (djelokruga) postojećih odbora i odjeljenja Akademije o pitanju realizacije Srednjoročnog plana.

c) Odbor za prirodne resurse predložio je organizaciona rješenja koja se odnose na njegovu strukturu. Razmatrajući ovo pitanje, kao i prijedlog Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka o imenovanju članova u unutrašnje jedinice ovog Odbora, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

prihvata se prijedlog da Odbor za prirodne resurse sačinjavaju:

1. Komisija za mineralne sirovine i vodu,
2. Komisija za prirodne materijale,
3. Komisija za zemljište,
4. Komisija za biljni i životinjski svijet.

Ujedno se prihvata prijedlog Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka, od 3. i 12. XII 1973. godine, i Odjeljenja tehničkih nauka, od 13. XII 1973. godine, o stručnom sastavu (imenovanju članova) radnih grupa pojedinih komisija.

d) Na prijedlog Odjeljenja tehničkih nauka od 10. oktobra 1973. godine, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o

da do ozdravljenja akademika Dušana Krsmanovića dužnost predsjednika Odbora za prirodne resurse vrši akademik Kemal Kapetanović.

e) Na prijedlog Komisije za kardiovaskularni sistem od 10. XII 1973. godine, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

prihvata prijedlog Komisije za kardiovaskularni sistem o održavanju jednog simpozijuma u 1975. ili 1976. godini na temu o koronarnom krvotoku.

f) Na prijedlog Odjeljenja društvenih nauka od 31. X 1973. god., Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

prihvata se formiranje Komisije filozofa i sociologa i potvrđuje izbor (imenovanje) članova te Komisije, koju sačinjavaju:

- prof. dr Ivan Foht, predsjednik,
prof. dr Arif Tanović, član,
prof. dr Stanko Tomić, član,
akademik Branislav Đurđev, član.

g) Na prijedlog Odjeljenja medicinskih nauka od 9. X 1973. god., Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

usvaja se prijedlog Odjeljenja medicinskih nauka da Akademija 1975. godine bude organizator međunarodnog simpozijuma o problemima patofiziologije i terapije Botulinusa.

Predsjedništvo se slaže da se u okviru Odjeljenja medicinskih nauka organizuju javne sjednice, otvorene svim zainteresovanim kao javna tribina, na kojima bi se saopštavali rezultati medicinskih naučnih istraživanja, s tim da takvi skupovi ne nameću nikakve materijalne obaveze Akademiji.

h) Komisija za energetiku je obavijestila da je otpočela sa radom na izvršavanju svojih zadataka. Na osnovu toga Predsjedništvo je z a k l j u č i l o :

prihvata se ovaj izvještaj i podržava rad Komisije za energetiku.

i) Odjeljenje za književnost i umjetnost na sjednici od 11. X 1975. godine utvrdilo je konkretne oblike saradnje sa Akademijom umjetnosti DDR. Razmatrajući ovo pitanje, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o :

prihvata se prijedlog Odjeljenja za književnost i umjetnost o modalitetima saradnje sa Akademijom umjetnosti DDR, s tim da se odmah pristupi realizaciji ovog prijedloga.

j) Odjeljenje za književnost i umjetnost na sjednici od 11. X 1973. godine predložilo je visinu honorara za objavljene vinjete i druge likovne priloge u ediciji „Radovi“. Razmatrajući ovo pitanje, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o :

da se visina honorara za likovne priloge utvrđuje u skladu s odredbom st. 1. čl. 32. Pravilnika o izdavačkoj djelatnosti Akademije, s time da se ima u vidu i stav drugih akademija članica Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ.

Ne prihvata se prijedlog Odjeljenja da radovi njegovih članova po obimu prelaze četiri autorska tabaka.

k) Odbor za izdavačku djelatnost na sjednici od 16. X 1973. godine predložio je imenovanje lektora. Razmatrajući ovo pitanje, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o :

prihvata se prijedlog Odbora za izdavačku djelatnost da se:

a) za **lektora srpskohrvatskog–hrvatskosrpskog jezika**, imenuju Dragan Vujičić i Nevenka Gošić, viši stručni saradnici Komisije za lingvistička ispitivanja;

b) za **lektore i prevodioce stranih jezika**:

1. za engleski jezik – Colieem Burns Riđanović, prof. iz Sarajeva,

2. za francuski jezik – Moricette Begić, lektor Filozofskog fakulteta u Sarajevu,

3. za njemački jezik – Hella Štampar, viši predavač Filozofskog fakulteta u Sarajevu,

4. za ruski jezik – Tatjana Šeremet, viši predavač Filozofskog fakulteta u Sarajevu ;

c) za **korektore**:

1. Edina Šebić,

2. Radmila Stojadinović,

3. Enes Ekić,

4. Ljeposava Vekić–Čović.

b) Komisija za istoriju naroda Bosne i Hercegovine podnijela je zahtjev da se razmotri mogućnost povišenja honorara rukovodiocima potkomisija i saradnicima. Razmatrajući ovaj zahtjev, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o :

djelimično se prihvata zahtjev Komisije za istoriju naroda BiH, odnosno prihvata se zahtjev da se rukovodiocima potkomisija poveća honorar samo kada budu vršili reviziju dostavljenih tekstova.

m) Akademik Grujica Žarković predložio je da se ponovo razmotri pitanje pokriva troškova oko štampanja monografije Simpozijuma o etiologiji respiratornih oboljenja i plućnog srca u seoskim planinskim područjima Bosne. Razmatrajući ovaj prijedlog, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

da se za obezbjeđenje materijalnih sredstava za štampanje monografije autori obrate Republičkoj zajednici za naučni rad.

n) Odjeljenje tehničkih nauka na sjednici od 13. XII 1973. godine predložilo je da se u 1974. godini održi simpozijum o kritici u arhitekturi. Razmatrajući ovo pitanje, Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

da se usvoji prijedlog Odjeljenja tehničkih nauka o održavanju simpozijuma o kritici u arhitekturi.

o) Generalni sekretar obavijestio je da je Akademija dostavila Skupštini SRBiH Informaciju o radu ANUBiH. O ovom pitanju Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

usvaja se Informacija o radu Akademije, koja je dostavljena Skupštini SRBiH.

p) Akademik Mahmut Bajraktarević upoznao je Predsjedništvo sa izvještajem o radu Republičkog odbora za proslavu 500-godišnjice rođenja N. Kopernika. Razmotrivši ovaj izvještaj Predsjedništvo je zaključilo da ga usvoji.

r) Akademik Kemal Kapetanović obavijestio je Predsjedništvo da je u svojstvu predsjednika Odbora za naučnoistraživački rad izradio metodologiju izrade plana naučnoistraživačkog rada Akademije. Povodom toga Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

prihvata se Metodologija izrade plana naučnoistraživačkog rada Akademije, koju je predložio Odbor za naučnoistraživački rad.

s) Predsjednik Komisije za nagrade i odlikovanja predložio je da se u Komisiju umjesto prof. dra Branka Bajčetića imenuje prof. dr Krunoslav Ljolje, vanredni član. Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

da se prihvati prijedlog imenovanja prof. dra Krunoslava Ljolje, vanrednog člana Akademije, za člana Komisije za nagrade i odlikovanja.

t) Na kraju sjednice Predsjedništvo je z a k l j u č i l o:

da se za članove Akademije, dobitnike nagrada AVNOJ-a i ZAVNOBiH-a, u Akademiji održi prigodna svečanost.

III. SKUPOVI AKADEMIJE



a) NAUČNI SKUPOVI

1. Simpozijum Vlasi u XV i XVI vijeku

Centar za balkanološka ispitivanja je u 1973. godini (13–16.XI) održao simpozijum *Vlasi u XV i XVI vijeku*, koji je dao veoma dobre rezultate. Na simpozijumu je održano 16 referata. U veoma plodnoj diskusiji istaknuti su osnovni problemi vezani za ovu temu, a konstatovani su i nedostaci u ukupnom sadržaju referata: nedostajala je lingvistička obrada, antropološko-biološka strana problema je djelomično obuhvaćena, a takođe i duhovna kultura je u referatima bila slabo zastupljena. Zaključeno je da se organizuje još jedan simpozijum o Vlasima u XVII i XVIII vijeku, koji bi omogućio jedan osvrt na sve tri etape dosadašnjeg rada, kakobi se nakraju dobila sinteza istraživanja ove problematike.

Materijali sa simpozijuma će biti objavljeni u 1974. godini u posebnoj ediciji Akademije.

2. Simpozijum o šumskim zemljištima

U okviru srednjoročnog programa Akademije i plana rada za 1973. god. održan je Simpozijum o šumskim zemljištima na Tjentištu od 27–29. avgusta 1973. godine.

Na Simpozijumu je učestvovalo ukupno 56 stručnjaka. U radu Simpozijuma učestvovao je, kao gost Akademije, S. V. Zonn, zamjenik direktora Instituta geografije Akademije nauka SSSR-a, koji je pored aktivnog učešća u radu podnio i referat „O značaju pedoloških istraživanja za tipološku klasifikaciju šuma“.

Rad na Simpozijumu se odvijao prema utvrđenom programu. Razmatranje problema šumskih zemljišta organizovano je tako što je odabrano 5 najaktuelnijih tema o kojima su podneseni uvodni referati, a u okviru svake teme saopštavani su naučni prilozi učesnika Simpozijuma. Pored 5 uvodnih referata, podnesena su još ukupno 24 naučna saopštenja. Svi uvodni referati bili su umnoženi u punom obimu, dok su naučna saopštenja data u kratkim izvodima. Materijali su povezani u knjigu od 143 stranice, i biće štampani u posebnoj ediciji Akademije.

Na kraju Simpozijuma usvojeni su zaključci.

Uz Simpozijum bila je organizovana i dvodnevna naučna ekskurzija, kojom prilikom su na terenu prikazani neki aktuelni problemi klasifikacije i ekološke interpretacije šumskih zemljišta.

Po ocjeni Organizacionog odbora, program Simpozijuma je uspješno realizovan.



3. Skup o problemima razvoja brdsko-planinskog područja Bosne i Hercegovine (Jajce, 8. i 9. juni 1973.)

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, putem Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka, odnosno Odbora za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području SR BiH, pokrenula je inicijativu za izradu istraživačkog makroprojekta *Istraživanje pravaca razvoja poljoprivrede brdsko-planinskog područja SR BiH*.

Povodom te inicijative, još 1969. godine Akademija je organizovala jugoslovensko savjetovanje o unapređenju stočarstva u brdsko-planinskom području Bosne i Hercegovine. Tom prilikom je podneseno 12 referata o naučnoj problematici poljoprivrede brdsko-planinskog područja. Zaključeno je da postoji izražena potreba za naučno-istraživačkim radom na problemima planinske poljoprivrede i da je neophodno prići izradi makroprojekta koji će obuhvatiti istraživačku tematiku ovog područja.

Predsjedništvo Akademije, na prijedlog Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka, organizovalo je 8. i 9. juna 1973. godine skup u Jajcu na kome je – u prisustvu predstavnika društveno-političkih, naučnih i stručnih organizacija, JNA, krupnih proizvođačkih sistema i svih ostalih zainteresovanih činilaca iz naše Republike, i šire iz cijele Jugoslavije – obavljena javna rasprava o nacrtu makroprojekta „Istraživanje pravaca razvoja brdsko-planinskog područja SR BiH“ koji je pripremio Akademijin Odbor za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području SR BiH. Pozdravljajući inicijativu Akademije, što je pokrenula i ponudila način proučavanja i rješavanja razvojnih problema brdsko-planinskog područja, učesnici savjetovanja u Jajcu su obavezali Akademiju, kao koordinatorka istraživanja da pristupi konačnom konstituisanju makroprojekta *Pravci razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području BiH*, polazeći od činjenice da – iako je istraživanje problema razvoja brdsko-planinskog područja SRBiH prvenstveno usmjereno na agrarni kompleks a u okviru ovoga na stočarstvo –ovo istraživanje treba da bude kompleksno i interdisciplinarno.

U okviru dosadašnjeg rada Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka Akademije, odnosno akademijinog Odbora za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području SR BiH izvršena je svestrana razmjena mišljenja u naučnim, stručnim, političkim i privrednim krugovima, pri čemu je nedvojbeno ustanovljeno da postoje ozbiljni ekonomski, odbrambeni, sociološki i politički razlozi za kompleksno istraživanje daljih pravaca razvoja poljoprivrede brdsko-planinskog područja BiH.

Polazeći od zaključaka donetih u Jajcu, Akademijin Odbor za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području SR BiH, održao je, u proširenom sastavu, sjednicu 17. decembra 1973. godine na kojoj su razmatrane mogućnosti i modaliteti izrade makroprojekta i formirana radna tijela za rad na ovom zadatku. Tom prilikom formirani su *Odbor za istraživanje pravaca razvoja poljoprivrede brdsko-planinskog područja SR BiH* i *Komisija za koordinaciju rada na izradi makroprojekta*. U ova tijela, pored dosadašnjih članova Akademijinog Odbora za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području, imenovani su predstavnici fakulteta, samostalnih naučnoistraživačkih ustanova, krupnih poslovnih sistema iz oblasti prehrambenog kompleksa, Privredne komore BiH, JNA, Privredne banke Sarajevo, Fonda za razvoj nerazvijenih područja, Republičkog sekretarijata za poljoprivredu i šumarstvo i nekih opština iz brdsko-planinskog područja.

Za neposrednog organizatora i koordinatora izrade makroprojekta određen je Institut za ekonomiku poljoprivrede i prehrambene industrije Poljoprivrednog fakulteta u Sarajevu.

b) PREDAVANJA

U januaru 1973. održali su svoja pristupna predavanja saradnici:

1. prof. dr L. Ožegović: *Aerogene plijesni;*
2. prof. dr E. Sarajlić: *Streptokokna infekcija i reumatska bolest značajan socio-medicinski problem u dječijoj populaciji BiH i*
3. prof. dr H. Serdarević: *Uloga mucoviculoze u opstrukcionom sindromu.*

U oktobru 1973:

1. prof. dr Hajrudin Hadžiselimović: *O asimetrijama čovječijeg mozga, i*
2. prof. dr Ibro Brkić: *Hipertrofija srca sportista u elektrokardiogramu.*

Osim toga, održana su i predavanja u kojima su saopšteni rezultati nekih istraživanja:

1. P. Štern je održao predavanje o temi: *Farmakološka analiza otrova pauka *Latrodectus tredecimgutatus*;*
2. Dž. Rezaković: *O rezultatima istraživanja poremećaja metabolizma željeza kod infarkta miokarda.*

Tekstovi ovih predavanja biće objavljeni u svesci „Radova“ Odjeljenja medicinskih nauka.

c) SVEČANI SKUPOVI

1. Svečana akademija povodom proslave 30-godišnjice II Zasedanja AVNOJ-a i I Zasedanja ZAVNOBiH-a

O značaju odluka koje su donesene na ovim zasjedanjima govorio je vanredni član Hamdija Č e m e r l i ć u svom referatu pod naslovom:

TRIDESET GODINA DRŽAVNOSTI SR BOSNE I HERCEGOVINE

„Pozvati narod u borbu protiv okupatora, a ne ubijediti ga istovremeno da se može samo jedinstvenom borbom postići novo, a staro neće vratiti, ne bi bilo moguće pokrenuti narodne mase, a iako bi se odazvali, ne bi bilo moguće održati ih do pobjede“. U ovim Titovim riječima sadržana je idejno-politička koncepcija oslobodilačke borbe od koje je polazila KPJ i prema kojoj je usmjeravala razvoj borbe, kako u pravcu oslobođenja zemlje od okupatora, tako i revolucionarnog preobražaja postojećeg državnog i društvenog sistema. Postavljena i vođena na ovim osnovama, oslobodilačka borba i revolucija je, i uprkos negativnih predviđanja tzv. realističkih vojnih i političkih faktora, uspjela da se, u toku samog rata, konstituiše kao nova država. Još u toku trajanja oslobodilačke borbe, ostvareni su preduslovi za ovakav razvoj, izgrađena je snažna oružana snaga, stvorena široka oslobođena teritorija i razgranata mreža narodnooslobodilačkih odbora, kao organa nove vlasti.

U procesu formiranja novih organa vlasti, KPJ i NOP su imali da u zemlji savladaju dvostruki otpor s jedne strane — da savlada i uništi državne sisteme koje je okupator inaugurisao i koje su kvislinzi branili, a s druge strane, da onemogući restauraciju starog državnog uređenja za čije su se održanje borili kralj i vlada u emigraciji, a zapadni saveznici ih u tom podržavali. Oružana i politička osnova emigrantske vlade, unutar zemlje, bio je četnički pokret, pa iako nije vodio borbu protiv okupatora, posredstvom kvislinga, stajao je u rezervi i čekao pogodan momenat da stupi u borbu za ponovno uspostavljanje starog državnog sistema. Iako je NOP, imao neposredno pred sobom novozavedene državne sisteme u kvislinškim tvorevinama, uništenje tih sistema nije predstavljalo težak problem, jer je bilo neposredno povezano s borbom protiv okupatorskog zavojevanja i uništenja njegovih oružanih snaga, čijom pomoći su se ovi sistemi i održavali. Mnogo je bio složeniji zadatak onemogućiti restauraciju starog državnog sistema i ubijediti narodne mase, naročito srpske seljačke mase, u neophodnost borbe za radikalnu promjenu državnog i društvenog uređenja. Kvislinški režimi i njima podređeni državni sistemi egzistirali su samo zahvaljujući prisustvu okupatorskih oružanih snaga, a ta okolnost im je oduzimala popularnost i podršku širokih narodnih masa, čak i u onim kvislinškim tvorevinama u kojima je slom stare Jugoslavije dočekan s nadom za oslobođenje od velikosrpske hegemonije. Imajući u vidu ovo, za KPJ nije problem ležao u faktičkom uništenju postojećeg kvislinškog aparata na oslobođenim teritorijama, već se je problem javljao u objašnjenju opravdanja rušenja, kako ovog tako i aparata stare Jugoslavije, koji su štitili buržoaski društveni poredak i njoj služili. Široke seljačke mase, koje su činile veliki dio oslobodilačkih snaga, nisu, u početno vrijeme, bile politički toliko razvijene, da pravilno shvate i ocijene da rušenje ovog aparata znači i njihovo sopstveno oslobođenje.

Razmatrajući ovo pitanje unutar Bosne i Hercegovine, u prvi plan dolazi stav srpskih seljačkih masa, koje su u početno vrijeme davale najveći dio boraca NOP-a i snosile najteže žrtve, vezane za uspješno vođenje oslobodilačke borbe. Iako su i srpske seljačke mase u staroj državi bile: eksploatisane i ugnjetavane kao i druge, one su državu smatrale svojom i nisu se mirile s njenim uništenjem. Stav kvislinga i okupatora prema srpskim seljačkim masama, naročito u početno vrijeme okupacije, tu je činjenicu potvrđivao i na taj način pothranjivao raniju iluziju ovih masa o staroj državi pa i njenom sistemu. Imajući u vidu ovu činjenicu, osnovni je zadatak

KPJ i NOP-a bio da uvjeri srpske seljačke mase da je nužno, za njihovo sopstveno oslobođenje, da se uništi, kako kvasilinški aparat tako i onemogućiti uspostavljanje državnog aparata stare Jugoslavije. O ovoj činjenici vodila je računa KPJ u svojoj strategiji i taktici oslobodilačke borbe i njenog postepenog prerastanja u revoluciju. U vezi s ovim, mislim da nije slučajna i pojava dviju etapa u razvoju oslobodilačkih odbora odnosno nove vlasti: prva, u kojoj su NOO tretirani kao privremeni i druga, kada su oni tretirani kao stalni organi narodne, odnosno državne vlasti. Teško se može prihvatiti objašnjenje da je ova pojava bez značaja i da je rezultat slučaja i tada upotrebljavanog ratnog rječnika. Ovo razlikovanje imalo je dalekosežnije ciljeve i posljedice. U članku druga Kardelja o NOO-ima, kao i u Fočanskim propisima, izričito je naglašeno da su NOO-i privremeni organi vlasti, i ta privremenost je objašnjena, a u stvari je značila otvaranje vremenskih mogućnosti za neposrednije upoznavanje karaktera i funkcija novih organa vlasti i postepenog saživljavanja seljačkih masa s njom. U tom vremenu, KPJ i NOP ulagali su velike napore da objasne značaj promjene sistema vlasti i uvjere seljačke mase u njihovu neophodnost i korisnost.

U Centralnom komitetu i svim forumima KPJ, smatrano je da je neophodno, intenzivnom političkom aktivnošću, kako među borcima NOP-a tako i među stanovništvom oslobođenih teritorija, razotkriti suštinu slabosti stare države i njenog aparata, i to ne samo zbog ljudi koji su u njemu djelovali već i zbog karaktera i ciljeva kojima su služili. Bilo je neophodno razvijati svijest kod boraca i širokih narodnih masa da oni sami postanu rušioci jednog istorijski prevaziđenog sistema.

U revolucijama razmjera naše revolucije, u kojoj su učestvovali i do pobjede dovele radnička klasa i široke seljačke mase, nužno je bilo razvijati i podizati političku svijest seljačkih masa, osposobiti ih da shvate da su postavljene institucije, a naročito oslobodilačka vojska i narodna vlast, neophodna sredstva za održanje i dalje razvijanje tekovina vlastite borbe i revolucije. Podizanjem političkog nivoa širokih narodnih masa, one su postepeno osposobljavane, kako da brane tako i da dalje razvijaju tekovine svoje revolucije. Takvim odnosom prema narodnim masama, one su, od nesvjesnog i slijepog instrumenta za osvajanje vlasti, kako je to redovno u istoriji bilo, prerastale u svjestan faktor borbe za svoje vlastito oslobođenje. Na ovim osnovama ostvarena je i dalje stalno pojačavana čvrsta povezanost između KPJ, kao organizatora i predvodnika, i narodnih masa, kao neposrednog učesnika tog procesa.

Trebalo je više od godinu dana intenzivnog političkog rada na objašnjavanju nužnosti rušenja starog aparata vlasti i prihvatanju NOO-a kao definitivnih organa nove vlasti. Ovakav tok procesa ustaljivanja novih organa vlasti temelji se na pojavi Naredbe o izborima NOO-ima, tzv. Krajiških propisa, i pisama Tita, kojima se NOO proglašavaju za stalne organe vlasti. U popratnom pismu uz ovu Naredbu, upućenom vojnim štabovima, Tito objašnjava potrebu donošenja Krajiških propisa i proglašavanja NOO-a za stalne organe vlasti ovim riječima: „Kod pitanja organizacije naše vlasti u pozadini, u današnjoj situaciji, mora se podvući da se ono postavlja u izmijenjenom vidu prema ranijem. Forma narodne vlasti ostaje ona koja je prirodnim putem bila iznikla u samom početku naše oslobodilačke borbe – to su NOO i vojna pozadinska vlast... ali karakter NOO danas je izmijenjen... zbog toga danas nema više nikakvog smisla isticati privremenost karaktera NOO kao organa vlasti... Naravno, ne radi se o imenu nego o suštini, da je konačno svršeno sa starim oblicima vlasti i da je sadašnja forma, koju je stvorio ustanak ona klica iz

koje će se razvijati buduća vlast. Jednom riječi, ne podvlačiti više privremeni karakter vlasti NOO-a podvlačiti NOO-e kao organe vlasti i kao klicu i osnovu buduće narodne vlasti“.

U našoj literaturi zauzeti su različiti stavovi o pitanju vremena kada je nastala naša nova država. Saglasno izloženom stanovištvu, momenat proglašavanja NOO-a za stalne organe vlasti može se uzeti kao momenat formiranja nove države, jer ova Naredba i objašnjenje u pismu druga Tita definitivno raskršavaju sa starim aparatom vlasti. Ova Naredba ustaljuje NOO-e odbore kao lokalne organe državne vlasti pa, prema tome, pojavljuje se i nova država, bez obzira što u to vrijeme još nije imala posebnog centralnog organa, već je tu funkciju vršio Vrhovni štab NOV i POJ. Prvo zasjedanje AVNOJ-a, koje je održano neposredno poslije donošenja ove Naredbe kao i odluke Drugog zasjedanja samo dograđuju sistem nove države. Imajući u vidu specifičan tok razvoja naše revolucije i procesa izgradnje novih organa vlasti, nesumljivo je da naša revolucija predstavlja jedan novi fenomen u istoriji stvaranja socijalističkih država. Nasuprot insistiranju Kominterne da se radnička klasa u okupiranim zemljama ograniči samo na podizanje nacionalno oslobodilačke borbe, u okviru antifašističkih pokreta otpora, naša KPJ nije se pridržavala ove preporuke već je oslobodilačku borbu pretvorila u socijalističku revoluciju. I, upravo, ovakvom stvaralačkom primjenom marksističko-lenjinističke teorije, Tito i Centralni komitet KPJ su dali značajan doprinos daljem razvoju teorije revolucije u uslovima imperijalističkog porobljavanja. Spajanjem nacionalno-oslobodilačke borbe sa revolucionarnom akcijom radničke klase, ostvaren je i stalno pojačavan čvrst savez između radničke klase i širokih seljačkih masa, savez koji je služio kao sasvim solidna osnova za obezbjeđenje i dalje razvijanje tekovina naše revolucije.

Tako postavljena strategija i taktika revolucije od strane KPJ ostvarila je potpuno jedinstvo između mase učesnika u revoluciji. S obzirom na masovni karakter ustanka, nije pretjerano konstatovati da je sam narod neposredno odlučivao o svim bitnijim pitanjima borbe i života oslobođenih teritorija. Široke narodne mase su bile do najvećeg stepena aktivirane u raznim masovnim organizacijama i radnim i drugim akcijama. Mreža ovih organizacija je obuhvatila gotovo cijelo stanovništvo oslobođene, a u većoj mjeri i neoslobođene teritorije. U okviru NOP-a a kasnije NOF-a, kao sveopšteg narodnog pokreta, bile su obuhvaćene organizacije pionira, omladine, žena i odraslih, putem kojih je KPJ rukovala i ostvarivala ciljeve oslobodilačke borbe i revolucije. KPJ se mogla, s punim povjerenjem, osloniti na ove organizacije, njima povjeriti najsloženije i najteže zadatke, a bez sumnje da neće biti izvršeni onako kako se, u postojećim okolnostima mogu najbolje izvršiti. Neizvršavanje postavljenog zadatka smatralo se kao najteži sukob s borbenim moralom i shvatanjima dužnosti svakog učesnika NOP-a, a pogotovo onoga koji se nalazio na rukovodećem mjestu. Centralno rukovodstvo je određivalo smijer i metod rada, a lokalni forumi i organi vlasti imali su punu slobodu u iznalaženju sredstava, prilagođenih lokalnim uslovima, za najuspješniji a u isto vrijeme što bezbolniji način izvršenja.

Nasuprot ovako idejno-homogenom i organizaciono jedinstvenom NOP-u stajali su emigrantska vlada sa četnicima, okupatorska vojna sila i kvislinški režimi na pojedinim okupiranim teritorijama, i nijedna od ovih grupa nije se mogla porediti sa NOP-om. Međutim, u pogledu njihova stava i djelovanja, ove se grupe ne mogu jednako tretirati. Sve su one stajale, naspram NOP-a i djelovale protiv njega, ali je akcija okupatora i kvislinških režima imala efekat samo za vrijeme rata, dok je četnička akcija i poslije završenog rata, bila usmjerena na akciju i onemogućavanje

ostvarenja tekovina NOB i revolucije. Stoga su četnici predstavljali daleko veću opasnost po tekovine revolucije nego okupator i njegovi kvislinzi. Svi su oni raspolagali silom i, što je naročito karakteristično za ove grupe, vjerovali da se silom može sve postići. I upravo takav nastup doveo ih je u sukob s ogromnom većinom našeg naroda. Njihovi politički nastupi uticali su na uzak krug ljudi koji su s njima bili neposredno vezani.

„Riječ narodnooslobodilačka borba – bila bi samo jedna fraza pa čak i prevara, kada ona ne bi, osim općeg jugoslovenskog smisla, imala i nacionalni smisao za svaki narod posebice, tj. kada ona ne bi, osim oslobođenja Jugoslavije, značila u isto vrijeme i oslobođenje Hrvata, Slovenaca, Srba, Makedonaca, Šiptara, Muslimana itd., kada narodnooslobodilačka borba ne bi imala tu sadržinu da zaista nosi slobodu, ravnopravnost i bratstvo svim narodima Jugoslavije. U tome i jeste suština narodnooslobodilačke borbe“. Ovim riječima, Tito je naglasio jasan i odlučan stav KPJ u odnosu na nacionalno pitanje, i objasnio nužnost radikalne promjene odnosa među narodima u novoj državi. U okviru izgradnje sistema narodne vlasti, izgrađivala se je i jugoslavenska federativna zajednica, polazeći od prava svakog naroda na samoopredjeljenje i uključujući pravo na odcjepljenje. U vezi s ovim, treba napomenuti da je KPJ, još prije rata, zauzela pravilan stav o nacionalnom pitanju i smatrala da su zahtjevi za pravedne materijalne i političke uslove života nacije dio borbe radnih masa za nove društvene odnose. Polazeći od stava da su nacionalni zahtjevi u osnovi socijalni zahtjevi radnih masa i, braneći njihovu borbu za ravnopravnost, KPJ je stekla povjerenje radnih masa podređenih nacija. Dosljedno ovom, u toku oslobodilačke borbe i revolucije, uporedo sa rješavanjem pitanja vlasti, rješavano je i nacionalno pitanje.

Zbog slabe otporne snage stare Jugoslavije, i naši saveznici, bili su u dilemi da li, u svojim poratnim planovima, da pomognu obnavljanje države koja nije pokazala otporne snage ili da naše zemlje uključe u neke nove državne tvorevine. U pitanju održanja zajedničke države u zemlji je, poslije aprilskog sloma nastala velika pometnja. Veći dio buržoazije svih nacionalnosti prihvatio je okupaciju i podjelu zemlje koju su okupatori izvršili kao svršen čin, ali ni narodne mase nisu bile za obnovu onakve države, jer su u njoj bile teško eksploatisane i ugnjetavane, a u toku rata došle su do uvjerenja da je slaba i neotporna. Svi apeli, koji su na početku rata upućeni za odbranu Jugoslavije nisu uspjeli, jer eksploatisane mase nisu vidjele razloga da se za nju bore, a podređene nacije ni obezbjeđenja za opstanak, a kamoli za uspješan razvoj.

Buržoazija je željela da svoj cilj ostvari bez borbe, uz pomoć inostranih sila, već prema tome o kojem se dijelu buržoazije radi, pomoću okupatora ili zapadnih saveznika. Uslijed ovakve situacije zadatak KPJ, bio je veoma složen, jer je, za ostvarenje postavljenog cilja, trebalo voditi borbu za dva fronta – protiv okupatora i protiv buržoazije, bez, obzira da li je bila povezana s okupatorom ili sa zapadnim saveznicima. KPJ se suprostavila okupaciji i podjeli države već u momentu okupacije, ali nije bilo lako ubijediti sve narode Jugoslavije da je potrebno i korisno obnoviti zajedničku državu i podići ih u oružanu borbu za realizaciju toga cilja. Međutim, i nastup okupatora, represalije koje su preduzimali i međusobne borbe koje su izazvali, olakšao je KPJ podizanje oružanog ustanka i objašnjavanje njegovog cilja. Objasnjavajući neprijateljske planove i genezu međusobnih sukoba, koje su okupatori izazvali, KPJ je postepeno ubjeđivala široke narodne mase da opasnost od okupatora prijeti svima i da samo oružana borba protiv okupatora i onih koji s njime saraduju može otkloniti opasnost, kao i da se samo udruženim snagama može izvojevati sloboda i sačuvati nezavisnost.

Pozivajući sve narode u oslobodilačku borbu, KPJ je garantovala ravnopravan položaj svakom narodu u državi koja će se izgraditi u NOB-i i revoluciji. Načelo ravnopravnosti naroda, u početno vrijeme NOB-a, bilo je izraženo u borbenoj paroli „bratstva i jedinstva naših naroda“ i postalo je jedno od najvažnijih sredstava mobilisanja svih naroda. Iako je moment ostvarivanja krajnjeg cilja NOB-a i revolucije bio još vrlo daleko, može se konstatovati da je narodnosno načelo u procesu izgradnje nove države odmah primjenjivano. Kako je poznato, dvije osnovne poluge novog sistema, narodnooslobodilačka vojska i NOO kao narodna vlast, izgrađivane su na ovom načelu. Formiranje NOO kao lokalnih organa državne vlasti provodilo se je u okvirima pojedinih zemalja, odnosno nacionalnih cjelina, a isto je važno i za formiranje jedinica NOV. Osjećanje potrebe nužnosti jedinstva svih naroda Jugoslavije najrečitije se izrazilo na Drugom zasjedanju AVNOJ-a, u Odluci o federativnoj izgradnji Jugoslavije: „Narodi Jugoslavije nikada nisu priznali raskomadavanje Jugoslavije od strane fašističkih imperijalista i dokazali su, u zajedničkoj oružanoj borbi, svoju čvrstu volju da ostanu i dalje ujedinjeni u Jugoslaviji“, konstatovano je u Odluci o izgradnji Jugoslavije na federativnom principu. Shvatanje o punoj ravnopravnosti naroda postalo je čvrsta osnovna postojanja i razvoja nove države. Ovo shvatanje se je rađalo i učvršćivalo u toku oslobodilačke borbe, a u Odlukama II zasjedanja AVNOJ-a dobilo je svoju normativnu potvrdu.

Već je na savjetovanju u Stolicama, septembra 1941. godine, postavljena jedinstvena linija organizacije NOO-a, a u odnosu na organizaciju oružanih snaga odlučeno je da se, pored centralnog rukovodstva oružanih snaga oličenog u Vrhovnom štabu NOPOJ, formiraju i nacionalna, odnosno zemaljska rukovodstva, oličena u glavnim štabovima za svaku zemlju. Isto se tako i u sistemu narodne vlasti prišlo formiranju glavnih NOO-a, kao centralnih zemaljskih organa vlasti. Tako, već u novembru 1941. godine osniva se glavni NO za Srbiju, a početkom 1942. godine za Crnu Goru i Boku, u čemu se nesumljivo ogleda primjena narodnosnog načela odnosno načela federalnosti.

Glavni štab NOP-a za Bosnu i Hercegovinu osnovan je nakon savjetovanja u Stolicama, a glavni NOO, ili njemu odgovarajući organ nije formiran sve do osnivanja ZAVNOBiH-a, tj. do konca 1943. godine. Razlozi koji su doveli do ove pojave vjerovatno se nalaze u okolnosti što je u vrijeme kada je počeo proces osnivanja centralnih NOO-a u Bosnu i Hercegovinu došao Vrhovni štab sa iskusnim političkim kadrovima i neposredno djelovao na dalji proces izgradnje i razvoja NOV i narodne vlasti. Naime, dolazak Vrhovnoga štaba umanjio je potrebu formiranja centralnog NO odbora, jer su usmjeravajuću funkciju preuzeli CK i Vrhovni štab. Teško je utvrditi da li je na odlaganje osnivanja centralnog NOO za BiH imalo uticaja nedovoljno razjašnjeno pitanje položaja BiH u budućoj federaciji. Naime, moglo bi se postaviti pitanje da li u Bosni i Hercegovini nije osnivan zemaljski NOO i zbog toga što BiH nije smatrana nacionalnom zemljom – jer je takvih sumnji bilo, ili su postojali neki drugi razlozi. Na osnovu podataka iz sačuvanih dokumenata, kao i iz memoarske literature ne može se zaključiti da se je ma šta radilo na pripremama za osnivanje ovakvog NOO-a sve do polovine 1943. godine. Postoji jedan dokumenat u kome se, tek sredinom ove godine, direktno govori o namjeri osnivanja AVNOBiH-a, ali to je vrijeme kada je već Izvršni odbor AVNOJ-a uputio preporuku da se pristupi formiranju zemaljskih vijeća u svim zemljama i, prema tome, ne može se zaključiti da je inicijativa potekla od političkog rukovodstva Bosne i Hercegovine.

Formiranje centralnog organa narodne vlasti u Bosni i Hercegovini usljeđuje tek koncem 1943. godine, u vrijeme kada se takvi organi formiraju i u drugim zemljama, u cilju da se sistem vlasti upotpuni i izaberu legitimne nacionalne delegacije za II zasjedanje AVNOJ-a, koje je neposredno predstojalo. U vezi s neposrednim pripremama za osnivanje Zemaljskog vijeća BiH, imamo sačuvana svega dva-tri dokumenta, a odnose se na uputstva kako treba birati delegate za ovo zasjedanje, u cilju da ono dobije što reprezentativniji karakter, kako u pogledu nacionalnosti koje žive u BiH, tako i u odnosu na druge društvene strukture.

Na I zasjedanju ZAVNOBiH-a Vijeće je zahtijevalo da Bosna i Hercegovina zauzme mjesto federalne jedinice u demokratskoj federativnoj Jugoslaviji, i u tom pogledu nema nikakve sumnje. Naime, znalo se da predstoji održavanje II zasjedanja AVNOJ-a i da će se na ovom zasjedanju donijeti osnovne odluke o uređenju nove države. U vezi s pitanjem položaja Bosne i Hercegovine, Rezolucija ovog zasjedanja može poslužiti kao mjerodavan dokument o raspoloženju i stavu učesnika ovog Zasjedanja. U Rezoluciji je jasno izraženo stanovište da će: „Narodi Bosne i Hercegovine učestvovati, ravnopravno s ostalim našim narodima, u stvaranju i izgradnji nove demokratske federativne Jugoslavije“. Dakle, što se tiče volje predstavnika Bosne i Hercegovine i stava ovog zasjedanja, nema uopšte sumnje u pitanje položaja naše zemlje u federativnoj zajednici naših naroda. Međutim, i pored ovako jasno i čvrsto izraženog stava Zemaljskog vijeća BiH, na prethodnoj konferenciji predstavnika nacionalnih delegacija, koja je održana pred šamo zasjedanje AVNOJ-a pojavila se dilema o pitanju položaja Bosne i Hercegovine.

U neposredne pripreme za II zasjedanje AVNOJ-a bila je uključena i prethodna razmjena mišljenja o nacrtima odluka, u krugu predstavnika pojedinih nacionalnih delegacija, kao i unutar svake nacionalne delegacije. S obzirom da je među izabranim delegatima zemaljskih delegacija, gledajući po predratnim mjerilima, bilo i ljudi koji su prije rata pripadali raznim političkim strankama ili grupama, bilo je potrebno, još prije održavanja ovog zasjedanja, sva pitanja prethodno razmotriti da bi se postiglo zbližavanje u pogledima, tako da na ovom Zasjedanju bude izražena potpuna jednodušnost u svim osnovnim pitanjima. Ova jednodušnost bila je neophodna, kako za dalji razvoj odnosa u samoj zemlji, tako i zbog saveznika i uopšte međunarodne demokratske javnosti. Jednodušne odluke ovog Zasjedanja trebalo je da predstavljaju odlučan odgovor naših naroda, kako vladi u emigraciji tako i onim saveznicima koji su imali namjeru da se miješaju u naše unutrašnje stvari i nameću svoja rješenja. Na ovoj konferenciji se pojavila dilema u pogledu položaja Bosne i Hercegovine od strane onih koji su na pitanje federativnog uređenja Jugoslavije na nacionalnoj osnovi previše kruto gledali. Dilema je nastala zbog mješovitog nacionalnog sastava BiH. Mislilo se da kao takva ne može zauzeti mjesto federalne jedinice već autonomne pokrajine. Iako ovaj prigovor nije poticao od većeg broja ljudi i na njemu nije suviše insistirano, i samo ovakvo postavljanje problema moglo je unijeti pometnju u rješavanje ovog veoma značajnog pitanja. Postavljeni prigovor je otklonjen, i na ovoj konferenciji postignuta je saglasnost, u pogledu nacrtu odluke o federativnom uređenju, i ona je prihvaćena u saglasnosti sa tekstom rezolucije I zasjedanja ZAVNOBiH-a tako da na samom II zasjedanju AVNOJ-a, nije o tome ni vođena diskusija. Ova odluka, sa državno-pravnog gledišta, riješila je jasno i određeno položaj Bosne i Hercegovine. „Takvo je rješenje izraz dosljedno i gipko sprovedenog načela nacionalne ravnopravnosti, čije ostvarenje u našoj zemlji treba da ukloni iz našeg zajedničkog života i najmanju sitnicu koja bi podsjećala na hegemoniju ma koje nacije, a da

pogoduje daljem razvijanju i produbljivanju bratstva naših naroda i tako učvršćuje temelje naše zajedničke države", navodi Rodoljub Čolaković u svojim sjećanjima o II zasjedanju AVNOJ-a.

Odlukama II zasjedanja AVNOJ-a, a naročito Odlukom o federativnoj izgradnji Jugoslavije, dat je jasan i odlučan odgovor svim onim koji su sumnjali u egzistenciju Jugoslavije, a ujedno podvučena i razlika u načinu stvaranja stare i nove Jugoslavije. Kad pretpostavimo da su naši narodi željeli ujedinjenje u zajedničku državu, u procesu stvaranja stare Jugoslavije, oni nisu ili nisu u jednakoj mjeri, učestvovali u njenom stvaranju, a široke narodne mase nisu bile aktivizirane u tom procesu. Velikosrpska buržoazija je smatrala da je ona stvorila državu i tako se prema drugim odnosila, insistirala je da ima pravo da bude hegemon i tako shvatanje uporno branila. Buržoazije ostalih naroda su to osporavale i, tako je još od početka egzistencije ove države, došlo do oštrog sukoba između njih. Ovaj se sukob prenosio i na narodne mase i imao odraza ne samo na vladajući poredak već i na egzistenciju same države. Upoređujući s ovim, put stvaranja nove Jugoslavije bitno je različit. KPJ je odlučno stala na stanovište potrebe i opravdanja postojanja zajedničke države, zasnovane na punoj ravnopravnosti svih njenih naroda i narodnosti i tako je još od početka oslobodilačke borbe bilo jasno da se svaki narod bori za svoju sopstvenu slobodu. Velike žrtve koje su u toku ove borbe dali svi naši narodi, stvorile su čvrstu vezu svakog naroda sa novom državom, tako da u njoj s pravom gleda djelo svojih napora i žrtava i da je, punim pravom smatra svojom državom, a u isto vrijeme, zajednička borba za isti cilj pojačala je osjećaj zajedništva među njima. Tako shvatanje učvrstilo je afinitet prema zajedničkoj državi, što je nedostajalo staroj Jugoslaviji. Ovo shvatanje postalo je čvrsta osnova, kako postojanja, tako i razvoja naše nove države. Ono je u odlukama II zasjedanja AVNOJ-a dobilo svoju pravnu potvrdu.

Provođenje u život odluka II zasjedanja i izgradnje državnog i pravnog sistema tekla je tako da je jedan dio ovih zadataka obavljalo Predsjedništvo AVNOJ-a, a drugi zemaljska vijeća i njihova predsjedništva. II zasjedanje ZAVNOBiH-a ima za Bosnu i Hercegovinu isti značaj kao i II zasjedanje AVNOJ-a za cijelu Jugoslaviju. Iako je proglašenjem ZAVNOBiH-a kao najvišeg organa vlasti, državni sistem federalne Bosne i Hercegovine u svojim osnovama bio dovršen, trebalo ga je upotpuniti i osposobiti za obavljanje predstojećih zadataka.

Formiranje cjelovitog državnog sistema iziskivalo je potrebu da se NOO-i rasterete političke funkcije NOP-a, te je zato održana Osnivačka skupština NOF-a. U vezi s ovim treba napomenuti da geneza ovakve opštenarodne političke organizacije, potiče još od ranije, a njena pojačana potreba sa početkom oslobodilačke borbe. U početku NOB pod rukovodstvom KPJ, razvija se NOP, sa zadatkom da okupi i politički aktivizira sve one koji su prihvatili oslobodilačku borbu i bili spremni da se za njene ciljeve aktivno zalažu. KPJ je pozivala sve građane, bez obzira na njihov društveni položaj i ranije političko opredjeljenje pozivala grupe pa i čitave političke stranke da se aktivno uključe u NOP u cilju omasovljavanja baze oslobodilačke borbe. Pa i pored toga, ovo okupljanje nije imalo karakter političke koalicije, jer su svi koji su prilazili NOP-u prihvatili rukovodeću ulogu KPJ, bez koalicionih elemenata u postavljanju i izvođenju zadataka. Organizaciono oformljenje opštepitičke organizacije teklo je postepeno i različito u pojedinim zemljama.

Do ovog vremena u BiH je funkciju ovakve organizacije obavljao NOP, koji je obuhvatio sve organizovane strukture u oslobodilačkoj borbi kao: KPJ, NOO-e, NOV, AFŽ, USAOJ i dr. Ulogu mjesnih političkih organa NOP-a obavljali su NOO

sve do II zasjedanja ZAVNOBiH-a. Poslije ovog, bilo je potrebno osloboditi NOO-e političkih zadataka i za to formirati posebnu političku organizaciju. U BiH je to obavljano na prvoj konferenciji Narodnooslobodilačkog fronta, koja je održana neposredno poslije II zasjedanja ZAVNOBiH-a.

Odlukama koje su donijeli AVNOJ i ZAVNOBiH, na II zasjedanju, riješena su samo najosnovnija organizaciona pitanja, i trebalo je ubrzati proces izgradnje državnog sistema u cjelini. To je bio osnovni zadatak Predsjedništva ZAVNOBiH-a između II i III zasjedanja. Širina djelatnosti Predsjedništva i njegovih organa bila je vrlo velika. S jedne strane, trebalo je donijeti potrebne propise za dalju organizaciju, a s druge, rješavati tekuća pitanja radi zadovoljenja neodložnih potreba. Djelatnost Predsjedništva u vezi s organizacijom vlasti bila je vrlo živa, tako da je do III zasjedanja ZAVNOBiH-a obavljen opsežan organizacioni posao. Odlukama AVNOJ-a nisu bili utvrđeni odnosi između organa federacije i federalnih jedinica i oni su se razvijali na osnovu opštih načela federalizma. Ratne prilike i s tim u vezi otežane veze između Predsjedništva AVNOJ-a i Nacionalnog komiteta, s jedne strane, i zemaljskih vijeća odnosno njihovih predsjedništava, sa druge strane, dovele su do toga da su predsjedništva zemaljskih vijeća, u velikoj mjeri, samostalno izgrađivala sistem vlasti u federalnim jedinicama. Budući da je riječ o postavljanju jednog potpunog novog sistema u upoređenju sa starim, bilo je u tome poteškoća. Stručnjaci koji su pripremali nacрте odluka i propisa našli su se pred sasvim novim problemima pa, iako se u načelno znalo kako treba stvari postaviti, pri redigovanju nacrta opštih pravnih akata nailazilo se na poteškoće, zbog neiskustva u tom poslu, a iz istih razloga i primjena donesenih propisa nije tekla bez poteškoća. Usljed toga, Predsjedništvo je moralo stalno bdjeti na sprovođenju novih organizacionih mjera, a naročito uticati da se u praksi osjeti demokratski karakter nove vlasti. Postoji veliki broj sačuvanih dokumenata, uputstava, raspisa, dopisa i dr. upućenih NOO, u kojima se insistira u ovom smjeru.

Završetak rata i oslobodilačke borbe nametnuo je potrebu da se sistem organizaciono dovrši, kako na planu federacije tako i federalnih jedinica. U Bosni i Hercegovini ovo je obavljeno na III zasjedanju ZAVNOBiH-a, koje je održano u oslobođenom Sarajevu aprila 1945. godine. Ovo zasjedanje ulazi u istoriju državnog konstituisanja Bosne i Hercegovine, jer je ZAVNOBiH pretvoren u narodnu skupštinu a formirana je i prva vlada Bosne i Hercegovine. S obzirom da je u ovo vrijeme bila oslobođena gotovo cijela zemlja, smatralo se da u vezi s tim treba povećati broj članova ZAVNOBiH-a, kako bi prije pretvaranja u narodnu skupštinu u nj ušli i predstavnici onih područja koja u vrijeme II zasjedanja nisu bila predstavljena adekvatno svom značaju. Ova skupština je bila privremena, a njen glavni zadatak bio je da donese potrebne zakone i dovrši pripreme za saziv ustavotvorne skupštine Bosne i Hercegovine.

U toku oslobodilačke borbe, sve mjere u procesu preobražaja društveno-političkog sistema izvedene su putem revolucionarnih akata, a nakon oslobođenja zemlje, ove je mjere trebalo konstitucionalizirati, a to je bio zadatak ustavotvorne skupštine. Ova skupština, kao suvereni predstavnik naroda i građana, trebalo je da donese prvi ustav Bosne i Hercegovine i njime sankcionira izvršene promjene. U vezi sa stavom KPJ i NOP-a, koji je u toku NOB-a jasno izražen i više puta ponovljen, izborima za ustavotvornu skupštinu je pridavan veoma veliki značaj. To dolazi otuda, što se u osnovnim revolucionarnim aktima isticalo da je konačno utvrđivanje novog sistema vezano za potvrdu od strane narodnih predstavnika, koje će slobodno birati svi građani nakon oslobođenja cijele zemlje. (Članak E. Kardelja, Fočanski propisi, Krajiški propisi, Izjava Izvršnog odbora AVNOJ-a i Vrhovnog

štaba, Prva Odluka II zasjedanja AVNOJ-a). Treba imati u vidu da se u toku oslobodilačke borbe za centralne predstavničke organe nisu mogli provoditi neposredni izbori, već je odabiranje predstavnika obavljeno posredstvom NOO-a ili na drugi pogodan način. Da ne bi opštoreprezentativni i suvereni karakter ustavotvorne skupštine došao u pitanje, prethodno su provedeni izbori na bazi opšteg, jednakog i neposrednog izbornog prava. Ovi izbori imali su, ustvari, plebiscitaran karakter za novo, a protiv starog društveno-političkog uređenja, i u tome je njihov poseban značaj. Tako izabrana ustavotvorna skupština imala je punu legitimaciju da, u ime svih naroda i građana Bosne i Hercegovine, potvrdi i dovrši ono što je izgrađeno u toku revolucije. Ustavotvorna skupština je, donoseći ustav, u osnovi potvrdila izgrađeni sistem u toku oslobodilačke borbe i revolucije.

U uvodnim odredbama prvog ustava naše Republike naglašeno je da je „Narodna republika Bosna i Hercegovina, ostvarena u svojoj oslobodilačkoj borbi i zajedničkoj borbi svih naroda Jugoslavije kao narodna država, i izražavajući, na osnovu prava na samoopredeljenje, uključujući pravo na odcjepljenje i na ujedinjenje sa drugim narodima, slobodnu volju svoga naroda, bez razlike narodnosti i vjeroispovjesti ujedinila se na osnovu načela ravnopravnosti sa narodima Republike Srbije, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore i Makedonije“ (član 2. Ustava) U ovoj odredbi Ustava istaknuta je državnost Bosne i Hercegovine i način na koji je ta državnost ostvarena. Ove konstatacije ponavljaju se u svim kasnijim ustavima pa, iako u nešto izmijenjenom tekstu, konstantno je naglašavan državni karakter Republike i dobrovoljni ulazak u federativnu zajednicu. Ove dvije činjenice, čine osnov naše federacije i treba da obezbijede skladan život i neometan razvoj svih republika i pokrajina u zajedničkoj državi.

Svakoj naciji i nacionalnosti obezbijedena je sloboda ekonomskog, kulturnog i uopšte nacionalnog razvoja i pomoć udružene zajednice u bržem savlađivanju i otklanjanju naslijeđene zaostalosti. Nasuprot šovinističkom nacionalizmu, koji je karakterisao odnose u predratnoj državi, novi demokratski odnosi skladno povezuju naše narode u jednu državnu zajednicu. U toku razvoja ustavnosti ova karakteristika postala je osnovno obilježje naše federativne zajednice.

Doba poslije II svjetskog rata karakterizira se naglim povećanjem broja federativnih država, ali razvojna linija federalizma nije išla pravolinijski. Federalizam je osnov zajednice u različitosti, koja može biti nacionalna ili regionalna, a cilj mu je stvaranje sadržajnijeg jedinstva koje treba da ukloni neravnopravnost i sukobe koji otud proizlaze. Iskustvo je pokazalo da oktroiirani federalizam nema uslova za trajan opstanak i da se takve federacije prije ili kasnije raspadaju, usprkos postojanju realnih razloga za njihovo opstajanje. U federativnim državama, koje su stvorene poslije II svjetskog rata, nije se mogao dugo održati državni centralizam i one su se raspale, ukoliko ga nisu ublažavale. U federacijama koje su preživjele unutrašnje krize u odnosima između centra i dijelova, sve se više ocrta trendencija sporazumnog ujedinjavanja, a pretpostavku za ovakvu vrstu federalizma čini dosljedno sproveden princip ravnopravnosti naroda ili regija, bez obzira na razlike u brojnoj veličini i ekonomskoj snazi. Savremena iskustva federalizma pokazuju da je potrebno imati razumijevanja, kako za naučni autoritet Centra tako i za slobodan pristanak dijelova, i dosljedno tome, pronalaziti nova i prikladnija rješenja koja više odgovaraju savremenim shvatanjima.

Potcjenjivanje žive nacionalne ili regionalne stvarnosti, neizbježno utiče na federalizam i u takvim uslovima, može dovesti do dezintegracije i raspadanja federacije, što dokazuju primjeri iz savremenog života. U socijalističkoj mnogonacionalnoj državi pravo na samoopredeljenje kao osnovno načelo federalizma je

neophodan uslov stvaranja i razvoja socijalističke federacije, ali u svom istorijskom razvoju socijalistički federalizam ne može ostati vezan samo za međunacionalne odnose, već treba da se kreće ka međuljudskim odnosima u društvu koje likvidira klasne, materijalne i kulturne sukobe koji ih prate.

Na osnovu ustava i u skladu s njegovim načelima a federalnim odnosima razvijao se i mijenjao naš društveno-politički sistem pa i položaj republika i njihov odnos prema federaciji. U prvoj fazi razvoja naš federalizam ima šire elemente centralizma koji su se izražavali u pojačanoj ulozi saveznih organa, naročito u oblasti planiranja, upravljanja privredom i raspolaganja materijalnim sredstvima, kao i gotovo cjelokupnim zakonodavstvom. U drugoj fazi razvija se novi vid federalizma koji se ne izražava isključivo u ustavnim odnosima organa federacije i republika već u samoupravljanju radnih ljudi sredstvima u društvenoj svojini. U novom Ustavu Republika je i postavljena kao suverena nacionalna državna zajednica zasnovana na vlasti i pravljanju radničke klase i radnih ljudi i građana u kojoj se osnovne funkcije vlasti i upravljanja ostvaruju u osnovnim ćelijama društva. Proces postepenog pretvaranja republike od države u socijalističku demokratsku zajednicu davao je i republici i federaciji novu sadržinu koja se ogleda u smanjivanju regulativnih funkcija a naročito administrativnih prava organa državne uprave. Republike u organizaciji svog sistema imaju veliku samostalnost, nacionalni princip i dalje ostaje osnova postojanja republike, a isto i princip dobrovoljnosti i ravnopravnosti. S tim u vezi novi Ustav formuliše federalizam ne samo kao državno-pravni već i kao društveni samoupravni odnos zasnovan na društvenoj svojini i samoupravljanju. Na ovaj način, pored elemenata državnog, uporedo izrasta novi vid federalizma, koji se zasniva na dogovoru i dobrovoljnoj integraciji užih u šire cjeline.

Na ovom svečanom skupu, koji je održan 20. novembra 1973. godine u Akademiji, prisustvovali su predstavnici Skupštine SRBiH, Izvršnog vijeća, Centralnog komiteta SK BiH, Univerziteta u Sarajevu, Skupštine grada Sarajeva, članovi Akademije i ostali brojni gosti.

2. Svečana akademija povodom proslave 500-godišnjice rođenja Nikole Kopernika

Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka se angažovalo na organizovanju republičke proslave 500-godišnjice rođenja Nikole Kopernika, radi čega je formiran Republički odbor za proslavu ovog jubileja, sa akademikom M. Bajraktarevićem na čelu, u čijem radu je aktivno učestvovalo nekoliko članova ovog Odjeljenja.

Vanredni član Krunoslav Ljoli je na svečanoj akademiji, koja je održana 17. maja 1973. godine, podnio referat pod naslovom:

KOPERNIKOVA NEBESKA MEHANIKA

Kaže se da je Kopernik zaustavio Sunce, a pokrenuo Zemlju. Manje literarno, a više analitički rečeno: Kopernik je, u opisivanju kretanja nebeskih tijela, zamijenio Suncem referentno ishodište Zemlje, koje je upotrebljavano stoljećima.

Zanimljivo je pratiti porijeklo misli o Zemlji i svemiru, njihovo nastajanje u vremenu, njihovo transformiranje, ponekad do principa i aksioma, unutar opažanja i van njega, njihovo mijenjanje i slično. Šteta je da se to ne može dovoljno dobro učiniti, zbog nedostatka potpunijih historijskih podataka. Na raspolaganju nam stoje samo neke kulture, i to stare tek nekoliko hiljada godina. Za zapadnu civilizaciju je od posebnog značaja kultura starih Grka.

U vrijeme imperije Aleksandra Makedonskog stvorena je ustanova *Museum* u Aleksandriji, sa ciljem upoznavanja i istraživanja prirode, općenito svijeta, njegovih svojstava i zakonitosti. Iz ove ustanove potekla su mnoga znanja iz astronomije, i u njoj su nastale neke temeljne predodžbe svijeta. Pet stoljeća prikupljeni su podaci iz astronomije da bi, na kraju, Ptolomej, astronom iste aleksandrijske škole, to sintetizirao u svojoj knjizi *Matematička sintaksa*. U ovom je djelu izložen sistem svijeta koji mi danas nazivamo geocentrički. Prema tom sistemu, centralna tačka cijelog svemira je Zemlja. Ona je nepomična. Sunce, Mjesec, planete i zvijezde okreću se oko Zemlje. Ovi nebeski objekti nalaze se pričvršćeni na staklene sfere, koje se ravnomjerno okreću oko Zemlje. Zadnju sferu čine zvijezde stajačice, i ona čini granicu svijeta. Pomoću sfera, Ptolomej je razradio metode za određivanje položaja nebeskih tijela u toku vremena i u odnosu na neku tačku na Zemlji. Bilo je to izuzetno dobro učinjeno. Kada Kopernik govori o Ptolomeju, on kaže: „Ptolomej stoji daleko ispred svih drugih po izuzetnoj brižljivosti i marljivosti“.

Ptolomejev sistem nije bio samo od spoznajnog značaja, već je imao i veliku praktičnu vrijednost, za određivanje godišnjih doba, mjesečevih mijena, u putovanjima i tome slično.

Zbog načina kako je izgrađen i zbog njegove upotrebe danas, možemo razumjeti zašto je ovaj sistem vladao mišljenjem punih 14 stoljeća.

Četiri stoljeća prije Ptolomeja, Aristarh sa Samosa imao je drugačiji sud o svemiru. On je smatrao da Zemlja nije centar svijeta, već da je to Sunce, tj. da se Zemlja okreće oko Sunca, a ne obratno. Aristarh, isto veliki um aleksandrijske škole, koji je ostavio mnoge astronomske podatke i napisao više djela, od kojih je, na žalost, samo jedno sačuvano, nije uspio da svoje gledište pretvori u zajedničko mišljenje. Ovo ukazuje na moć onoga što se zove *običajno iskustvo*, i to posebno u poopćavanju i apsolutiziranju.

Za razumijevanje tog vremena, potrebno je imati pred očima i probleme koji su bili povezani i sa samom Zemljom: njenim oblikom, veličinom, sastavom, općenito o tome kakav je to objekt.

Ptolomejevi proračuni nisu, međutim, bili dugo u saglasnosti sa opažanjima. Bilo je potrebno stalno vršiti korekcije. Zbog toga je sistem tako postajao sve zamršeniji. Ova neslaganja, a i sama zamršenost sistema, izazvala su pažnju mnogih mislilaca. Ipak, trebalo je 14 stoljeća da se načini neka radikalna promjena i izgradi novi sistem, koji je manje opterećen pogreškama i, svakako, daleko jednostavniji.

Takav novi sistem izgradio je Nikola Kopernik.

Profesionalni Kopernikov interes nije bio primarno u astronomiji, ali je on prema astronomiji imao posebnu naklonost i cijeloga života joj je poklanjao veliku pažnju. Kopernik je sam vršio mnoga promatranja i mjerenja. Nije moguće reći, tačnije, ja ne bih mogao reći, što je Koperniku bilo ključna tačka u izgradnji njegovog sistema. U svakom slučaju, svojim proučavanjima Kopernik je stekao uvjerenje da je u Ptolomejevoj shemi osnovna pogreška u centru. On je došao do zaključka da nije Zemlja taj centar svemira oko kojeg se sve okreće, već da je to Sunce.

Ne udaljavajući se mnogo od Ptolomeja, u načinu opisivanja kretanja nebeskih tijela, Kopernik uzima da se sva nebeska tijela, i Zemlja, kreću jednolikom brzinom, ipak, za razliku od Ptolomeja, sada, po krugovima. On, također, uzima od Ptolomeja sferu zvijezda stajačica kao granicu opservabilnosti svemira, odnosno kretanja nebeskih tijela.

Najbolje je da osnovne Kopernikove misli izložimo njegovim vlastitim riječima. U svom pismu papi Pavlu III Kopernik kaže: „Potrudio sam se što sam višemogao daponovo pročitam sve knjige starih filozofa, do kojih sam mogao doći, da vidim dali je tkogod drugi bio različitog mišljenja o kretanju nebeskih tijela no što se to sada uči u školama matematičkih nauka“. U nizu imena grčkih naučnika koji izatoga slijede, ne nalazi se ime Aristarha sa Samosa. Može se pretpostaviti da je snaga Ptolomejevog sistema potisnula (do izgubljenosti) Aristarhovo djelo.

Osnovni pisani materijali o Kopernikovim opažanjima i zaključcima sastoje se od malog spisa, koji se danas obično naziva **Komentari**, iz 1507. godine i glavnog djela **O kretanju nebeskih tijela**, koje je štampano 1542. godine.

U Komentarima Kopernik iznosi svoje osnovne stavove u nekoliko tačaka:

- sva nebeska tijela ili sfere imaju svoje središte.
- Središte Zemlje nije središte svijeta, već samo središte teže i Mjesečeve putanje.

- Sva nebeska tijela kruže oko Sunca koje se nalazi u središtu svijeta.

- Odstojanje između Sunca i Zemlje je u razmjeri prema daljini, visini neba, manje nego razmjera poluprečnika Zemljine lopte prema njenom rastojanju od Sunca, u toj mjeri da se ne može ni izraziti.

- Što god od kretanja vidimo na nebu ne potiče od kretanja tih tijela, već od kretanja Zemlje. Jer se Zemlja sa svojim sastavnim dijelovima okrene svakodnevno oko svoje osovine, koja zadržava svoju orijentaciju u prostoru. Pri tome nebo ostaje nepomično.

- Ono što nam izgleda kao kretanje Sunca nije posljedica njegovog vlastitog kretanja, već kretanja Zemlje i njene sfere sa kojom obilazimo oko Sunca kao i svaka druga planeta. Dakle, Zemlja vrši više kretanja.

- Ono što nam izgleda kao zastajkivanje i retrogradno kretanje planeta nije posljedica njihovog vlastitog kretanja već kretanja Zemlje. Njime se mogu objasniti sve nejednakosti kretanja nebeskih tijela.

U djelu **O kretanju nebeskih tijela**, koje ima šest poglavlja, Kopernik piše: „Pokazano je da Zemlja ima oblik lopte. Mislim da bi trebalo vidjeti, da li njeno kretanje slijedi iz oblika i kakvo je njeno mjesto u svemiru. Jer bez toga biće nemoguće naći siguran uzrok nebeskih pojava. Iako ima mnogo autoriteta koji kažu da Zemlja ostaje u središtu i misle da je suprotna pretpostavka smiješna, mi ćemo ipak stvar pažljivo razmotriti i vidjeti da pitanje nije nedostojno pažnje i da još nije dovoljno razmotreno. Jer svaka se prividna promjena mjesta u prostoru odigrava kao posljedica kretanja: bilo predmeta, bilo promatrača, ili na račun nejednakih kretanja njih oboje“.

„I upravo je dnevno obrtanje Zemlje slučaj takvog kretanja. Jer dnevno obrtanje izgleda da nosi sa sobom cijeli svemir, izuzev Zemlje i stvari na njoj. Ali, ako dozvolimo da nebo nema nikakvog kretanja nego da se Zemlja okreće od zapada prema istoku – te ako izvedete ozbiljna ispitivanja – naći ćete da bi u tom slučaju izlaz i zalaz Sunca, Mjeseca i zvijezda trebalo smatrati prividnim“.

„Uzmimo kao sigurno da Zemlja održavajući smjer obrtanja između dva pola opisuje sfernu površinu. Dakle, zašto bismo i dalje oklijevali da prije dozvolimo to kretanje, koje je u prirodnoj saglasnosti sa njenim oblikom, nego da čitav svijet

stavljamo u kovitlanje, svijet čije granice ne znamo niti ih možemo znati? I zašto ne dozvoliti da nebo ima prividno dnevno obrtanje, dok stvarno obrtanje pripada Zemlji? “

„Zbog toga, pošto ništa ne sprečava pokretljivost Zemlje, mislim da sad možemo vidjeti da li ona ima više od jednog kretanja, tako da bismo je mogli smatrati kao jednu od planeta... Zato ako Zemlja ima i drugih kretanja, ona će se na sličan način pojaviti na više stvari izvan nje. Među ovim drugim kretanjima nalazimo godišnju revoluciju Zemlje. Jer ako godišnju Sunčevu revoluciju zamijenimo Zemljinom, uzimajući da je Sunce nepokretno, ostaće nepromijenjene pojave izlaza i zalaza zodijačkih znakova i njihovih zvijezda stajačica – zbog čega su zvijezde ili jutarnje ili večernje. Ujedno se može vidjeti da zaustavljanja, retrogradnja i direktna kretanja planeta ne potiču od njihovih kretanja, nego su prividna i pozajmljena od kretanja Zemlje. Trebalo bi, najzad, uzeti da Sunce zauzima središte svijeta“.

„Isto tako tvrdimo da Sunce stalno ostaje nepokretno i da se može pokazati da su sva njegova kretanja prividna i da potiču od pokretnosti Zemlje. Mada je odstojanje od Sunca do Zemlje u razmjeri sa poluprečnicima orbitalnih krugova planeta dovoljno veliko, ipak je veličina svijeta takva da se sa sfera zvijezda stajačica ne primjećuje prečnik zemljinog kruga oko Sunca“.

Ova posljednja rečenica objašnjava zašto se ne zapaža (do tada) godišnja paralaksa zvijezda stajačica, što je inače uzimano kao dokaz nepokretnosti Zemlje.

Kopernik, u svom djelu, među ostalim, kaže da i Sunce nije u središtu Zemljine putanje. Ta tvrdnja postala je tek kasnije jasna, kada je napuštena pretpostavka o jednolikom kretanju planeta po krugovima.

Ovi citati, pored temeljnih postavki novog sistema, pokazuju i podlogu rasuđivanja jednog vremena, kao i način argumentiranja u korist nekog uvjerenja.

Pet stoljeća uspješne primjene ovog sistema, poslije Kopernika, je najbolji dokaz koliko je Kopernik bio u pravu sa svojim sistemom svemira. Kad kažemo ovo u pravu, onda je neophodno na to nadovezati dalji tok sticanja znanja o svemiru, sve do današnjeg vremena.

Spomenuli smo da i u Kopernikovom djelu ima elemenata koji ukazuju da staze planeta nisu kružnice. Odstupanja od kružnih staza bila su vremenom sve zamjetnija, i uskoro iza Kopernika, postalo je sasvim jasno da su staze planeta složenije. Keplerova je zasluga, tri četvrtine stoljeća kasnije, da se nisu u rješavanju ovog problema pojavile zamršene konstrukcije kao što su epicikli kod Ptolomeja. Kepler je našao da staze planeta nisu doista kružnice, ali su njima vrlo slične: to su elipse u čijem se jednom fokusu nalazi Sunce.

Prelomni korak u dalje izgrađivanju znanja o kretanju nebeskih tijela učinio je Galilej, otkrićem Jupiterovih mjeseca i osnovnih zakona mehanike. Jupiter i njegovi mjeseci slične Suncu i planetama. To je ukazivalo na međusobni uzročni odnos objekata. Ako se nešto slično Sunčevom sistemu nalazi i negdje drugdje, pa čak i unutar tog sistema, onda je vjerovatno da ne treba tražiti čvrstu tačku u prostoru, već međusobni odnos objekata. I, doista, sa temeljnim zakonima mehanike, čije upoznavanje je započeto sa Galilejem, a završeno sa Newtonom (klasična mehanika), pretvoren je problem kretanja nebeskih tijela od opisivanja ovog kretanja, ili kinematike, do uzročno-posljedične veze u kretanju, ili dinamike. Zamršene konstrukcije staza zamijenjene su sa jednostavnim zakonima uzajamnog prostorno-vremenskog odnosa objekata, u kojima su se „stopile“ sve moguće staze za danu vrstu međudjelovanja i iz kojih je onda bilo moguće jednostavno izračunati ne samo staze planeta oko Sunca već i utjecaje drugih planeta i ostalih objekata na

te staze. Otkrićem dinamičkih zakona, pitanje antičkog centra kretanja, nekog objekta u odnosu na koji se sve kreće, izgubilo je svoj prvotni smisao, ali ne u potpuno. Za dva tijela, na primjer Sunce i Zemlju, uzajamna sila određuje kretanje i jednog i drugog objekta. Težište tih dvaju tijela je ona tačka koja se slobodno kreće, a svako tijelo se kreće po svojoj stazi oko tog zajedničkog težišta. Može se reći: **s t a r i c e n t a r** premješten je u apstraktnu tačku **t e ž i š t e**. I to je tako u okviru zakona klasične mehanike.

Znanje o dinamičkom odnosu objekata stvorilo je novu situaciju u znanju o prirodi. Novi, pojmovi su se izgradili i nastala su nova razmišljanja. Prostor, vrijeme, i sistem promatranja postali su prve kategorije. Zašto tijelo zadržava svoje stanje kretanja ako na njega ne djeluju sile i kako utvrditi sistem promatranja u kojem to vrijedi?

Značaj sistema promatranja postao je posebno jasan poslije Michelson – Morleyevog otkrića o nepromijenjenosti brzine svjetlosti pri prijelazu iz jednog inercijalnog sistema promatranja u neki drugi.

Svaki sistem promatranja ima svoju fizikalnu osnovu. Ta osnova može biti povezana sa Zemljom, Suncem ili nekim drugim objektom. Uočeno je da je priroda takva da su njeni zakoni isti po obliku u svim inercijalnim sistemima promatranja.

Inercijalni sistemi preuzimaju tako ulogu **r e f e r e n t n o g c e n t r a**. Novo pitanje je zašto je neki sistem inercijalan a drugi ne? U Newtonovo vrijeme, je smatrano a i sam Newton je tako smatrao, da je razlog tome odnos tog sistema promatranja prema apsolutnom prostoru. Sam apsolutni prostor nije bilo moguće, međutim, direktno fizikalno utvrditi, na primjer, vezati za neki objekt.

Spoznajna misao o prirodi udaljila se na taj način veoma mnogo od Zemlje i Sunca kao temeljnih referentnih objekata, ali je istovremeno ušla u jednu apstrakciju dosta neobičnu za taj period nauke. Pošto je sve ovo bilo već dosta izvan običnog iskustva, ova apstrakcija nije našla velikog odraza u drugim oblastima života.

Opažanja kretanja materijalnih objekata uporno su isticala Newtonov apsolutni prostor. Trebalo je dosta vremena da se vidi u čemu je stvar. Ernest Mach je najjasnije predložio odgovor, ali bismo mogli reći on je završio razmišljanja u tom smislu, koja i danas smatramo ispravnim. Po Machu, **N e w t o n o v a p s o l u t n i p r o s t o r** nije ništa drugo nego cjelokupni svemir. U odnosu na sve objekte svemira neki sistem je inercijalan ili neinercijalan.

Oslanjajući še na ove činjenice, nije bilo teško uočiti ekvivalentnost teške i tromе mase, a odatle i ravnopravnost svih sistema promatranja u odnosu na prirodne zakone, a ne samo inercijalnih. Različitost zbivanja u pojedinim sistemima promatranja izražena je metrikom prostorno-vremenskog kontinuuma.

Ovim se stavlja na volju izbor bilo kojeg sistema promatranja, pa dakle i vezanog za Zemlju ili Sunce. Na osnovu današnjeg znanja o prirodi, možemo tako reći, da i Ptolomej i Kopernik imaju pravo. Oba stanovišta daju iste prirodne zakone samo sa različitom metrikom. Koje će se stanovište odabrati kao sistem promatranja, nije stvar principa već udobnosti. Sa stanovišta udobnosti, za mehaniku planeta svakako je Kopernikovo gledište prihvatljivije.

Ovaj zaključak nikako ne umanjuje spoznajnu stranu Kopernikova djela. Kopernikovo djelo je samo po sebi ogromno, a i ostavilo je veliki utjecaj na spoznajnu misao u raznim oblastima. Uzmimo, na primjer, kozmologiju, istu oblast u kojoj je i Kopernik najviše radio.

Gotovo sve današnje kozmološke teorije pretpostavljaju da je svemir svuda, manje-više, isti. To je jednostavno proširenje Kopernikove ideje: ako Zemlja ne zauzima specijalni položaj, zašto bi Sunce bilo istaknuta zvijezda, i dalje, zašto bi galaksija u kojoj živimo bila istaknuta galaksija. Ako smatramo ispravnom ovu homogenost, nije li onda „prirodno“ pretpostaviti da je svemir i u toku vremena isti. Ovaj još jači kozmološki princip, koji mnogi prihvataju, također je jedno proširenje Kopernikove misli.

Danas se već može o ovim idejama mnogo toga reći i sa stanovišta opažanja. Prema savremenim astronomskim istraživanjima proizilazi da se svemir širi u vremenskoj skali od 10^{10} godina. Da bi se princip o trajnoj jednakosti svemira sačuvao, potrebno je pretpostaviti kontinuirano stvaranje materije. Ali postoji i mogućnost da je svemir bio potpuno drukčiji prije 10^{10} godina. Današnja opažanja idu u prilog ove druge mogućnosti. Treba, tako, zaključiti da svemir nije bio uvijek manje-više isti.

Postoji vjerovatnost da smo mi danas u jednoj fazi nekog ciklusa oscilirajućeg svemira. Takvih ciklusa bi moglo biti beskonačno mnogo. Ovo bi bilo, također, jedno proširenje Kopernikove misli.

Postoje naravno i druge mogućnosti. I pretpostavka homogenosti svemira ne mora biti ispravna.

Nadalje, ako Zemlja nije istaknuti objekt u svemiru, onda i život sličan našem ne bi morao biti jedinstven u svemiru. To je isto jedno proširenje Kopernikovog mišljenja, i tako dalje.

Na kraju, dozvolite mi, da iznesem neke biografske podatke o Nikoli Koperniku.

Nikola Kopernik rođio se 19. februara 1473. godine u Torunju, tada jednom od većih gradova Poljske. Od 1491. do 1494. godine on je studirao crkveno pravo i astronomiju na Univerzitetu u Krakovu. U to vrijeme, Univerzitet u Krakovu bio je jedan od najboljih univerziteta u Evropi. Tu je Kopernik stekao prva znanja iz astronomije, i moguće je mada nije sigurno, da su tu začete i njegove prve misli o heliocentričnom sistemu.

Poslije završetka studija u Krakovu, Kopernik je otišao na dalje studije crkvenog prava, radi polaganja doktorata, i studije medicine u Bolonju. Godinu dana kasnije imenovan je za kanonika.

1499. godine završio je medicinu, a doktorirao je iz kanonskog prava 1503. godine. Poslije toga vratio se u Poljsku, gdje je proveo preostalih 40 godina.

Za vrijeme boravka u Italiji, Kopernik se intenzivno bavio i astronomijom i u tu svrhu studirao ještara djela, učio grčki i vršio samostalna promatranja. Kao dobar poznavalac astronomije, pozvan je da u Rimu 1513. godine učestvuje u radu komisije za izmjenu kalendara.

Po povratku u Poljsku, Kopernik je vršio niz raznih funkcija. Bio je sekretar i liječnik biskupije u Licbarku, izradio je kartu granica varmijske biskupije, prevodio je neka djela sa grčkog na latinski, obavljao je poslove glavnog administratora biskupije, vršio je razne diplomatske poslove, napisao je raspravu **O načinu kovanja novca**, po zaključenju primirja sa Prusima izdao je rad **O šteti i ruševinama koje je izazvala vojska** i drugo. Za vanjski svijet, Kopernikova karijera jeste njegov rad kao istaknutog narodnog službenika tog vremena.

U slobodnim časovima, svog vrlo intenzivnog života, Kopernik se bavio astronomijom i izradio svoje veliko djelo.

Zbog svog djela, zbog načina kako ga je stvorio, zbog stava prema spoznaji, zbog posljedica koje je njegovo djelo imalo u nauci, Nikola Kopernik je zaslužio poštovanje pokoljenja i ostao jedan od najvećih umova naučne misli.

Poseban referat filozofskog karaktera održao je na ovom svečanom skupu dr Šefkija Ž u l j e v i ć ,redovni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu o temi: „Naučno-filozofska pozadina, originalnost i značaj Kopernikovog učenja“ (Napomena: ovaj referat u proširenoj verziji biće objavljen u ediciji „Radovi“ Odjeljenja društvenih nauka Akademije)



IV. IZVJEŠTAJI O RADU AKADEMIJE
(od 1. I — 31. XII 1973.)



**IZVJEŠTAJ O RADU AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE
za 1973. godinu**

RAD PREDSJEDNIŠTVA I IZVRŠNOG ODBORA

Kao i ranije, poslovima Akademije između dva zasjedanja Skupštine rukovodili su Predsjedništvo i Izvršni odbor. Pošto je Izvršni odbor, osim redovnih (izvršnih) poslova, najviše radio na pripremanju sjednica Predsjedništva i na izvršavanju njegovih odluka, ovaj izvještaj će obuhvatiti zajednički rad oba ova organa. Predsjedništvo je u 1973. godini održalo šest, a Izvršni odbor deset redovnih sjednica.

Osnovni zadatak ovih organa upravljanja u 1973. godini bio je: sistematski pristup oživotvorenju Srednjoročnog plana Akademije i organizovanje rada na pojedinim projektima koje ovaj plan sadrži. U tom smislu, i Predsjedništvo i Izvršni odbor su obratili posebnu pažnju na one projekte za čije ostvarenje postoje realniji uslovi i koji imaju prioritet u orijentaciji rada Akademije.

Izvršene su, prije svega, neke organizacione promjene i dogradnje. Pošto su neki članovi Akademije bili članovi niza odbora i komisija, Predsjedništvo je donijelo odluku da se ponovno razmotri sastav odborâ Predsjedništva i nekih drugih odbora i komisija kako bi se ravnomjernije rasporedila zaduženja i poslovi među članovima i saradnicima, te je u toku 1973. god. došlo do izvjesnih kadrovskih izmjena u strukturi odbora, komisija i drugih Akademijinih tijela.

U vezi sa radom na pojedinim projektima, Predsjedništvo i Izvršni odbor su posebnu pažnju posvetili realizaciji ovih projekata: Istorija naroda Bosne i Hercegovine, Istorija književnosti Bosne i Hercegovine, Istraživanje pravaca razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području BiH, Balkanološka istraživanja, Lingvistička istraživanja, Zaštita prirodne sredine, Istraživanje krša i unapređenje prirode kršnog područja, Prirodni resursi u BiH, Energetika BiH.

Na svojim sjednicama Predsjedništvo je zajedno sa članovima odgovarajućih komisija raspravljalo o problemima i modalitetima rada na Istoriji naroda BiH i Istoriji književnosti BiH. Tom prilikom su posebno tretirani odnosi između Akademijinih organa upravljanja i ovih komisija, razmotreno je pitanje angažovanja saradnika na pojedinim temama, kao i pitanje načina prikupljanja dokumentacije i građe i načina finansiranja ovih projekata.

Predsjedništvo i Izvršni odbor su u punoj mjeri potpomogli organizaciju Savjetovanja o razvoju poljoprivrede u brdsko-planinskom području, koje je održano u Jajcu, i sve ostale akcije koje su vezane za realizaciju ovog projekta.

Akademija je takođe nastojala da obezbijedi uslove i na taj način podstakne rad i na ostalim navedenim projektima. Izvršni odbor je kod Republičke zajednice za naučni rad obezbijedio značajna sredstva za trogodišnji rad na četiri velika projekta (Istorija naroda BiH, Istorija književnosti BiH, Pravci razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području BiH i Praistorija jugoslavenskih zemalja). Time su stvoreni i materijalni uslovi za realizaciju ovih važnih tema iz Srednjoročnog plana Akademije. Predsjedništvo i Izvršni odbor su nastojali da ovi projekti dobiju i jednu širu društvenu verifikaciju. U tom smislu je Srednjoročni plan prezentiran i obrazložen pred Privrednom komorom BiH, Izvršnim vijećem, Republičkom konferencijom Socijalističkog saveza radnog naroda BiH i Univerzitetom u

Sarajevu. Tom prilikom je naglašeno da se ovaj Plan može smatrati i dugoročnom orijentacijom u radu Akademije, jer je većina projekata dugoročnog karaktera i vezana je za dalji ekonomski i društveni razvoj naše Republike. Akademija je u tom smislu dobila punu podršku svih ovih organizacija i organa, pa je i to, dobrim dijelom, uticalo da je Republička zajednica za naučni rad dala određen prioritet projektima Akademije i njihovom finansiranju.

Predsjedništvo je u svom radu imalo i značajnu pomoć i podršku svojih odbora. Tako se Odbor za organizaciju naučnog rada angažovao pri izradi godišnjeg plana rada Akademije. Pored toga, ovaj Odbor je posebnu pažnju posvetio razmatranju odnosa između organa upravljanja i pojedinih odbora, komisija i centara u Akademiji, kao i praćenju akcija na realizaciji Srednoročnog plana. Odbor za finansijska pitanja je aktivno učestvovao u pripremama za izradu finansijskog plana za 1973. i 1974. godinu, a povremeno je pratio i izvršenje plana za 1973. Odbor za izdavačku djelatnost je pružio pomoć pri definitivnom redigovanju Pravilnika o izdavačkoj djelatnosti i pripremao prijedloge o redosljedu publikacija u Akademiji. Najmanju aktivnost je pokazivao Odbor za Biblioteku i dokumentaciju, i Predsjedništvo od tog Odbora nije imalo velike koristi.

Radi unapređenja cjelokupne Akademijine djelatnosti, Izvršni odbor i Predsjedništvo su davali sugestije i podsticali odjeljenja na mijenjanje stila rada. U tom smislu je preporučeno da se na sjednicama odjeljenja da prednost raspravljanju o naučnoj problematici u užem i širem smislu, analizama projekta i publikacija i naučnim saopštenjima.

Radi jačanja saradnje i neposrednog povezivanja naše Akademije sa drugim akademijama u Jugoslaviji, kao i radi međusobnog upoznavanja načina rada, Predsjedništvo je dalo zadatak članovima Izvršnog odbora da obiđu naše četiri akademije i da u neposrednom kontaktu izvrše razmjenu mišljenja. U tom smislu su akademici Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević i Alojz Benac, te Muhidin Sulejmanpašić, sekretar Administracije Akademije, u vremenu od 4–11. maja 1973. posjetili Slovensku akademiju znanosti in umetnosti, Jugoslavensku akademiju znanosti i umjetnosti, Srpsku akademiju nauka i umetnosti i Makedonsku akademiju na naukite i umetnostite i obavili predviđene razgovore.

U toku posjete svestrano su razmotrena aktuelna pitanja u vezi sa problemima koji se odnose na društvenu ulogu akademija, a naročito na sljedeće: na orijentaciju akademija na problematiku aktuelnu sa stanovišta nacionalnih interesa u datom društvenom trenutku, na određivanje prioriteta u smislu izbora tema i stepena do kojeg se akademije mogu pojavljivati kao obrađivači odnosno realizatori tema, na inicirajuću, usmjeravajuću i koordinirajuću ulogu akademija, na izbjegavanje nepotrebnog paralelizma i dupliciteta pri realizaciji pojedinih tema, na intenziviranje saradnje, na koordiniranje akcija na međunarodnom planu i sl. Sa zadovoljstvom se može konstatovati da je u vezi sa svim ovim i nizom drugih bitnih pitanja potvrđena identičnost gledišta. Ali, istovremeno je konstatovano i sljedeće:

1. da se naše akademije međusobno nedovoljno poznaju, da uzajamno ne prate rad i dostignuća, odnosno da pojedine akademije više poznaju dostignuća stranih akademija i akademika nego domaćih, te da bi u cilju intenziviranja saradnje i produblivanja međusobnih odnosa trebalo:

a) praktikovati uzajamne posjete radi boljeg upoznavanja organizacije, rada, dostignuća i problema pojedinih akademija,

b) vršiti međusobnu razmjenu planova i programa rada i razmatrati ih na sjednicama predsjedništva i odjeljenja radi izbjegavanja paralelizma, odnosno

usklađivanja osnovnih djelatnosti akademija,

c) vršiti razmjenu predavača,

d) organizovati zajedničke književne i muzičke večeri akademika književnika i muzičara, odnosno zajedničke izložbe akademika likovnih umjetnika;

2. da bi trebalo vršiti konsultovanje pojedinih akademija prilikom izbora dopisnih članova u cilju objektiviziranja kriterijuma za izbor;

3. da bi trebalo na sjednicama Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ razmatrati pitanja organizacije i rada akademija i usmjeravanja rada odjeljenja, prvenstveno, na tretman tematskih problema i kreiranje politike u određenim oblastima nauke i kulture;

4. da bi trebalo na sjednicama Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ utvrđivati modalitete multidisciplinarnog istraživanja u cilju racionalnijeg iskorišćavanja kadrovskih i materijalnih potencijala;

5. da bi trebalo pristupiti izradi jedinstvene (zajedničke) publikacije na stranim jezicima sa osnovnim podacima o svim našim akademijama;

6. da bi trebalo vršiti međusobno obavještanje o saradnji sa inostranim akademijama u cilju koordiniranja akcija pri rješavanju zajedničkih (istovetnih) problema;

7. da bi trebalo na sjednicama Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ razmatrati pitanje modaliteta saradnje naših akademija sa inostranim akademijama i način obezbjeđivanja sredstava za ostvarivanje te saradnje;

8. da bi trebalo obezbijediti redovitije dostavljanje izdanja akademija dopisnim članovima i članovima odgovarajućih odjeljenja.

U toku posjete i razmjene mišljenja utvrđeno je da postoje problemi za koje su zainteresovane sve naše akademije, a njihovo bi se rješavanje moglo zasnivati na multilateralnim osnovama. Među takve spadaju:

1. problemi razvoja brdsko-planinskog područja,

2. problemi istraživanja krša i unapređivanja prirode krškog područja,

3. problemi energetike,

4. problemi zaštite životne sredine,

5. problemi istraživanja ishrane stanovništva,

6. problemi iskorištavanja voda,

7. izrada praistorije jugoslovenskih zemalja.

Međutim, postoje i problemi za koje su zainteresovane samo neke naše akademije. Konkretno, SAZU, JAZU, MANU i ANUBiH zainteresovane su za problem istraživanja ilirskih naselja; SANU i ANUBiH za probleme uzdizanja naučnih kadrova; SANU, MANU i ANUBiH za problem modaliteta saradnje sa Bugarskom akademijom nauka; MANU i ANUBiH za probleme metodologije izdanja turskih spomenika, izučavanje orijentalnih kultura, bogumilsko pitanje i proučavanje južnih kultura.

U razgovorima je istaknuto da bi bilo korisno da nadležni organi svih naših akademija razmotre ovaj izvještaj i ispitaju mogućnost postepene realizacije dogovorenih stavova.

Razmatrajući rezultate ovih razgovora, Predsjedništvo je zatražilo od odjeljenja da se dogovore o načinima sprovođenja pomenutih zaključaka. Predsjedništvo je, isto tako, stalo na stanovište da su koordinacioni međuakademijski odbori za pojedina pitanja, naučne grane i probleme jedan od najpogodnijih vidova međuakademijske saradnje i da će i u ovom smislu usmjeriti svoja



nastojanja.

Kao i ranijih godina, naša Akademija je preko svojih predstavnika vrlo aktivno učestvovala u radu Savjeta akademija SFRJ, davala je konstruktivne prijedloge i učestvovala u njihovom ostvarenju. U tom pogledu je poseban doprinos dao predsjednik Akademije akademik Čamo, koji je kao član Predsjedništva Savjeta preuzeo na sebe značajne zajedničke obaveze.

Savjet akademija je formirao i posebnu komisiju za međunarodnu saradnju jugoslovenskih akademija, i u nju su ušla i tri predstavnika naše Akademije. Ova komisija bi mogla da odigra značajnu ulogu u objedinjavanju akcija naših akademija na planu međunarodne saradnje.

Na inicijativu Izvršnog odbora i Predsjedništva naša Akademija je u 1973. godini organizovala i dvije zapažene manifestacije:

— proslavu 500-godišnjice rođenja Nikole Kopernika, u zajednici sa Univerzitetom i Prirodno-matematičkim fakultetom u Sarajevu, a vanr. član Akademije K. Ljolje je održao prigodno predavanje naučnog karaktera: *Mehanika nebeskih tijela*;

— svečanu akademiju povodom proslave 30-godišnjice Drugog zasjedanja AVNOJ-a i Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a.

O ovim manifestacijama biće riječi i u izvještajima pojedinih odjeljenja.

Izvršni odbor se posebno angažovao prilikom održavanja dvaju simpozijuma koje su organizovali Odjeljenje društvenih nauka i Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka:

a) simpozijum „Vlasi u XV i XVI vijeku“, održan od 13–16.XI 1973. u Sarajevu, sa ekskurzijom u Mostar i Počitelj, i

b) simpozijum „O šumskim zemljištima“, održan od 27–29.VIII 1973. na Tjentištu, sa ekskurzijom u okolinu Tjentišta.

U vezi sa radom Predsjedništva i Izvršnog odbora trebalo bi spomenuti još nekoliko stvari:

1) Predsjedništvo je na svojoj sjednici od 25. IX 1973. godine konačno donijelo Pravilnik o izdavačkoj djelatnosti i Odluku o visini autorskih honorara. Pravilnikom su regulisana sva pitanja vezana za izdavačku djelatnost Akademije — od vrste izdanja do razmjene. Tom prilikom je usvojena i preporuka Skupštine o redoslijedu izdanja, odnosno o prioritetima pojedinih publikacija.

2) Na istoj sjednici je usvojen i Pravilnik o narodnoj odbrani ANUBiH, čime je konačno riješeno i pitanje obaveza Akademije u oblasti narodne odbrane.

3) U pogledu saradnje sa inostranim akademijama, naša Akademija se najviše angažovala na ugovorima o saradnji sa Akademijom nauka SSSR-a, Akademijom nauka Mađarske i Akademijom umjetnosti DDR u Berlinu. Sve je to obavljeno unutar jednog šireg sporazuma jugoslovenskih akademija sa ovim inostranim akademijama. Osim toga, naša Akademija je vršila prve predradnje za ugovaranje saradnje sa Slovačkom akademijom nauka, Rumunskom akademijom nauka i Austrijskom akademijom nauka. Određena saradnja je već uspostavljena sa Akademijom nauka u Heidelbergu i Akademijom „dei Lincei“ u Rimu.

Posebno treba naglasiti da je predsjednik Akademije akademik E. Čamo bio član delegacije jugoslovenskih akademija prilikom sklapanja sporazuma Savjeta akademija SFRJ sa Mađarskom akademijom nauka u Budimpešti.

4) U 1973. godini su četiri člana naše Akademije dobila najviše nagrade Jugoslavije i Bosne i Hercegovine: nagradu AVNOJ-a su dobili akademici Ernest

Grin i Aleksander Trumić, a nagradu ZAVNOBiH-a akademici Ismet Mujezinović i preminuli Anto Babić.

5) Posebno želimo naglasiti da je Akademija imala punu podršku Skupštine SRBiH; Izvršnog vijeća, kao i drugih republičkih organa i organizacija, što se naročito odrazilo na obezbjeđenje materijalne osnove za rad Akademije.

ODJELJENJE DRUŠTVENIH NAUKA

U 1973. godini Odjeljenje je održalo ukupno 12 sjednica, na kojima je razmatrana vrlo obimna i raznolika problematika. Naime, u prvom redu razmatran je kompletan izvještaj o radu Odjeljenja i njegovih organizacionih jedinica u 1972. godini i 9-mjesečni izvještaj o radu u 1973. godini, zatim su na nekoliko sjednica razmotreni izvještaji pojedinih organizacionih jedinica Odjeljenja (Centra za balkanološka ispitivanja, Komisije za lingvistička ispitivanja, Komisije pravnika i Komisije ekonomista) o izvršenju njihovih obaveza iz Srednjoročnog plana Akademije, osobito stanje u izvršenju pojedinih projekata iz tog plana. Isto tako, Odjeljenje je redovno razmatralo stavove i zaključke Izvršnog odbora i Predsjedništva Akademije, razmotrilo i dalo niz primjedaba na Nacrt pravilnika o izdavačkoj djelatnosti. Na svakoj sjednici razmatralo je recenzije i vršilo prijem radova za objavljivanje u edicijama Odjeljenja, odnosno tretiralo pitanje saradnje članova i saradnika u ediciji Radovi. Na nekoliko sjednica vođena je široka diskusija u Odjeljenju povodom rasprave akademika Budimira (Srpska rapsodija Filipa Višnjića) što je objavljena u Radovima. Posvećena je osobita pažnja i razmatranju mogućnosti i iniciranju saradnje sa inostranim akademijama (akademijama nauka SSSR-a, Rumunije i Mađarske). Naravno, na dnevnom redu našla su se i pitanja što se odnose na organizovanje naučnih skupova ili skupova povodom prigodnih proslava i godišnjica: a) organizovanje proslave 30-godišnjice ZAVNOBiH-a i AVNOJ-a, b) organizovanje naučnog skupa posvećenog 100-godišnjici bosanskohercegovačkog ustanka i izrada programa rada za izdavanje Zbornika dokumenata o bosanskohercegovačkom ustanku, c) organizovanje simpozijuma o ratovima Srbije i Crne Gore protiv Turaka 1876/78. godine u saradnji sa Srpskom akademijom nauka i umetnosti, — pa dalje: priprema savjetovanja filozofa i sociologa u našoj Akademiji i formiranje komisije sociologa i filozofa, razmatranje programske orijentacije i osnovnih načela organizacije rada u Institutu za jezik u Sarajevu, organizovanje rada na izradi referata iz oblasti prava za Međuakademijski odbor za proučavanje razvojnih tendencija u humanitarnim naukama, delegiranje članova u savjete naučnih institucija i organizacija van Akademije, izbor predavača iz sastava ovog Odjeljenja koji će održati predavanja u drugim akademijama, raspodjela deviznih sredstava, te razmatranje prijedloga za nagrade i odlikovanja i prigodno obilježavanje godišnjica života članova Odjeljenja, reizbornost stalno zaposlenih stručnih saradnika i izbor novih, nabavka i razmjena publikacija, — i sl.

U Odjeljenju djeluju sljedeće organizacione jedinice:

- *Centar za balkanološka ispitivanja,*
- *Komisija za lingvistička ispitivanja,*
- *Komisija pravnika,*
- *Komisija ekonomista.*

Rad Centra za balkanološka ispitivanja u 1973. godini odvijao se prema planu rada za tu godinu, kao i prema dugoročnom programu Centra, koji je osnovna orijentacija u njegovom djelovanju. U ovom radu je dominiralo nekoliko većih dugogodišnjih projekata, a saradnici Centra su radili i na čitavom nizu posebnih tema.

1. *Rad na dokumentacionom centru materijalne i duhovne kulture Ilira.* — Fond ove kartoteke povećan je u 1973. godini za 724 nova kartona, koji obuhvataju i oko 2865 novih crteža. Pored toga, načinjeno je 4500 kopija za specijalne kartoteke, a pripremljen je za obradu i veći broj novog materijala. Ovi kartoni obuhvataju nekropole Crkvina — Kompolje i Bezdanjača — Vrhovine u Lici, Jezerine u zapadnoj Bosni, Rudište — Kačanj kod Bileće i Velika Humka kod Batajnice. Sada ova kartoteka sadrži u cjelini 2174 kartona sa 9000 crteža. U ovim kartonima obuhvaćena su 23 lokaliteta, pretežno protoilirskog i ilirskog karaktera. Prema svim predviđanjima, kartoteka će se moći korisno upotrebljavati za dvije godine.

2. *Praistorija jugoslavenskih zemalja.* — Tokom 1973. godine izvršene su sve pripreme za početak rada na pojedinim sveskama Praistorije. Održani su sastanci redaktorskih grupa i centralne redakcije, na osnovu detaljno razrađenog projekta dobiven je i dio sredstava, tako da se već prišlo prikupljanju građe za pojedine periode. S obzirom na postojeći materijal, na mogućnosti angažovanja stručnjaka i finansijskih sredstava, centralna redakcija je odlučila da se radi intenzivno na prve tri sveske Praistorije (Paleolit i mezolit, Neolit, Eneolit), a da se prikupljanju materijala za posljednje dvije sveske, za prvo vrijeme, pride nešto polaganijim tempom. Na čitavom poslu angažovano je oko 30 stručnjaka iz čitave Jugoslavije.

3. U vezi sa formiranjem *kartoteke ilirskih naselja* prišlo se sistematskom prikupljanju građe i dokumentacije za ovu kartoteku sa područja Duvanjskog polja. Geodetska snimanja su izvršena na šest gradina, sondažna istraživanja na četiri gradine, dok je fotoobrada završena na trinaest gradina. Sva dokumentacija je sređena, a ispitivanja će biti nastavljena u idućoj godini.

Balkanološki institut SANU je osigurao sredstva za paralelan rad na području Srbije. U ovom slučaju Centar se pojavljuje samo kao koordinator posla. Sistematsko prikupljanje dokumentacije počelo je i u okviru Arheološkog instituta Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a Centar i u ovom slučaju ima istu ulogu.

4. *Najstarija materijalna kultura Slavena i njen odnos prema kulturi predslavenskih stanovnika V i VI vijeka u BiH.* — U 1973. god. nastavljena su ranije započeta ispitivanja u Jazbinama kod Bijeljine, koja su dala nove veoma značajne podatke. Nađena je prvi put potpuno očuvana mala aglomeracija zemunica (gnijezdo) sa jamama za otpatke i jednom peći za pečenje keramike. U ovoj grupi zemunica se jasno vidi i razvoj ranoslavenskih zemunica na ovom području — od najjednostavnijeg tipa bez ognjišta, preko zemunica sa ognjištem, do zemunica sa malom peći. Uporedo sa ovim razvojem, i dimenzije zemunica se povećavaju. Njihov keramički materijal pokazuje da se ovaj proces odvijao od konca VI do konca VIII vijeka n.e. Svi dosadašnji nalazi ukazuju na veliki značaj ispitivanja

ovog ranoslavenskog naselja kod Bijeljine. Pretpostavljamo da će istraživanje iduće godine biti završeno.

5. *Istraživanje rimskih i predrimskih komunikacija u BiH* – U okviru ove teme bilo je predviđeno da se u 1973. godini istraži antička komunikacija (rimske i ilirske ceste) na pravcu: a) *Narona* – Nevesinjsko polje – Konjic – Sarajevsko polje – Romanija – Drinjača – Srebrenica (*Argentaria*) i b) veze komunikacije pod a) sa Gatačkim poljem i Podrinjem. U cijelosti je ispitana, međutim, trasa velike transverzalne komunikacije od Narone do Romanije (preko Nevesinjskog polja, Konjica i Sarajevskog polja), kao i njezine veze sa Bilećom i Gackom. Ostatak predviđene ceste biće ispitan u 1974. god. Rad će trajati još dvije godine.

6. *Tematska etnološka bibliografija Jugoslavije*. – Planom rada za 1973. godinu bila je predviđena izrada 2.000 bibliografskih jedinica. Do kraja godine ukupno je izrađeno, prekucano i umnoženo (u šest primjeraka) 2.300 bibliografskih jedinica. Takođe je u ovoj godini izvršen i prevod (na njemački) 900 naslova bibliografskih jedinica, koje nemaju rezime. No, kako je u 1973. godini zbog dužeg bolovanja saradnika zaostao posao na prevođenju naslova, taj posao će u 1974. godini biti znatno intenziviran.

7. *Stara balkanska arhitektura*. – Na ovoj temi, zbog zauzetosti oba saradnika redovnim poslovima, planirani posao je obavljen samo u manjem obimu, i to uglavnom na studiranju literature, strane i domaće, i na ekscerpiranju građe u cilju izdvajanja slavenskog i starobalkanskog sloja u arhitekturi. Iz pomenutih razloga predviđeni terenski i arhivski radovi nisu obavljeni. U idućoj godini ovo zaostajanje će se morati nadoknaditi.

8. *Tradicionalni elementi u seoskoj porodici istočne i južne Srbije*. – Prema ranije utvrđenom planu rada obavljena su putovanja u istočnu Srbiju (Beograd – Petrovac – Žagubica – Bor – Majdanpek – Kučevo – Beograd; Beograd – Veliko Gradište – Ram – Golubac – Donji Milanovac – Klokočevac – Rabrovo – Beograd), a zatim je obavljeno još nekoliko putovanja u jugozapadnu Srbiju i srednje Pomoravlje kako bi se napravio izbor punktova za detaljno ispitivanje i provjerile osnovne pretpostavke iz projekta. Potvrdilo se da, idući od sjeveroistoka (od obala Dunava) prema jugozapadu (ka Kopaoniku), struktura porodice, kao i braka postupno mijenja tipske osobine i približava se porodici i braku dinarskog područja. Prikupljena građa je prekucana na listiće, a sastav svih porodica u ispitivanim selima je grafički prikazan. Rad će biti nastavljen u idućoj godini.

9. *Ilirske antroponimijske studije*. – Glavni cilj istraživanja u 1973. godini bio je upoznavanje terena u dolini rijeke Une i susjednih krajeva, što treba da posluži za jednu definitivniju studiju o Japodima. Svrha je bila: upoznati topografske karakteristike japodskog područja, bez čega bi predstava o krajevima na kojima se odvija antička povijest naših zemalja ostala nepotpuna. Obavljeno je, takođe, putovanje kroz Slavoniju, Baranju, Srijem, istočnu Bosnu i zapadnu Srbiju, čija je svrha bila upoznavanje krajeva provincije Panonije i Dalmacije, tj. područja na kojem je živjelo tamošnje stanovništvo prije i za vrijeme rimske vladavine. Ovo je dugotrajan projekat, čiji se rezultati redovno objavljuju u Godišnjaku Centra.

10. *Toponimija Prigorja, s određivanjem predslavenskog i slavenskog jezičkog sloja.* — 1973. godine intenzivno je nastavljeno prikupljanje građe iz katastarskih popisa ovog kraja. U prošloj godini je prikupljena građa iz 18 katastarskih općina prigorske mikroregije, tako da su od početka rada do danas obrađene ukupno 83 općine, a preostaje još 14 općina. U svemu je prikupljeno 4,775 mikrotoponima, koji će poslužiti kao osnova za kompleksne lingvističke studije.

11. *Govor ličkih Cigana, zvanih Romaca.* — U 1973. godini vršena su ispitivanja na raznim terenima, sa ciljem da se razjasne neki problemi u vezi sa morfološkom kategorijom imperativa i konjuktiva u romskom jeziku. Na osnovu terenskih ispitivanja došlo se do izvjesnih rezultata na polju razgraničenja sfera ta dva modusa, koji nemaju svuda isti značaj i istu vrijednost. Rezultati ovoga rada biće objavljeni u Godišnjaku Centra, a posao će biti nastavljen u idućim godinama.

12. *Romanski jezički elementi u jugozapadnoj Hercegovini.* — U 1973. godini su izvršena terenska ispitivanja u Gubavici i okolini Stoca u Hercegovini, tako da je do sada prikupljena građa sa terena dopunjena novim fondom, a rezultati istraživanja će biti objavljeni u Godišnjaku Centra za 1973. godinu. Rad će biti nastavljen i proširen novim terenskim istraživanjima.

13. U protekloj godini vršene su intenzivne pripreme za simpozijum *Ilirska utvrđena naselja*, koji će se održati 1974. godine u Mostaru. Određena je programska orijentacija simpozijuma, a napravljena je i lista učesnika i referenata. Pored referenata iz Albanije i Jugoslavije, učestvovalaće i referenti i stručnjaci iz Italije, Rumunije i Bugarske.

14. 24. XI 1973. godine održan je i redovni godišnji sastanak stalnih članova Centra, na kojem su podneseni Izvještaj o radu u 1973. godini, Plan rada za 1974. godinu i obavještenje o rezultatima simpozijuma „Vlasi u XV i XVI vijeku“. Diskutovano je o nekim osnovnim pitanjima i problemima dosadašnje i buduće orijentacije u radu Centra, uz 10-godišnjicu njegove djelatnosti.

KOMISIJA ZA LINGVISTIČKA ISPITIVANJA

Rad Komisije u 1973. godini odvijao se u potpunosti prema odobrenom planu rada za tu godinu. Na svim poslovima što su predviđeni u planu radilo se sa manje ili više intenziteta — u zavisnosti od raspoloživih sredstava i mogućnosti angažovanja spoljnih saradnika na pojedinim poslovima. To znači da je sadržaj rada Komisije bio ispunjen aktivnostima vezanim za:

1. obavljanje određenih poslova u sklopu organizovanog rada na planu *Opšteslovenskog lingvističkog atlasa (OLA)*;

2. planirano prikupljanje *onomastičke građe*;

3. terenski rad u sklopu *općijih dijalektoloških ispitivanja*;

4. planirano prikupljanje građe za *arhiv govorne riječi*;

5. terenska ispitivanja i šire organizovanje poslova na *terminologijama*;

6. *bibliografsko ispisivanje* stručne lingvističke literature;

7. rad na *Rječniku crkvenoslavenskog jezika*;

8. realizovanje utvrđene *saradnje sa stranim lingvističkim institucijama*;

9. učešće na *Kongresu slavista u Varšavi*.

Opšteslovenski lingvistički atlas

Na planu OLA u 1973-oj godini urađeno je sljedeće:

a) pripremljena je odgovarajuća prikupljena građa sa naših terena za kartografisanje na kome su radile radne grupe u Moskvi krajem januara i početkom februara;

b) viši stručni saradnik Dragan V u j i č i ć u sastavu jugoslovenske radne grupe, neposredno je učestvovao u izradi OLA-karata na 15-dnevnim sastancima u Moskvi,

c) akademik Jovan V u k o v i ć, kao član Međuakademijskog odbora za dijalektološke atlase, prisustvovao je sjednicama Odbora.

d) akademik Jovan V u k o v i ć učestvovao je u radu Međunarodne OLA-komisije i Redakcionog kolegija na sastanku koji je održan u Čehoslovačkoj;

e) pripremljena su određena fonetska i leksička pitanja za kartografisanje u Moskvi u januaru/februaru 1974. godine. Pripremio ih je i prezentirao D. V u j i č i ć, i to za cijelo srpskohrvatsko područje.

Maksimalno angažovanje na planu OLA u smislu prezentiranja građe u obliku indeksa pripremljenih za kartografisanje i publikovanje, kao i u smislu aktivnog učešće na svim radnim sastancima, na sastancima Redakcionog kolegija i u ostalim forumima Međunarodne OLA-komisije, jer se radi o krupnoj međunarodnoj obavezi Akademije, uslovalo je zastoj u radu na domaćem atlasu.

Rad na onomastici

a) U toku 5-dnevnog boravka u naseljima oko Kraljeve Sutjeske i Bobovca D. V u j i č i ć je prikupljao onomastičku građu koja će poslužiti za izradu rada o jednoj vrsti naziva naseljenih mjesta oko srednjovjekovnog grada Bobovca.

b) Organizovano je ekscerpiranje onomastičke građe iz Srpskog etnografskog zbornika, ovog puta iz knjige XLIII/25: M.S. Filipović: *Visočka nahija*. Posao je u toku i moraće se nastaviti i u toku 1974. godine, jer se radi o vanredno bogatoj mikrotoponimijskoj i mikrohidronimijskoj građi, koju je autor pedantno i savjesno bilježio na terenu. Ekscerpciju obavlja spoljni saradnik Zlata R a j a k.

c) Zbog nemogućnosti angažovanja saradnika, bilježenje hidronimskih naziva u slivu rijeke Bosne u protekloj godini bilo je više sporadično, uz druge poslove, i to u slivnim područjima nekih pritoka Bosne (Trstionica, Krivaja i sl.).

d) U drugoj polovini decembra 1973. godine akademik Jovan V u k o v i ć prisustvovao je redovnoj godišnjoj sjednici Međuakademijskog odbora za onomastiku. Tom prilikom je primljen izvještaj o radu na planu onomastike u BiH i odobrena su sredstva za 1974. god.

Općija dijalektološka ispitivanja

U okviru općijih dijalektoloških ispitivanja organizovano je:

a) ispitivanje govora i snimanje dijalektološkog materijala u istočnoj i sjeveroistočnoj Bosni (seoska naselja u okolini Višegrada, Goražda, Foče, Tjentišta) i u istočnoj Hercegovini (okolina Gacka); na terenu je 15 dana boravio D. V u j i č i ć, zajedno sa drom F e l e s z k o m i drom B o r y š o m iz Poljske;



b) Miloš O k u k a, asistent Filozofskog fakulteta u Sarajevu, ispitivao je 15 dana govore u dolini Usore;

c) u toku 10-dnevnog boravka na terenu D. V u j i ć i ć je prikupljao i snimao dijalektološku građu u selima u podnožju Zvijezde (Gornja i Donja Očevija, – vareška općina).

Arhiv govorne riječi

Akademik Jovan V u k o v i ć organizovao je, pored dijalektoloških ispitivanja općijeg karaktera, organizovanja rada na terminologijama i sl., i terensko snimanje građe za arhiv govorne riječi, u kom cilju je boravio:

a) u srednjoj Bosni (Zenički bazen) – 20 dana;

b) u Beogradu – 4 dana;

c) u zaleđu Dubrovnika krajem decembra 1973. i početkom januara 1974. godine (20-dnevni boravak na terenu, pod rukovodstvom prof. V u k o v i ć a, Mevlide K a r a d ž e-G a r i ć).

U toku boravka u Poljskoj D. V u j i ć i ć je snimio građu na poljskim govornim područjima (Ratkovice, šljonski krajevi) i na kašupskom terenu.

Rad na terminologijama

U periodu za koji se podnosi izvještaj organizovani su na planu terminologija ovi poslovi:

a) prikupljanje stočarsko-ratarske terminologije na području Zeničkog bazena; pod rukovodstvom akademika J. V u k o v i ć a, građu je na terenu bilježila N. H e b i b;

b) organizovanje poslova u saradnji sa novosadskim Institutom za jezik oko prikupljanja ratarske terminologije na vojvođanskim i drugim srbijanskim područjima obavio je u toku 20-dnevnog boravka u Vojvodini akademik J. V u k o v i ć;

c) bilježenje kovačke terminologije u Očeviji (vareška općina);

d) u drugoj polovini decembra akademik Vuković boravio je u Zagrebu radi dogovora u Institutu za jezik JAZU o saradnji na poslovima vezanim za terminologije.

S obzirom na pokazani interes za saradnju na poslovima oko terminologija u našoj zemlji i u drugim slovenskim zemljama, rad na ovom planu prerasta u krupan makroprojekat, pa je akademik Vuković dostavio Odjeljenju društvenih nauka poseban Plan rada na izradi terminologija, u kome se predviđaju kao najpreči ovi poslovi: a) da se izvrše tematska raščlanjivanja leksičke građe u okviru svake od triju terminologija (stočarsko-ratarske, rodovske i geografskih apelativa), b) da se na toj osnovi rade upitnici (zasad nacrti upitnika) i c) da se, na osnovu dosadašnjeg rada, za idući kongres slavista (1978) pripremi posao oko organizovanja međunarodne komisije za slovensku izradu terminologija.

Izrada bibliografija

Rad na izradi bibliografija iz stručne lingvističke literature intenziviran je u 1973. godini. U stvari, nastavljeno je ispisivanje bibliografskih jedinica sa kraćim apstraktima:

a) iz zagrebačkog Jezika; u ovoj godini ukupno ispisano 450 bibliografskih jedinica;

b) iz beogradskog stručnog časopisa Književnost i jezik; ukupno ispisano 200 bibliografskih jedinica.

Tako je posao oko ispisivanja i pravljenja bibliografija iz svih dosadašnjih godišta pomenuta 2 stručna časopisa u cijelosti završen.

U toku je ugovoreni rad oko bibliografskog ispisivanja lingvističke literature iz časopisa:

a) Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor;

b) Umjetnost riječi;

c) Suvremena lingvistika.

Rječnik crkvenoslavenskog jezika

Rad na Rječniku crkvenoslavenskog (općeslavenskog) literarnog jezika odvija se prema planu, istina nešto izmijenjenom, pošto u 1973. godini nisu dobijena nova sredstva za rad. Zbog toga su svi poslovi na ovoj temi morali biti ograničeni (reduciran broj vanjskih saradnika — ekscerptora) da bi troškovi mogli biti pokriveni raspoloživim sredstvima, preostalim iz perioda 1969—1972. godine, a dobijenim od bivšeg Saveznog, odnosno kasnije Republičkog fonda za naučni rad.

Nevenka G o š i ć je 21. XII 1973. godine prisustvovala sastanku predstavnika svih jugoslovenskih centara u kojima se radi na Rječniku crkvenoslavenskog literarnog jezika. Sastanak je održan u Skoplju, a raspravljalo se o stanju u kojem se sada nalazi rad na Rječniku u pojedinim centrima, kao i o nekim konkretnim stručnim pitanjima u vezi sa redigovanjem leksičke građe. Osim toga, u toku VIII slavističkog kongresa u Varšavi održan je i sastanak Međunarodne komisije za rječnik općeslovenskog literarnog jezika, kome su prisustvovala Herta Kuna i Nevenka Gošić, te je N. Gošić, podnijela i kratak izvještaj sa tog sastanka.

Saradnja sa stranim lingvističkim institucijama

U smislu ugovorene saradnje sa Zakładom Słowianoznawstwa PAN o bezdeviznoj razmjeni između naše Akademije i Poljske akademije nauka (odnosno naše Komisije i Zakłada Słowianoznawstwa PAN) lingvističkih stručnih i naučnih radnika na nivou studijskih boravaka — u junu mjesecu obezbijeđen je jednomjesečni boravak dru F e l e s z k u iz Varšave i dru B o r y ś u iz Krakova u Sarajevu i na terenima BiH. Naime, u želji da se našim gostima, pored boravka u Sarajevu, omogući upoznavanje sa živom govornom riječju u dijalekatskoj boji i izrazu, organizovan je 12-dnevni njihov boravak na terenima istočne i sjeveroistočne Bosne, odnosno istočne Hercegovine. Sa naše strane, u toku oktobra i novembra 1973. godine, boravio je u Poljskoj D. V u j i ć i ć , viši stručni saradnik u Akademiji. Izvanredno organizovan boravak omogućio je D. Vujičiću da se поближе upozna sa radom i aktivnostima niza lingvističkih institucija u Varšavi, Krakovu, Lođu, Opolu, Gdanjsku i još nekim mjestima u Poljskoj. Pored boravka i rada u tamošnjim institucijama, boravio je i na terenima u šljonskim krajevima i na Kašubima — ukupno 15 dana. Sem toga, u Zakładu Słowianoznawstwa Poljske akademije nauka održao je predavanje na temu: „Istočnohercegovački i zapadno-

crnogorski govori u svjetlu onomastičkog i uopšte leksičkog materijala“, koje će biti objavljeno u časopisu *Studia Slavistica*, te prisustvovao trodnevnom seminaru za doktorante iz oblasti onomastike u Gdanjsku.

Više članova Komisije učestvovalo je na *Kongresu slavista u Varšavi*. Odlazak akademika **V u k o v i ć a** i višeg stručnog saradnika **Nevenke G o š i ć** na Kongres finansirala je Akademija (dinarska sredstva).

KOMISIJA PRAVNIKA

U toku rada na temi *Pravo samoupravljanja u radnim organizacijama* konstatovano je da već nekoliko institucija u Jugoslaviji radi na istoj temi, pa bi njena obrada i u našoj Akademiji značila dupliranje poslova i nepotrebno trošenje sredstava. Zbog toga se pristupilo sužavanju teme, te ona glasi *Pitanje neposrednog učešća radnika u odlučivanju – Kombinat Zenica*.

Prof. dr **Hamdija Č e m e r l i ć** član Komisije pravnik, posjetio je Rudarsko-metalurški kombinat Zenica i izložio ovaj projekat i metod istraživanja. Zatraženo je odobrenje da se provede ispitivanje u okviru Kombinata. Uprava Kombinata je načelno prihvatila prijedlog, uz rezervu da ga treba iznijeti pred organe upravljanja, nakon čega će se donijeti konačna odluka. Nije dobijeno nikakvo odobrenje od uprave Kombinata, a u međuvremenu je poginuo prof. **Kamarić**, inicijator i nosilac projekta. Na sjednici Odjeljenja društvenih nauka održanoj 26. XII 1973. usvojen je prijedlog da se rad na tom projektu obustavi iz navedenih razloga.

KOMISIJA EKONOMISTA

Ova Komisija se angažovala na pripremi za štampu referata sa kolokvijima Projekcije dugoročnog privrednog razvoja BiH, koji je održan u 1972. godini. Referati sa kolokvijuma su objavljeni u vasersijskoj ediciji Akademije.

SAVJETOVANJA, SASTANCI I SIMPOZIJUMI

Odjeljenje se nije u protekloj godini angažovalo na pripremanju nekih posebnih skupova u Akademiji. Jedino je Centar za balkanološka ispitivanja organizovao već spomenuti simpozijum o Vlasima. Takođe su izvršene organizacione pripreme za međunarodni simpozijum na temu *Ustanci u BiH i drugim balkanskim zemljama i istočna kriza 1875–1878. godine*.

INDIVIDUALNI RAD

Alojz Benac. — Pored rukovođenja Centrom za balkanološka ispitivanja ANUBiH i funkcije generalnog sekretara, vršio je i ove glavne dužnosti van Akademije: bio je predsjednik Republičke zajednice za kulturu, predsjednik Komisije za kulturu Skupštine SRBiH, predsjednik Skupštine Univerziteta u Sarajevu, član Međuakademijskog koordinacionog odbora za balkanologiju, zatim

Međuakademijskog odbora za Arheološku kartu Jugoslavije, član Jugoslavensko-talijanskog komiteta za ispitivanje dviju obala Jadrana i član Conseil permanent de l' UISPP.

Prisustvovao je Međunarodnom kolokvijumu „Praistorija i protoistorija Daumije“, sa referatom: Odnos Daumije i sjeverozapadnog Balkana u mezolitskom i neolitskom dobu.

U 1973. godini objavio je ove studije: Obre I – Neolitsko naselje starčevačko-impreso i kakanjske kulture na Raskršću, Glasnik Zem. muzeja XXVII/XXVIII, Sarajevo 1973, str. 1–172; Širenje neolitske kulture dolinom Neretve, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku LXVIII, Split 1973, str. 37–45; Some aspects of the migrations of cultures in northwestern Balkan, Balkan, Balcanica III, Beograd 1972, str. 1–10.

Vojislav Spaić. U vezi s obradom tema *Svojinskopравни odnosi Jugoslavije i Pravna zaštita tehničkog stvaralaštva* vršio je sakupljanje materijala u Saveznoj skupštini, zatim iz sudske prakse i odgovarajuće inostrane i domaće literature. O prvoj temi započeo je sa objavljivanjem članaka.

Objavljeni radovi:

– *Pravo u pogledu sredstava u društvenoj svojini* (Radovi Odjeljenja društvenih nauka, knj. 16/73);

– *Novi aspekti prava upravljanja društvenim sredstvima prema nacrtu Ustava SFRJ* (Pravna misao 9–10, 1973)

– *Emisije preko satelita i međunarodno pravo* (Godišnjak Pravnog fakulteta, 1973).

Učestvovao je na:

– Savjetovanju o nacrtima Ustava SFRJ i Ustava SRBiH u Republičkoj skupštini u organizaciji Pravnog fakulteta u Sarajevu (sa referatom);

– proveo je u Parizu na radu u Francuskom centru za uporedno pravo, čiji je inače redovni član, proučavajući zaštitu tehničkih pronalazaka u Francuskoj;

– kao delegat jugoslovenske vlade prisustvovao je XII zasjedanju Međuvladinog komiteta za autorsko pravo – Univerzalne konvencije održane u Parizu u sjedištu UNESC-a;

– kao stalni član Potkomisije za zakone u udruženom radu i drugim građanskopravnim odnosima Savezne skupštine intenzivno je učestvovao u pripremanju zakonskih propisa iz ove oblasti;

– kao član radne grupe Savezne skupštine učestvovao je u pripremi Zakona o društvenoj svojini.

Branislav Đurđev. – Radio je za Balkanološki institut SANU na pripremi publikovanja Deftera za Baničevski subašiluk iz 1477. godine.

Učestvovao je na *Simpozijumu o rudarstvu BiH*. Na tom simpozijumu je podnio referat: „Da li je zakon o rudnicima Despota Stefana važio i za Srebrenicu“. Osim toga, održao je predavanje u Istorijskom institutu SANU na temu: „Predmet istorijske nauke“.

Nedim Filipović. – Pripremao je za štampu dva popisna sumarna deftera

Albanije iz prve polovine XV vijeka. Učestvovao je na Simpozijumu *Islamska civilizacija*, sa radom „Islamski misticizam“. Prikupljao je materijal za Istoriju srednjovjekovne osmanske književnosti.

Cvjetko Rihtman. — Za XX kongres Udruženja folklorista Jugoslavije pripremio je rad: *Katarina Lukić – narodni pjevač iz Bešenova kod Iriga*.

Jovan Vuković. — Učestvovao je na skupovima:

a) u inostranstvu: na sastanku Međunarodne komisije za izradu *Opšteslovenskog lingvističkog atlasa*, održanom u Čehoslovačkoj: na *VIII kongresu slavista*, održanom u Warszawi (sa referatom); na studijskom boravku u Poljskoj radi *proučavanja poljsko-kašupske fonološke i ortoepske situacije*;

b) u zemlji: na trodnevnom savjetovanju o *jezičkoj toleranciji* što ga je organizovao sarajevski Institut za jezik; na trodnevnom savjetovanju o *međusaradnji lingvističkih naučnih institucija*, koji je, takođe, organizovao pomenuti Institut.

Objavio je sljedeće publikacije:

— *Istorija srpskohrvatskog jezika*, I dio: Uvod i Fonetika,
— *Standardni jezik u teoriji i praksi* — I deo,
— *Pristup kompleksnijoj stilističkoj analizi srpskohrvatskog stihovanog izraza*,

— *Intonacione sintaksičke strukture u stihovnim oblicima srpskohrvatske poezije*,

— *Značaj sintaksičke sinonimije za proučavanje lingvističkih pojava u jeziku*.

Predsjednik je *Komisije za lingvistička ispitivanja* pri Odjeljenju društvenih nauka ANUBiH, zatim član Jugoslovenske nacionalne komisije za dijalektološke atlase i član Redakcionog kolegija u Međunarodnoj komisiji za Opšteslovenski lingvistički atlas, član Međukademijskog odbora za dijalektološke atlase; član Međukademijskog odbora za onomastiku; član Naučnog savjeta Instituta za jezik i književnost u Sarajevu.

Hamdija Ćemerlić. — Učestvovao je na sljedećim naučnim skupovima i simpozijumima:

— na naučnom skupu koji je organizovao Pravni fakultet u Sarajevu povodom donošenja novog Ustava SFRJ, sa referatom *Neki aspekti skupštinskog sistema*;

— na naučnom skupu koji je organizovao Seminar za njemačko i inostrano pravo Univerziteta u Hamburgu, sa referatom *Oblici i pravna dejstva saradnje između republika i pokrajina u SFRJ*;

— na simpozijumu koji je organizovao Institut za istoriju u Sarajevu povodom tridesetogodišnjice ZAVNOBiH-a, sa referatom *Normativna djelatnost organa narodne vlasti u Bosni i Hercegovini za vrijeme NOB*, i

— na simpozijumu koji je organizovala Radio-televizija Beograd, Zagreb, Sarajevo, Treći program, održanom u Jajcu, povodom trideset godina stvaranja Socijalističke Jugoslavije, sa referatom *Stvaranje jugoslavenske federacije*.

Objavio je ove radove: *Neki aspekti skupštinskog sistema*, *Forman und rechtswirkung der zusammenarbeite zwischen republiken und gebieten in der Sozialischen foderativen republik Jugoslawien* i *Skupštinski sistem u Nacrtu novog ustava*.

Učestvovao je u radu Ustavne komisije Savezne skupštine, Centra za

marksističko obrazovanje u Sarajevu, Udruženja za političke nauke SRBiH, zatim u Redakciji Političke enciklopedije Beograd, saradivao je na istraživačkom projektu *Nacionalni fenomen Muslimana*.

KOMISIJA ZA ISTORIJU BOSNE I HERCEGOVINE

Rad ove Komisije se, kao i ranijih godina, odvijao u pet potkomisija.

U prvoj potkomisiji (srednjovjekovni period) rađeno je na oformljenju teksta prve knjige, ali su vršena i određena dopunska istraživanja u Historijskom arhivu u Dubrovniku. Trebalo je da ova knjiga bude završena do kraja 1973. godine, ali se u tom nije uspjelo.

U drugoj potkomisiji (turski period do kraja XVII stoljeća) dobrim dijelom proučeni su turski defteri XV, dijelom i XVI stoljeća. Radilo se još na proučavanju demografije Bosne, na sakupljanju dokumentacije o kulturi i umjetnosti, zatim na obradi rudarstva i na proučavanju pravoslavne i katoličke crkve. Završen je i jedan dio teksta o vakufima.

U trećoj potkomisiji (turski period od početka XVIII vijeka do 1878) najviše je rađeno na pribavljanju dokumenata (Bašbakanlikarhivi) i izradi regesta. Djelimično je obrađena i tematika koja se odnosi na život narodni u XVIII vijeku, migracije stanovništva, te književnost bosanskohercegovačkih Muslimana.

U četvrtoj potkomisiji (austro-ugarski period) najviše je rađeno na prikupljanju građe, i to u Arhivu Bosne i Hercegovine, kao i Državnom i ratnom arhivu u Beču. Kasni se sa izradom pratećih monografija (o radništvu i radničkom pokretu, djelovanju bosanskohercegovačkog sabora, o kolonizaciji za vrijeme Austro-Ugarske).

U petoj potkomisiji (stara Jugoslavija, NOB i socijalistička revolucija) rad se, uglavnom, svodio na prikupljanje i proučavanje građe. Realizovano je prikupljanje građe o Bosni i Hercegovini koja se čuva u Državnom arhivu u Bonu. U završnoj fazi nalazi se obrada ekonomskih prilika u vrijeme stare Jugoslavije.

ODJELJENJE PRIRODNIH I MATEMATIČKIH NAUKA

Na ukupno 11 sjednica, koliko ih je Odjeljenje održalo u 1973. godini, pored određenog broja tekućih pitanja, redovno su razmatrani zaključci i odluke Predsjedništva Akademije sa kojim je Odjeljenje trebalo da se upozna i da ih razmatra, zatim je razmatran izvještaj o radu u 1972. godini i u toku prvih 9 mjeseci 1973. godine, te plan rada i raspored finansijskih sredstava za 1974. godinu. Nakon diskusije prihvaćene su teze za program rada Međudjeljenjskog odbora za prirodne resurse, kao i izvještaj o radu Akademijinog odbora za zaštitu prirodne sredine. Ocijenjeno je realizovanje zadataka utvrđenih Srednjoročnim planom i stanje u ostvarenju tema koje finansira Fond za naučnoistraživački rad Akademije, odnosno na sjednicama su ocijenjeni i prijedlozi novih tema koje bi trebalo preporučiti Fondu za finansiranje. Razmatrano je formiranje pojedinih organizacionih jedinica u okviru Odjeljenja, zatim koordinacionih odbora i drugih tijela, odnosno izbor predstavnika Odjeljenja u tim tijelima. Na dnevnom redu bila su i pitanja koja se odnose na uspostavljanje saradnje sa institucijama u zemlji i

inostranstvu, pored ostalog, razmotren je detaljno Sporazum između Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ i Mađarske akademije nauka, kao i Izvještaj o rezultatima razgovora između predstavnika Akademije nauka i umjetnosti BiH i bratskih akademija nauka i umjetnosti u Jugoslaviji. Ocijenjen je Nacrt pravilnika o izdavačkoj djelatnosti Akademije i iscrpno prodiskutovano uopšte o smjernicama izdavačke djelatnosti u Akademiji, kao i o obavezama Odjeljenja na tom planu. Razmotren je i usvojen plan izdavačke djelatnosti Odjeljenja u 1973. godini, vršen prijem radova i sl. Sem toga, izvršena je analiza angažovanosti članova Odjeljenja u Akademijinim i međuakademijskim tijelima, usvojen je plan obilježavanja godišnjica N. Kopernika i N. Tesle, te razmatrani i planirani odlasci članova Odjeljenja na studentske boravke, simpozijume i dr. naučne skupove, planirana i organizovana pristupna i druga predavanja u Akademiji, kao i predlagana nabavka knjiga za potrebe Odjeljenja, odnosno inicirano uspostavljanje razmjene publikacija.

U Odjeljenju postoji **Odbor za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području BiH**. U izvještajem obuhvaćenom periodu Odbor je održao nekoliko sastanaka na kojima je, uglavnom, tretirana problematika idejnog projekta za unapređenje privrede brdsko-planinskog područja. U tu svrhu Odbor je formirao razne grupe i proširio sastav istaknutim stručnjacima iz područja poljoprivrede u BiH, te stupio u vezu sa poljoprivrednim i stočarskim proizvodnim organizacijama.

U maju 1973. godine štampan je materijal sa prvog Savjetovanja o brdsko-planinskom području i njegovom unapređenju, kao i idejni program projekta za unapređenje stočarstva brdsko-planinskog područja. Ti štampani materijali upućeni su svim zainteresovanim stručnjacima i institucijama, s ciljem da posluže kao baza i podstrek za širu diskusiju o izradi projekta za unapređenje privrede brdsko-planinskog područja u BiH.

O unapređenju privrede brdsko-planinskog područja BiH, sa naročitim osvrtom na unapređenje stočarstva, održan je 8. i 9. juna 1973. godine naučni skup u Jajcu. Na Skupu su date osnovne koncepcije rada i istaknuta je uloga Akademije kao pokretača, organizatora i koordinatora u dugoročnom programu unapređenja privrede brdsko-planinskog područja. Skupu je prisustvovalo preko 200 učesnika iz Bosne i Hercegovine, kao i veći broj učesnika iz svih republika Jugoslavije, te predstavnici JNA.

Poslije ovoga Skupa održan je prošireni sastanak Odbora za unapređenje stočarstva brdsko-planinskog područja BiH na kojem je razmotreno kako organizaciono prići izradi makroprojekta. Zatim su razmotreni osnovni zadaci Odbora u vezi sa zaključcima Skupa održanog u Jajcu.

U međuvremenu su štampani materijali sa *Skupa* i upućeni svim učesnicima, a održan je i prošireni sastanak u decembru o.g., na kojem je prisustvovalo 25 stručnjaka i naučnih radnika, privrednika i predstavnika zainteresovanih institucija i organizacija za rad na unapređenju brdsko-planinskog područja BiH. Nakon uvodnog izlaganja i diskusije odlučeno je da se pri Akademiji formira *Odbor za istraživanje pravaca razvoja brdsko-planinskog područja BiH*, sa akademikom Dušanom Maksimovićem na čelu, i *Komisija za koordinaciju rada za izradu makroprojekta o razvoju brdsko-planinskog područja BiH*, sa akademikom Miroslavom Varadinom na čelu. Izrada makroprojekata povjerena je Institutu za ekonomiku i tehnologiju poljoprivrede u Sarajevu.

(Detaljnije o tome vidi poglavlje III ovog Ljetopisa)

Odbor za zaštitu prirode i čovjekove okoline je razvio intenzivnu aktivnost uključujući se u razne akcije i manifestacije iz oblasti zaštite i unapređenja čovjekove okoline koje su organizovane u našoj i drugim republikama. Aktivnost Odbora je došla do izražaja i u saradnji sa Međuakademijskim odborom za zaštitu prirode i životne sredine. Pojedini članovi Odbora uključivali su se u ostvarenje programa za zaštitu čovjekove okoline (zaštita rijeke Une i prirode Pounja, zaštita rijeke Tare, zaštita Željeznice, odnosno sarajevske vodoopskrbne mreže), a naročito je u tome bio aktivan predsjednik Odbora akademik P. F u k a r e k.

Članovi Odbora prisustvovali su većem broju jugoslovenskih i međunarodnih skupova koji su raspravljali o ovoj problematici (Simpozijum o borbi protiv korova, Savjetovanje jugoslovenskih meteorologa o mjeranju zagađenosti vazduha i vodenih tokova, Naučni skup o flori i vegetaciji južnih Dinarida, Međunarodni simpozijum o problemima prostornog planiranja — urbane zelene površine, Simpozijum o prirodnim i nacionalnim parkovima, naučni skup „Flora i vegetacija Balkanskog poluotoka“, itd.)

Međuodjeljenjski odbor za prirodne resurse sačinjavaju 4 komisije. U dvije komisije ovog Odbora angažovani su članovi ovog Odjeljenja. Vanr. čl. M. Ć i r i ć rukovodilac je Komisije za zemljište, koja je okupila istaknute stručnjake koji se bave proučavanjem zemljišta. U Komisiji za biljni i životinjski svijet i njene tri radne grupe: za biljni svijet, za životinjski svijet i za stočarstvo angažovani su akademici Pavle F u k a r e k, Dušan M a k s i m o v i ć, Tonko Š o l j a n, Miroslav V a r a d i n i saradnik Tihomir V u k o v i ć, kao i brojni istaknuti stručnjaci navedenih naučnih grana.

SAVJETOVANJA, SASTANCI I SIMPOZIJUMI

Rad Odjeljenja došao je do izražaja i u organizovanju Simpozijuma o šumskim zemljištima, održanog na Tjentištu avgusta ove godine. Na ovom Simpozijumu vanr. član M. Ć i r i ć je imao dva referata.

Odjeljenje se angažovalo i na organizovanju republičke proslave 500-godišnjice rođenja Nikole Kopernika.

Među značajnijim skupovima kojima su prisustvovali članovi ovoga Odjeljenja treba spomenuti i Prvi internacionalni kongres za zoohigijenu, na kojem je s referatom (izrađenim sa saradnicima) učestvovao akademik E. Ć a m o, kojom prilikom je proglašen za počasnog člana Internacionalnog društva zoohigijeničara.

Značajno je i učešće prof. M. Ć i r i ć a na III kongresu pedologa, održanom u ČSR, gdje je održao referat, te učešće akademika P. F u k a r e k a na naučnom skupu Flora i vegetacija Balkanskog poluotoka, na kojem je podnio referat. Takođe treba spomenuti da je akademik M. V a r a d i n na VIII internacionalnom zootehničkom simpozijumu u Milanu podnio jedan od glavnih referata.

Članovi Odjeljenja su dali i niz značajnih naučnih i stručnih radova, koji su velikim dijelom objavljeni i u Akademijinim publikacijama.

INDIVIDUALNI RAD

Mahmut Bajraktarević. — Bio je član Republičkog odbora za proslavu

500-godišnjice rođenja Nikole Kopernika. Osim toga, član je Pedagoškog savjeta BiH, Komisije za prirodne i matematičke nauke Republičke zajednice za naučni rad, Nacionalnog komiteta za matematiku i Redakcije matematičkog časopisa „Publications de l'Institut mathématique“ u Beogradu.

Napisao je rad: *Sur quelques problèmes concernant la vitesse de convergence et la sommabilité des suites* za objavljivanje u ediciji „Radovi“, a prerađen rad sa istim naslovom pripremio je za časopis Publications de l'Institut mathématique.

Edhem Čamo. — Učestvovao je na *I internacionalnom kongresu za zoohigijenu u Bidimpešti*, sa referatom. U svojstvu predsjednika Organizacionog odbora *V međunarodne konferencije Nauka i društvo* učestvovao je na V međunarodnoj konferenciji Nauka i društvo, održanoj u Dubrovniku. Na osnivačkoj skupštini *Jugoslavenskog udruženja Nauka i društvo* izabran je za predsjednika Izvršnog odbora i proglašen za počasnog člana Udruženja. Predvodio je Karavan prijateljstva Jugoslavija — Norveška u Norvešku.

Pavle Fukarek. — Obavlja istraživanje dendroflora Balkanskog poluotoka. Izradio je *Catalogue Dendroflorae* za Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Bugarsku. Izradio je *skicu karte potencijalne vegetacije Jugoslavije*, u mjerilu 1:2,500.000, i *Bosne i Hercegovine* (centralni i južni dio), u mjerilu 1:1,000.000. Učestvovao je na naučnom skupu *Flora i vegetacija Balkanskog poluotoka*. Izabran je u Odbor za floru Balkana. Takođe je učestvovao na *Simpozijumu o flori i vegetaciji južnih Dinarida*. Član je *Istočnoalpsko-dinarskog društva za proučavanje vegetacije*. Prisustvovao je *Savjetovanju o trojanskoj jeli* (sa referatom).

Dušan Maksimović. — Učestvovao je u radu Odbora za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području, zatim u radu Odbora za finansije povodom razmatranja i donošenja finansijskog plana Akademije za 1974. Član je Redakcionog odbora časopisa „Bulletin scientifique“. Objavio, u zajednici sa saradnicima, radove: *Dinamika mikroelemenata u crvenkastomeđem karbonatnom aluviumu lucerke gajene na tom zemljištu i iskorištavanje mikroelemenata iz lucerke od strane krava muzara; Uticaj šećera u obrocima laktirajućih krava na procese varenja i metabolizma u buragu, proizvodnju mlijeka i njegov sastav; Djelovanje šećera saharoze, datog obroku sastavljenom od siloze na bazi lucerke; Fiziološki i biohemijski pokazatelji prometa materija u krava muzara kao osnova za razradu tehnoloških postupaka za visoku proizvodnju mlijeka; Uticaj složenih siloza i homogeniziranih obroka na fiziološke reakcije, metabolizam i iskorištavanje hrane u proizvodnji junećeg mesa.*

Tonko Šoljan. — Učestvovao je, kao član, u radu Akademijinih odbora za krš i za zaštitu čovjekove okoline. Bio je predsjednik Organizacionog odbora *Prvog evropskog ihtiološkog kongresa*, na kojem je, u koautorstvu sa saradnikom Akademije prof. drom Tihomirom Vukovićem, podnio referat *O razvoju i rješavanju problematike ihtioloških istraživanja u Jugoslaviji*. Predsjednik je Organizacionog odbora *Četvrtog kongresa biologa Jugoslavije*. Predsjednik je *Jugoslavenskog ihtiološkog društva* i glavni i odgovorni urednik naučnog časopisa „Ichtyologia“.

Završio je i dao u štampu ove radove (od kojih su neki u koautorstvu sa saradnicima): *Citharus linguatula* (Linnacus, 1758), Citharidae, Pisces) novoprona-

dena vrsta u slatkim vodama Jugoslavije; *Ichthyological researches in Yugoslavia; I pesci dell'Adriatico* (četvrto i znatno dopunjeno izdanje autorova djela *Ribe Jadrana* na italijanskom jeziku, s najsavremenijom sistematikom i nomenklaturom).

U 1973. nastavio je i završio obradu crnomorskih riba u Zoološkom institutu i Muzeju Akademije nauka SSSR-a u Lenjingradu. To je dio opsežnog rada *Pisces Maris Mediterranei et Pontici*.

Miroslav Varadin. — Član je Odbora za unapređenje stočarske proizvodnje brdsko-planinskog područja BiH. Aktivno je radio u tom Odboru i bio predsjednik organizacionog odbora koji je pripremio Savjetovanje o unapređenju privrede brdsko-planinskog područja BiH. Član je Odbora za krš. Osim toga, u toku 1973. god. učestvovao je na dva međunarodna naučna skupa: *VIII internacionalni zootehnički simpozijum*, na kojem je imao jedan od glavnih referata, i *XXII internacionalni simpozijum za reprodukciju i umjetno osjemenjavanje domaćih životinja*.

Rukovodi jednim međunarodnim naučnim projektom, a već više godina radi na temi *Uloga žutog tijela u etiologiji neplodnosti domaćih životinja*.

U proteklom periodu štampao je ove radove (od kojih je većina u koautorstvu): *Problemes ginécologiques et maladies des organes génitaux dans la pratique de l'insémination artificielle*; *Prilog poznavanju plodnosti nerastova u uslovima industrijske proizvodnje prasadi*; *Prilog poznavanju vremena pojave polnog žara u svinja posle prvog i nakon više prašenja*; *Auswirkung der Unterentwicklung der Eierstöcke auf die Reproduktionsfähigkeit der Kuh, Grundprinzipien der Verbesserung der Fortpflanzungsleistung bei Rindern unter den Bedingungen der Massentierhaltung*; *Vorbeugung der puerperalen Erkrankungen bei Sauen*; *Sezónne zmeny vel'kosti semennikov a lúmenu semenných kanálikov u baranov*.

Milivoje Ćirić. — Bio je predsjednik Organizacionog odbora za Simpozijum o šumskim zemljištima. Član je Odbora za prirodne resurse i Odbora za naučnoistraživački rad. U okviru programa Odbora za prirodne resurse radi na temi *Konkrecije u terra rossa*. Radio je na izradi pedološke karte Evrope u okviru programa FAO i na temi *Geneza i klasifikacija zemljišta obrazovanih na bazičnim eruptivima u BiH*. Predsjednik je Organizacionog odbora V kongresa Jugoslavenskog društva za proučavanje zemljišta.

Objavio je i sljedeće radove, od kojih su posljednja dva u koautorstvu: *Proizvodni potencijal šumskih zemljišta BiH*, *The Diagnostic significance of Iron-Manganese Concretions in some Pseudogleys of Yugoslavia*, *Klasifikacija tala Jugoslavije*.

Branislav Martić. — Objavio je ove radove: *Dva primjera optimizacije pomoću varijacionog računara*; *Complements au traité de Kamke*; *Some remets involving a generalized Kamke de feriet function*; *On Eulerion integrals of the first and second kind associated with multiple hypergeon series*, *A supplement to Karanikolov's paper* (u zajednici sa P. Vasićem).

Krunoslav Ljolje. — Radio je na: *relativističkim tvorevinama, beskonačnim fermianskim homogenim sistemima, beskonačnim bozonskim homogenim sistemima sa usmjerenim međudjelovanjem, maticama gustoće u kvantnoj mehanici i stvaranju vezanih sistema u plazmi*.

Član je: Odbora za molekularne nauke (međukademijski odbor), Odbora za Biblioteku, Redakcijskog odbora za Bulletin scientifique, Odbora za obilježavanje 30-godišnjice smrti Nikole Tesle (međukademijski odbor). Bio je član i Republičkog odbora za proslavu 500-godišnjice rođenja Nikole Kopernika. Učestvovao je u radu svih tih odbora.

Tihomir Vuković, saradnik Akademije. - Tokom 1973. god. nastavio je rad na temi *Promjenljivost morfoloških karaktera u populacijama ribljih vrsta*. Započeo je istraživanja *urasne promjenljivosti osnovnih biosistematskih karaktera* i istraživanja *morfologije mozga, digestivnog trakta* i nekih drugih unutrašnjih organa.

Učestvovao je u radu Akademijinih odbora za resurse i za zaštitu prirodne okoline, kao i u radu Međukademijskog odbora za zaštitu prirode i čovjekove okoline.

Na naučnim kongresima podnio je 10 referata, koje je radio većinom sa saradnicima. Takođe je, zajedno sa saradnicima, objavio više naučnih priloga: *Mikroelementi: željezo i bakar u tkivu jetre i mišića nekih endemičnih vrsta roda Paraphoxnus*; *Opis novog hibrida Scardinius erythrophthalmus i Paraphoxinus alepidotus*; *Serum-proteini krvi nekih slatkovodnih riba Bosne i Hercegovine*; *Anatomsko-histološke osobine srednjeg creva Salmothymus obtusirostris*; *Dužina crevnog trakta nekih ciprinidnih vrsta riba iz Skadarskog jezera*.

ODJELJENJE MEDICINSKIH NAUKA

U toku 1973. godine Odjeljenje je održalo ukupno 10 sjednica. Na sjednicama je osobita pažnja posvećena razmatranju izvještaja o radu Odjeljenja u 1972. godini, donošenju plana rada za 1973. godinu i razmatranju izvršenja toga plana, odnosno izvršenju Srednjoročnog plana. Takođe su svestrano razmotreni i izvještaji o stanju poslova na projektima koje finansira Fond Akademije. Osim toga, tretirana su aktuelna tekuća pitanja, posebno ona koja su se odnosila na zaključke Izvršnog odbora i Predsjedništva Akademije. Posvećena je potrebna pažnja problemu zaštite čovjekove okoline, bilo da se to odnosi na aerozagađenja, bilo na problem hrane ili vode. Na sjednicama je podrobno razmatran svaki rukopis predložen za štampanje u Radovima ili drugim edicijama Odjeljenja, tim prije što je od maja 1973. godine uveden princip da se svaki rad recenzira od strane jednog ili dva člana Odjeljenja, odnosno od strane poznatih stručnjaka van Akademije. Detaljno je razmotren i plan izdavačke djelatnosti Odjeljenja za 1973. godinu. Vođena je iscrpna diskusija i dato niz primjedaba na Nacrt pravilnika o izdavačkoj djelatnosti Akademije. Odjeljenje je razmatralo i izvještaje svojih članova sa pojedinih jugoslovenskih i međunarodnih kongresa i drugih skupova kojima su ti članovi prisustvovali. Vođena je diskusija o ostvarivanju saradnje sa domaćim i stranim akademijama, a razmotren je i projekat u kome je inicirano uspostavljanje i održavanje kontakata sa medicinskim radnicima u BiH koji djeluju izvan Akademije i povremeno evaluiranje rada na području medicine u BiH. Detaljno je razmotren i plan rada pojedinih članova Odjeljenja, njegovih organizacionih jedinica i Odjeljenja u cjelini za 1974. godinu, zatim prijedlog za održavanje simpozijuma o Botulinisu, imenovana je Komisija za kardiovaskularna oboljenja

i razmotren njen plan aktivnosti, planirana su i organizovana pristupna i druga predavanja u Akademiji, razmotrena je angažovanost članova Odjeljenja u međuakademijskim i Akademijinim odborima i komisija, zatim su razmatrani zahtjevi za odlaske članova i saradnika na kongrese i simpozijume u zemlji i inostranstvu, vršena je raspodjela deviznih sredstava koja su stavljena na raspolaganje Odjeljenju, vođena je diskusija i zauzimani su određeni stavovi o dodjeli nagrada, te predlagana razmjena publikacija sa odgovarajućim institucijama u zemlji i inostranstvu.

KOMISIJE ODJELJENJA I MEĐUAKADEMIJSKI ODBORI

Odjeljenje je osnovalo *Komisiju za kardiovaskularni sistem* i izabralo je za njenog predsjednika prof. dra I. B r k i ć a. Komisija je već počela sa radom i, pored članova Odjeljenja, uključila je i naučne radnike iz drugih sredina.

Još prošle godine u Odjeljenju je organizovan *Odbor za rak*, kome predsjedava dr Š t e r n. Taj Odbor je koncem prošle godine dao zadatak pojedinim svojim članovima da izrade prijedlog plana terapije iz pojedinih kliničkih područja: internog, otorinolaringologije, hirurgije, ginekologije, fiziologije itd. Na svom sastanku Odbor za rak prostudirao je te planove i predložio da se izrade, po mogućnosti, jedinstveni formulari po kojima bi se protokoli terapije pisali jedinstveno, kako bi se kasnije rezultati mogli bolje upoređivati. Odlučeno je da se u početku radi ovom metodom samo u Sarajevu, i kada se steknu potrebna iskustva, da se predloži i drugim republičkim centrima da pođu ovim putem. Odbor će nastojati da najintenzivnije sarađuje sa Društvom za borbu protiv raka BiH i svim drugim forumima koji se bave ovom problematikom. Između ostalog, Odbor sarađuje sa Odborom za maligne tumore Koordinacionog odbora medicinskih odjeljenja svih akademija.

Međuakademijski odbor za ishranu u toku 1973. godine održao je dvije sjednice – u Ljubljani i u Beogradu. Prije sastanka Međuakademijskog odbora za ishranu u Beogradu, održan je jedan preliminarni sastanak u Sarajevu. Na sastanku je utvrđena tematika za raspravu na simpozijumu koji se predviđa krajem 1974. godine i diskutovano je o mogućem krugu interesenata i učesnika. U želji da se naučnoistraživački rad na polju ishrane u republikama i pokrajinama usmjeri na tematiku koja će biti aktuelna za unapređenje ishrane stanovništva naše zemlje, na sjednici u Beogradu, održanoj 21. XI 1973. godine, Odbor za ishranu je zaključio da preporuči tematiku koju bi trebalo podsticati prilikom konkursa za finansiranje naučnoistraživačkog rada u republikama, odnosno u pokrajinama. Prijedlog je dostavljen svim republičkim i pokrajinskim zajednicama za naučni rad, kao i svim zainteresovanim institucijama.

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

Prof. dr Ježić je u toku godine radio na temi *Odabrana poglavlja komparativne patalogije i ambientologije*. Pokušana je terapija vezikalne hematarije. Pokus je vršen djelimično van regiona stalnih pojava bolesti, i to jednim dijelom u Sarajevu, a najvećim dijelom u Novom Selu, na PIK Semberija u Bijeljini i u Zemljoradničkoj zadruzi u Brodci, selu sjeverno od Bijeljine, u Posavini. Pokus je trajao 4 mjeseca i dao je pozitivan rezultat: uspješni rezultati terapije se mogu postići radom u hemataričnom regionu i bez izmjene adekvatne ishrane i pojenja.

Na osnovu stečenih iskustava i rezultata, planirani su radovi i izvršene pripreme za jedan veći pokušaj u Hercegovini. Na žalost, eksperimenat nije mogao biti izvršen zbog nezapamćene suše u Hercegovini.

Prof. dr Štern radi na temi *Utjecaj hrane i vode sa područja gdje ima najviše nefritisa na promjene bubrega štakora*. Životinje već godinu dana primaju hranu i vodu iz predjela gdje se nefropatija javlja u vrlo visokom procentu. Prati se opšte ponašanje životinja, kao i eventualne patološke manifestacije. Dosada nisu zapažene nikakve promjene.

Prof. dr Huković radi na dvije teme, i to: *Procjena količine acetilholina u tkivnim tečnostima pomoću biološkog testa* i *Modifikacija motorike reproduccionog sistema*. Prvi projekat obrađuje usavršavanje metode za određivanje acetilholina u tkivnim tečnostima i skoro je završen, a drugi rad se nalazi u drugoj fazi. Priprema se publikacija o djelovanju hormona na glatku muskulaturu reproduktivnog sistema.

Prof. dr Grin je izvršio prve eksperimentalne radove na temu *Histohemijsko ispitivanje patoloških procesa u tkivu eksperimentalno inficiranih životinja T. Pallidumom pod uplivom hiperoksije organizma*. Radovi će se i dalje nastaviti, a rezultati ovih ispitivanja publikovani su u „Bridsh Journal For venereal diseases“, 49, 5—1973. Tema *Rana dijagnostika karcinoma kože* ugovorena je sredinom 1973, tako da su radovi u početnoj fazi.

Prof. dr Žarković je radio na *Programu mjera za zaštitu životne sredine od zagađivanja*. Organizovano je prikupljanje bibliografije o zagađivanju životne sredine na teritoriji SRBiH. Izvršena je selekcija bibliografije i priprema se bibilografski referat. Rad na *Interdisciplinarnoj saradnji u obezbjeđivanju racionalne ishrane stanovništva* odvija se po planu.

Prof. dr Rezaković, saradnik Akademije, je radio na temi *Korelacije kvantitativnih i kvalitativnih vrijednosti lipida krvi i prirodnog inhibitora trombina antitrombina III*. Dosada je potpuno pregledano 35 odabranih slučajeva sa poremećenim metabolizmom lipida i manifestnom arterosklerozom i izvršene su probne analize. Zasada se može konstatovati da postoji izvjesna povezanost u kretanju vrijednosti trombina i antitrombina III u odnosu na lipide krvi. To je nešto naglašenije kod osoba starosne dobi iznad 55 godina.

U toku godine sklopljeni su ugovori i za tri nove teme: G. Žarković: *Program mjera za zaštitu životne sredine od zagađivanja*, G. Žarković: *Interdisciplinarna saradnja u obezbjeđivanju racionalne ishrane stanovništva* i E. Grin: *Rana dijagnostika karcinoma kože*.

INDIVIDUALNI RAD

Pavel Štern. — U 1973. godini radio je na *problemu mišićnih oboljenja*. Pokazao je da otrov pauka *Latrodectus tredecimguttatus* popravljja kliničku i histološku sliku distrofične muskulature štakora. Isto tako, zajedno sa docentom Ristom Bokonjićem, našao je da glicin djeluje povoljno na različita spastična stanja muskulature čovjeka, specijalno kod Littlelove bolesti. On je takođe razvijao rad na

svojoj staroj problematici o *djelovanju butulinus-toksina*, isto tako i o *sintetskoj supstanci P*. U vezi sa spomenutom problematikom publicirao je u 1973. godini 22 rada, u inostranstvu i u zemlji.

U toku 1973. akademik Štern je učestvovao u radu nekoliko međunarodnih skupova: na *Kongresu Njemačkog farmakološkog društva*, na *Simpozijumu o fenotijazinima*, *Poljskog farmakološkog društva* i na *Međunarodnom kongresu neurologa*.

Ernest Grin. – U toku 1973. godine radio je na sljedećim temama: *Ispitivanje kožnih karcinoma; Utjecaj epidemioloških i ekoloških faktora na histološke i histokemijske promjene kože kod prekanceroznih i karcinomskih oboljenja kože; Ispitivanje utjecaja faktora okoline na poremećaj fertiliteta u muškarca; Studies on the Natural History of Ringworm Infections; Investigations on Benignity of Endemic Syphilis in Bosnia*, a u toku su i daljnja istraživanja *eksperimentalnog sifilisa*. U toku 1973. godine proveo je mjesec dana na studijskom boravku u SAD-u, gdje je održao naučna predavanja. Objavio je osam naučnih članaka o problematici kojom se bavi: *Evaluation of a Previous Mass Campaign Against Endemic Syphilis in Bosnia and Herzegovina; Thromboangiitis obliterans i rezultati piroterapije malarijom; Djelovanje lizozima na antigeno svojstvo Treponema pallidum u FTA (Fluorescent Treponema Antibody) testu; Promjene u koagulacionom statusu kod bolesnika sa thromboangiitis obliterans (TAO) za vrijeme i poslije terapije inokulacijom malarije (pl. vivax); Ispitivanje imunoglobulina (IgG i IgM) utvrđenih FTA-ABS testom i kvantitativnom imunodifuzijom (IgG, IgA, IgM) u endemskog sifilisa 20 godina poslije liječenja penicilinom; Effect of Hyperbaric Oxygen on Experimental Syphilis in the Rabbitw; Influence of Age and other Factors on the Antigenic γ - Reactivity of Treponema Pallidum in the Fluorescent Treponemal Antibody Tests; Upliv sorbirajućih materija na grupnospecifična antitijela i specifični antigen (T. pallidum) u fluorescentnom apsorpcionom testu (FTA-ABS).*

Seid Huković. – Sudjelovao je u nizu projekata, uglavnom, obrađujući *modifikaciju VNS* i usavršavajući *nove metode istraživanja u farmakologiji*.

Jakob Gaon. – U toku 1973. godine vršio je ispitivanje *epidemiologije infektivnih hepatita*, s posebnim osvrtom na stope sekundarnih oboljenja u porodicama i na letalitet trudnih žena oboljelih od infektivnog hepatita. Zajedno sa stručnjacima Epidemiološkog instituta Medicinskog fakulteta u Sarajevu radi na ispitivanju mogućnosti postojanja inaparentnih oblika recidiva pjegavca. Radi i na obradi teme *Ispitivanje rane faze endemske nefropatije* sa dijagnostičkog, kliničkog i terapijskog aspekta proučavanja ekologije ove bolesti. Pod njegovim rukovodstvom radi se na dva naučnoistraživačka zadatka u Republičkom zavodu za zdravstvenu zaštitu, i to: *Ispitivanje mogućnosti postojanja rezistencije naših domaćih ušiju na insekticide* (ispitivanje završeno) i *Stanje slike rezidualnih titrova za pjegavi tifus u nekim bivšim endemskim ognjištima na području Bosne i Hercegovine*. Član je Međukademijskog odbora za proučavanje endemske nefropatije i Savezne i Republičke epidemiološke komisije. Prisustvovao je VI kongresu preventivne medicine, kao i na mnogobrojnim stručno-medicinskim sastancima u zemlji.

U toku 1973. godine objavio je veći broj radova: monografiju *Sprečavanje*

bolničkih infekcija i niz članaka u časopisima: Ispitivanje stope prokuženosti stanovništva u BiH prouzrokovavčem klasičnog pjegavca; The role of Drinking water in Epidemics of Infectious hepatitis in Rural Yugoslavia; Longitudinalne studije kretanja endemske nefropatije u dva seoska naselja u SRBiH i neke mogućnosti zaštite stanovništva od ove bolesti; Pitanje postojanja inaparentnih oblika recidiva klasičnog pjegavca; Louse Eradication Programs in Yugoslavia; Louse Eradication Programs; pros and cons, Incidence of Rickettsia prowazeki Infections in and Endemic Focus of Louse-Borne typhus factors in influencing the occurrence of epidemics; Louse-Borne Typhus: Major Categories of control problems.

Hajrudin Hadžiselimović. — Aktivno učestvuje u radu Komisije za proučavanje kardiovaskularnog sistema.

Održao je pristupno predavanje u Akademiji sa temom *O asimetriji čovječjeg mozga*. Ovo predavanje je pripremljeno i predato za štampu u ediciji „Radovi“. Za istu Akademijinu ediciju je pripremio i rad *Promjene u mikroskopskoj strukturi zida srčanih arterija čovjeka, s obzirom na mišićne tvorevine, promatrane sa aspekta uzrastne anatomije i perifuzione teorije nastanke arterioskleroze*.

Grujica Žarković. — U toku 1973. godine radio je na problematici iz više medicinskih područja. Pored ostalog, intenzivno je radio na temi *Problemi populacione dinamike i planiranja porodice*. Rezultate jednog dijela istraživanja iz ove oblasti je i objavio (*Faktori koji uplivišu na displaziju stanovništva u SFRJ*). Završio je još jednu monografiju sa ovom problematikom (pripremljena za štampu) i nastavlja sa novim istraživanjima.

Josip Ježić. — I u individualnom radu njegove naučne preokupacije su vezane za istraživanja *vezikalne hematurije i nefropatije kod goveda*.

Jakov Rukavina. — Tokom 1973. godine radio je na sljedećim naučnim projektima: *Istraživanje suzbijanja dikrocelioze ovaca kombinacijom terapijskih i preventivnih mjera u odnosu na epizootologiju uzročnika; Istraživanje kvalitativne i kvantitativne slike parazitofaune goveda brdsko-planinskog rajona i mediteransko-kraškog područja BiH; Parazitarnе bolesti riba i njihovog podmlatka u ribogojilištima i njihovo suzbijanje u svrhu povećanja produktivnosti ove grane proizvodnje; Epizootologija fascioloze nekih kraških polja brdsko-planinskog i mediteranskog kraškog područja; Epizootiološko-ekološka istraživanja pojedinih parazitoza riba u salmonidnim i ciprinidnim ribogojilištima, kao i parazitoza drugih vodenih životinja kao prelaznih domaćih za parazitoze riba, sisara i čovjeka; Sanitarni i parazitološki nadzor nad većim pastrvskim mrijestilištima, odnosno ribogojilištima; Ekonomske štete od parazitarnih, bolesti domaćih i drugih životinja; Parazitofauna divljači u BiH.*

Tokom 1973. objavio je ili predao u štampu sljedeće radove, uglavnom u koautorstvu sa saradnicima; *Utjecaj povremene terapije „Nilvermom“ na prirast janjaca u toku jednog dijela pašne sezone; Terapija dikrocelioze II. (Primjena Hetolina kod dikrocelioze ovaca u čistoj invaziji; Dosadašnja istraživanja parazita riba u otvorenim vodama; Istraživanja parazita i parazitarnih bolesti u salmonidnim ribogojilištima i nekim šaranskim ribnjacima na području BiH; O mehanizmu*

djelovanja Hetolina (A. Biokemijska istraživanja); O mehanizmu djelovanja Hetolina (B. Histokemijska istraživanja); Examination of the effect and tolerance of preparation „Cambendazole“ in sheep invaded with Dicrocoelium dendriticum in pure invasion; Economic losses caused by Dicrocoeliosis in sheep slaughtered in slaughterhouses in Bosnia and Herzegovina; Cisticerkoza srna u Bosni i Hercegovini; Investigations of the efficiency of some drugs at the therapy of dicrocoeliosis of sheep; Larvale Zestodosen bei Haus-und Wildtieren in Bosnien und Herzegovina.

Osim navedenih radova, štampao je ili dao u štampu 6 prikaza knjiga.

Ibro Brkić. — U saradnji sa ljekarima Zavoda za sportsku medicinu u Sarajevu pripremio projekat: *Promjene u EKG-u i arterijskoj tenziji kod sportista raznih grana sporta.* U Komisiji za kardiovaskularni sistem, kao njen predsjednik, pripremio i iznio pred Komisiju okvirni program rada.

Marko Ciglar. — Od značajnijih stvari na naučnoistraživačkom polju, završio je projekat *Rehabilitacija povrijeđenih radnika u crnoj metalurgiji i metalnoj industriji.* Osim toga, učestvovao je na Trećim fizijatrijskim danima i izložio referat *Procjena preostale radne sposobnosti kao integralni dio rehabilitacije.* Takođe je učestvovao na Dies Italo-Yugoslavici Medicinali destinati, gdje je imao referat.

Džemal Rezaković, saradnik Akademije. — Izvan djelatnosti Akademije radio je na dvije teme: 1) *Poremećaj metabolizma željeza kod osoba sa akutnim srčanim infarktom miokarda. Dijagnostički i prognostički značaj tog poremećaja* i 2), *Promjene u koagulacionom statusu kod bolesnika sa Thromboangiitis obliterans za vrijeme i poslije terapije inokulacijom malarije.*

Aleksandar Nikulin, saradnik Akademije — Učestvuje u radu na temi *Uloga vode iz krajeva sa endemskom nefropatijom u eksperimentalnom izazivanju promjena na bubrezima.*

Bavi se problematikom vezanom za *respiratorni epitel*, a pored toga bavi se intenzivno i proučavanjem *morfoloških ekvivalenata šoknog stanja.* Zasada, trenutno, vrlo intenzivno se bavi *analizom aktivnosti RES-a u histaminskom šoku,* kao i problemom *patološke eritrofagocitoze u šoku.*

U toku 1973. godine štampano je 6 radova iz područja kojima se naučno bavi.

Ešref Sarajlić, saradnik Akademije. — Na zajedničkom intersekcijom sastanku Reumatoloških sekcija Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine podnio je zajedno sa saradnicima rad *Soli zlata u liječenju juvenilnog reumatoidnog artritisa u djece.* Na II evropskoj konferenciji za prevenciju i terapiju kardiovaskularnih oboljenja podnio je referat pod naslovom *Rheumatic fever and rheumatic heart disease in school children the district of Sarajevo and environment factors.*

Na VI kongresu Jugoslovenskog kardiološkog društva referisao je o temama: *Značaj poremećaja atrio-ventrikularnog provođenja u toku reumatske bolesti u djece* i *Uticaj sniženih koncentracija kalijuma na elektrokardiogram i njegov značaj u kliničkoj elektrokardiografiji.*

Ladislav Ožegović, saradnik Akademije. — U toku 1973. godine radio je na

BiH u protekloj godini dosta pažnje posvetila svome konsolidovanju i organizacionim pitanjima, a jedan od važnih stručnih zadataka, na kojem su se posebno angažovali i članovi Komisije i članovi svih njenih potkomisija, jeste izrada kompletnog elaborata o tematskom sadržaju Istorije književnosti. Radovi na ovome poslu su u završnoj fazi, kompletan elaborat će biti gotov već početkom 1974. godine.

Rad na izradi Istorije likovnih umjetnosti Bosne i Hercegovine

Izrađen je elaborat – program rada (40 strana kucanog teksta), koji treba da se razmatra i da se primi na sjednici Komisije za rukovođenje izradom *Istorije likovnih umjetnosti BiH*; taj usvojeni program će, zatim, poslužiti kao glavni referat za savjetovanje o izradi pomenute Istorije.

Rad na bibliografiji o narodnoj književnosti

U saradnji sa Institutom za jezik (odnosno sa Odjeljenjem za izučavanje jugoslovenskih književnosti) nastavljen je rad na *Bibliografiji radova o narodnoj književnosti*. U pripremi je III knjiga, koja će uskoro biti završena i data na recenziju, dok je II knjiga u štampi.

Rad na studiji Tendencije razvoja u društvenim naukama i umjetnostima

Izrađeni su prilozi za sve discipline koje se tiču ovoga Odjeljenja (književnost, drama, muzika, arhitektura, film i televizija), osim za likovne umjetnosti. Prilog za likovne umjetnosti je još u radu, budući da je dockan nađen autor.

MEĐUAKADEMIJSKI ODBORI

Odjeljenje učestvuje u radu dva međuakademijska odbora, i to: *Odbora za tendencije u razvoju društvenih nauka i umjetnosti*, i *Odbora za unapređenje slovenskih kultura* (u okviru UNESCO-a). Ovom prilikom potrebno je ukazati na probleme i teškoće oko prikupljanja priloga za projekte ovih odbora, vezane, dijelom, za nedostatak kompetentnih i podesnih ljudi za izradu priloga u našoj Republici, a dijelom zbog preopterećenosti i zauzetosti stručnjaka na svome radnom mjestu i svojim ličnim poslovima.

RAD NA POJEDINAČNIM TEMAMA I OSTALI VIDOVI INDIVIDUALNOG RADA

Neke pojedinačne teme iz Srednjoročnog plana već su obrađene i radovi o njima objavljeni, a to su: *Razvojne tendencije u književnosti Bosne i Hercegovine od 1945–1970*; *André Gide i Roger Martin du Gard: književno prijateljstvo*.

U vezi sa djelom *Francuski putnici u BiH u razdoblju 1816–1878*, mikrofilmovan je, posredstvom Narodne biblioteke u Sarajevu, niz važnih dokumenata (oko 2.000 stranica).

Prikupljena je građa za obimniju studiju o Židovom dnevniku, kao i građa za

sljedećim temama: *Plijesni i toksini na hrani ljudi i životinja; Prirodni tok dermatofitija ljudi i životinja i Aktinomicete i aspergili u farmerskih pluća.*

Objavio je publikaciju *Eine neue vom Menschen isolierte Trichophyton-Art.*

Sudjelovao je na Međunarodnom simpozijumu Mikološkog udruženja SR Njemačke, sa referatom: *Korelacije između alergogenih i aerogenih plijesni i kožnog lešta u eksponiranih osoba u gradu Sarajevu.*

ODJELJENJE ZA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

Dnevni redovi 7 održanih sjednica Odjeljenja u 1973. godini obuhvatili su: redovno razmatranje tekućih pitanja, upoznavanje sa zaključcima Predsjedništva Akademije, Komisije za nagrade i odlikovanja, Odbora za izdavačku djelatnost i drugih tijela Akademije, stavljanje primjedaba na Nacrt pravilnika o izdavačkoj djelatnosti, razmatranje izbora saradnika Odjeljenja, zatim razmatranje 9-mjesečnog izvještaja o radu Odjeljenja u 1973. godini i donošenje plana rada Odjeljenja i finansijskog plana za 1974. godinu u okviru Srednjoročnog plana Akademije, razmatranje uspostavljanja saradnje sa Mađarskom akademijom nauka i Akademijom umjetnosti DR Njemačke, izbor jednog člana Odjeljenja u Predsjedništvo Akademije, diskusiju o radu na naučnim projektima: Unapređenje slovenskih kultura i Tendencije u razvoju društvenih nauka, kao i primanje radova i utvrđivanje visine honorara za likovne priloge u Radovima ovog Odjeljenja.

RAD KOMISIJA I RAD NA TIMSKIM TEMAMA

Rad na izradi Istorije književnosti Bosne i Hercegovine

Nakon što je prošle godine u principu usvojen opći projekat i nakon što su fiksirani neposredni zadaci, u Komisiji za izradu Istorije književnosti BiH u toku prve polovine 1973. godine radilo se, uglavnom, na izradi konkretnih planova rada za period 1973–1976, i to kako u Komisiji kao cjelini, tako i u pojedinim potkomisijama. Osim toga, u isto vrijeme su utvrđeni i elementi finansijskog plana za naznaženi period, a sredstva su, putem konkursa, obezbijedena od Republičke zajednice za naučni rad.

Realizacija planiranih poslova praktično je započela tek kad su dodijeljena sredstva pristigla u Akademiju, a to je, zbog složene procedure oko sklapanja ugovora sa Republičkom zajednicom za naučni rad, bilo tek krajem 1973. godine. Ipak, neki od predviđenih poslova su obavljani ili je njihovo izvršavanje u toku.

Sačinjeni su principi za izradu bibliografije i organizovan je rad na izradi bibliografija književnih priloga iz dnevnih i drugih listova koji treba da se obrađuju u okviru rada na obradi književnosti novijeg i najnovijeg perioda (austrijski period, međuratna i poslijeratna književnost). I u potkomisiji za starije periode započeta su istraživanja (rad na prikupljanju građe za Paleografski album sa bibliografijom srednjovjekovne književnosti, prikupljanje građe za alhamijado-književnost i za književnost na orijentalnim jezicima). Takođe su obavljena neka manja istraživanja u vezi sa srpskom književnošću turskog perioda, a započet je i rad na pripremanju bibliografije za narodnu književnost.

Treba, na kraju, napomenuti da je Komisija za izradu Istorije književnosti



studiju *Francuska književnost u bosanskohercegovačkom književnom časopisu Bosanska vila*,

Midhat Begić. — Rad na *III zbirci eseja Raskršća; esej o Maku Dizdaru* (za ediciju „Dictionnaires des Litteratures“, Paris): *esej o Ć. Sijariću* (objavljen djelimično u „Oslobođenju“, maja 1973); izbor Krležinih tekstova: *Krleža u školi* (Zavod za izdavanje udžbenika).

Midhat Šamić. — Nastavio je prikupljanje građe za studije: *Francuski putnici u BiH u razdoblju 1816–1878; Francuska književnost na stranicama književnog časopisa Bosanska vila; Nad stranicama Židovih dnevnika*. Izradio je studiju: *Fra Grga Martić prevodilac Rasinove Ifigenije*.

Vlado Milošević. — Stihovi Vladimira Nastića, pet pjesama *Bosanske elegije*, tekst Ranka Risojevića (6 pjesama); *Ciklus Kosovo polje*, tekst Vaska Pope (za muški hor a cappella); *Veliki gospodin Dunav*, tekst Vaska Pope (za mješoviti hor); *Poruka vjetru*, tekst Junusa Međedovića (za glas i klavir); *Kada Sunce bude zašlo*, tekst Božidara Timotijevića (za glas i klavir); *Rezignacija* i *Tanac* (za 14 duvačkih instrumenata).

Ismet Mujezinović. — Rad na figurativnim kompozicijama: *Oslobođenje Jajca; Revolucionar Mitar Trifunović — Učo; Prsa u prsa*.

Vojo Dimitrijević. — Rad na likovnoj problematici i rješenju problemskih mogućnosti da se likovno djelo dovede do svoje potpunosti na bazi najjednostavnijih izražajnih mogućnosti.

Ivo Šeremet. — Slikao četiri portreta manjeg formata, zatim dvije mrtve prirode i dovršio nekoliko motiva iz Hercegovine.

U godini 1973. svi članovi Odjeljenja (izuzev onih koji su bili bolesni), razvijajući živu stvaralačku aktivnost, objavili su niz priloga iz oblasti književnosti i nauke o književnosti, te likovnih i muzičke umjetnosti. Ovdje navodimo neke važnije književne tekstove, studije, eseje, članke:

Midhat Begić: *Esej o tri knjige Kritike R. Vučkovića: Studijski rad o Krležinom djelu i njegovoj epohi; Bosanskohercegovačka književnost u školskoj lektiri*.

Midhat Šamić: *Drama Židova intimnog života; Molijer i njegova komedija Tartif; Molijerov život, djelo i lik, povodom 300-godišnjice smrti slavnog komediografa; Andre Žid i Rože Marten di Gar: književno prijateljstvo*.

Ćamil Sijarić. Objavio je *zbirku pripovijedaka*, kao i niz književnih radova u dnevnoj štampi i časopisima. Objavio i književni tekst u Radovima Odjeljenja.

Vojo Dimitrijević: *Sjećanja i zabilješke* (likovne i pisane) vezane za ratni dnevnik.

Vlado Milošević: *Bosanske narodne pjesme — gradske*.

ODRŽANA SAVJETOVANJA I UČESĆE ČLANOVA NA
NAUČNIM I UMJETNIČKIM SKUPOVIMA

U 1973. godini nije održan nijedan skup, ali su vršene pripreme za održavanje savjetovanja koje će biti posvećeno organizaciji rada o izradi „Istorije likovnih umjetnosti BiH“ a treba da se održi u prvoj polovini 1974. godine.

Pojedini članovi Odjeljenja učestvovali su na sljedećim naučnim i umjetničkim skupovima:

– na *XXIX kongresu orijentalista u Parizu*, s referatom o temi „Sevdalinka“, sa zvučnim ilustracijama (V. M i l o š e v i ć);

– u organizovanju *simpozijuma Krleža u našoj školi* i u organizaciji „Slova Gorčina u Stocu“ (M. B e g i ć);

– na *Sarajevskom salonu 1973* (V. D i m i t r i j e v i ć i M. T o d o r o v i ć), na izložbi *Likovna jesen – Sombor* (M. T o d o r o v i ć) i dr.

U radu raznih žirija, savjetovanja, komisija, odbora, redakcionih odbora, skupova i sl. učestvovalo je više članova Odjeljenja.

ODJELJENJE TEHNIČKIH NAUKA

U 1973. godini Odjeljenje je održalo svega 4 sjednice. Pored tekućih pitanja, dnevni redovi tih sjednica obuhvatili su sljedeća pitanja: upoznavanje sa zaključcima Predsjedništva Akademije, razmatranje Nacrta pravilnika o izdavačkoj djelatnosti Akademije, izbor predstavnika u odbore i druga tijela Odjeljenja i Akademije, upoznavanje sa zaključcima Upravnog odbora Fonda za naučnoistraživački rad ANU BiH, upoznavanje sa dopisom Odbora za zaštitu čovjekove okoline i sa pismom Akademije za naučna istraživanja i tehnologiju Arapske Republike Egipat, pripremanje izvještaja o radu za period od 1.I – 1.X 1973. godine i plana rada za 1974. godinu, zatim organizovanje naučnog skupa na temu O kritici i arhitekturi, kao i prijem radova.

RAD ODBORA I KOMISIJA

Ovdje su obuhvaćeni oni odbori i komisije za čije je formiranje i funkcionisanje (samostalno ili zajedno sa Odjeljenjem prirodnih i matematičkih nauka) odgovorno ovo Odjeljenje, a to su: *Odbor za prirodne resurse*, *Odbor za krš*, *Komisija za energetiku*.

Odbor za prirodne resurse

Odbor sačinjavaju četiri komisije, i to: za mineralne sirovine i vodu, za prirodne materijale, za zemljište i za biljni i životinjski svijet.

U **Komisiji za mineralne sirovine i vodu** postoje radne grupe za rude metala, nemetale, uglj, naftu i gas i za vodu.

Komisija za materijale ima grupe za materijale neorganskog porijekla (zemlja

kao materijal, prirodni kamen, vezivna sredstva, keramički produkti, čelik, metali obojene metalurgije) i materijale organskog porijekla (drvni proizvodi, ugljovodonična veziva, sintetička smola)

Odbor za krš

O radu ovoga Odbora bilo je riječi u onom dijelu izvještaja koji se odnosi na rad Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka.

Komisija za energetiku

Komisija je pristupila radu na prikupljanju podataka o sadašnjem stanju energetike na području BiH. Ovo se odnosi na nalazišta uglja, nafte i gasa, zatim na hidroenergetske potencijale i na izgrađena energetska postrojenja. U vezi sa ovim radom, Komisija koordinira poslove sa Odborom za prirodne resurse.

Međuakademijski odbor za geodeziju

Odbor je završio svoj rad na prikupljanju podataka za izradu makroprojekta.

Naučnoistraživački rad

U okviru ovog vida djelatnosti, pored ostalog, radi se na nekoliko obimnih tema, i to:

Julije Hahamović: *Leteći pepeo iz industrijskih pogona kao sastavni dio vještačkog kamena;*

Radoslav Jovanović: *Geologija okoline Sarajeva, Kompleksna geologija izvorišta rijeke Bosne;*

Dušan Krsmanović: *Problemi izgradnje krupnih građevinskih objekata u krečnjačkim masivima.*

Učešće u drugim vidovima rada i na naučnim skupovima

Akademik **J. Finčić** zajedno sa prof. **I. Tubanom** pripremio je rad pod naslovom *Razvojne tendencije arhitektonskog stvaralaštva u Bosni i Hercegovini od 1945. do 1973. godine* (za studiju Razvojne tendencije u humanističkim naukama).

Akademik **A. Trumić** rukovodi radom na organizovanju *poligona za automatsku kontrolu voda* u Banjoj Luci.

I. Soklić učestvuje u radu Znanstvenog savjeta za naftu SAZU, sa referatom *Neogenska paleogeografija sjeverne Bosne*.

M. Kadić je učestvovao u radu Odbora za zaštitu čovjekove okoline i posebno je izučavao problematiku u vezi sa *ulogom demografskog i naseobinskog prestrukturiranja agrarnih naselja u unaprednju planinskog područja*.

Individualni rad

Julije Hahamović. — Radio je na istraživanjima iz oblasti projektovanja

građevina otpornih na djelovanje zemljotresa. Takođe u zajednici sa saradnicima, radi i na sljedećim naučnim istraživanjima, od kojih su prva dva već završena: *Konstruktivni elementi sastavljeni od klasičnog i sintetičkog betona; Primjena sintetičkih smola za rekonstruisanje nosivosti oštećenih betonskih elemenata; Stvaranje vodootporne žbuke na bazi alkalnih vezivnih sredstava i sintetičkih smola; O korozionom ponašanju čelika u betonskim konstrukcijama izloženim hemijski agresivnim sredinama i zaštita sintetičkim smolama od korozionog djelovanja.*

Objavio je rad *O zonama zagađenog agregata u koritu reke Bosne i njenih pritoka* (sa S. Stojadinović).

Josip Bać. — Radi na temi *Snabdijevanje vodom i zaštita izvorišta na kršu*. U okviru ove teme vrši posebna istraživanja na širem prostranstvu Posušja (Hercegovina), na širem prostranstvu Mostara i na širem prostranstvu Vel. Kladuše.

Objavio je rad: *Prilog rješavanju problema zahvata pitke vode u primorskoj zoni krša*.

Jahiel Finci. — Zajedno sa saradnicima radi na temi *Arhitektonsko-urbanističko stvaralaštvo u periodu austro-ugarske vlasti i između dva rata u Sarajevu*.

Takođe se bavi problematikom vezanom za zaštitu čovjekove sredine (zaštita i uređenje prostora).

Publikovao je sljedeće radove: *Rekreativno-sportski centar Crepoljsko* (sa saradnicima) i *Dinamična, plodonosna arhitektura*.

Radoslav Jovanović. — Radi, kao rukovodilac, na temama: *Hidrogeologija Bosne i Hercegovine; Inženjerskogeološke odlike geološke gradnje BiH; Facije mezozoika BiH; Hidrogeološki istražni radovi za vodovod grada Sarajeva*.

Održao je predavanje pod naslovom *Novi geološki, hidrogeološki podaci o poznavanju krša BiH* u Moskovskom građevinskom institutu.

Kemal Kapetanović. — Radi na sljedećim istraživanjima: *Karakterizacija materijala za željeznice; Razrada čelika za cementaciju, mikrolegiranog sa borom u cilju direktnog kaljenja; Mikrolegiranje ugljenisanih čelika sa niskim i visokim sadržajem ugljenika iz programa željezare Zenica*.

Publikovao je sljedeće radove: *Central Metallurgical Research and Development Institute — Master Programme; The Organization of Industrial Research in a Developing Country: The Metallurgical Institute „Hasan Brkić“ Zenica, Yugoslavia*.

Učestvovao je na *III interregionalnom simpozijumu industrije željeza i čelika*, sa referatom.

Aleksandar Trumić. — Radio je na više zadataka, a posebno na zadacima: *Vodno bogatstvo i hidrologija krša i Vodoprivredni problemi šire okolice Sarajeva*.

Teodor Gregorić. — Radi na temi *Temperaturno polje pri zavarivanju aluminijuma čelikom*.

Publikovao je ove radove: *Temperaturno polje pri zavarivanju; Uticaj parametara na temperaturno polje pri zavarivanju; Tačno utvrđivanje tempera-*

turnog polja pri zavarivanju i eksperimentalna provera i Prenos toplote (udžbenik).

Na Simpozijumu Internacionalnog centra za prenos toplote i mase održao referat *Prenos toplote sa plamena.*

Muhamed Kadić. — Bavi se izučavanjem sljedećeg naučnog problema: *Proučavanje problema uloge vangradskog prostora, pretežno ruralnog, u izradi planova prostornog razvoja širih područja.*

Manojlo Maravić. — Završio je sljedeća naučna istraživanja: *Sur le comportement asymptotique d'une transformation de la fonction spectrale de l'opérateur de Laplace, O jednom postupku sumabilnosti razvitka po sopstvenim funkcijama Laplacova operatora* i objavio rad u koautorstvu sa Dušanom Vukelićem: *Primena elemenata teorije toplotnog potencijala prostog i dvojnog sloja pri proračunu nestacioniranih temperaturnih polja u krutim telima nestacionirane zapremine.*

Ivan Soklić. — Radi na sljedećim istraživanjima: *Izrada karata o rasprostranjenju kenozojskih sistema i neogenskih marinskih ingresija za teritoriju SRBiH; Mikroelementi u stijenama miocenske crvene serije Tuzlanskog bazena; Ležišta terrae rosae na Vijencu kod Lukavca, Paralelizacija naslaga sermata Panonskog bazena; Jugoslovenska radna grupa za Paratetis Međunarodnog geološkog kongresa; Profil trijasa kod Stupara i Profil slatkovodnog neogena u dolini Gnjiće na Majejici.*

Objavio je radove: *Neogenska paleogeografija sjeverne Bosne, Odnos sjeverne i južne terigene komponente u neogenu Tuzlanskog bazena kao pokazatelj intenziteta tektonskih izdizanja majejičkog i konjuškog bloka koja su uslovima postanak sonosnih i ugljunosnih ciklusa i Mikrostratigrafija i petrologija mrkih ugljena i lignita Bosne i Hercegovine, sa posebnim osvrtom na mogućnost primjene.*

Svetozar Zimonjić. — Vršiti naučna istraživanja u oblasti sljedeće problematike: *Univerzalni sistem upravljanja tehnološkim procesima, Jedan pristu kliznim režimima relejnih sistema i Evolucione situacije i njihovi modeli, problemi izbora odluka.*

IZDAVAČKA DJELATNOST AKADEMIJE

Izdavačka djelatnost Akademije u toku 1973. godine bila je znatna: objavljeno je 14 knjiga, a u štampi se nalazi 8 knjiga. Detaljniji uvid u izdavačku djelatnost pružiće nam sljedeći izvještaj Službe za izdavačku djelatnost.

Finansijski izraz datih podataka u odnosu na isplaćene troškove djelatnosti (autorski i dr. honorari, kao i štamparske usluge) prikazan je u pregledu izvršenja Finansijskog plana Akademije.

PREGLED IZVRŠENJA PLANA IZDAVAČKE DJELATNOSTI

Red. broj	Naziv knjige serija (broj)	Odjeljenje, autor naziv djela	Napomena
IZIŠLO IZ ŠTAMPE:*			
1.	RADOVI—XLVII/1	Odjelj. knjiž. i umjetnosti	(prenos iz 1972.)
2.	GODIŠNJAK—X/8	Centar za balkanološka ispitivanja	“
3.	GRAĐA —XVIII/14	Odjeljenje društvenih nauka (B.Gavranović)	“
4.	DJELA—XLIV/1	Odjeljenje knjiž. i umjet.(V.Milošević)	“
5.	RADOVI—XLIX/16	Odjeljenje društvenih nauka	
6.	DJELA—XLVI/2—1	Odjeljenje knjiž. i umjet. (M. Rizvić)	
7.	DJELA—XLVI/2—2	Odjeljenje knjiž. i umjet. (M. Rizvić)	
8.	LJETOPIS — II	Akademija (1967—1968. god.)	
9.	POS.IZDANJA—IX/2—2	Odjelj. društ.nauka(B. Đurđev)	
10.	RADOVI—XLVIII/17	Odjelj. medicin. nauka	
11.	RADOVI—XLVI/13	Odjelj.prirod. i matemat. nauka(biologija)	
12.	RADOVI—XLV/12	Odjelj.prirod. i matemat. nauka(matematika)	
U ŠTAMPI			
1.	DJELA—XLV/4	Odjelj.prirod. i matemat. nauka (R.Mikšić)	
2.	GRAĐA—XIX/15	Odjelj. društ. nauka (C. Rihtman)	
3.	POS. IZDANJA—XIX/3	Odjelj. tehn.nauka (Simpoz. Krsmanović)	
4.	GODIŠNJAK—XI/9	Centar za balkanološka ispitivanja	
5.	DJELA—XLVII/2	Centar za balkanološka ispitivanja(I.Bojanovski)	
6.	POS.IZDANJA—XXI/2	Odjelj. knjiž. i umjet.(Bibl. — II)	
7.	LJETOPIS — III	Akademija (1969—1970)	
8.	POS.IZDANJA—XXII/5	Centar za balkanološka ispitivanja (Bibl.IIlyrica—II)	
U PRIPREMI ZA ŠTAMPU			
1.	RADOVI — L/17	Odjelj. društvenih nauka	(predato u štampu u I 1974)
2.	DJELA—XLVIII/28	Odjelj. društvenih nauka (Dž. Juzbašić)	(na lektorisanju)
3.	DJELA—XLIX/29	Odjelj. društvenih nauka (V. Bogičević)	(za lektorisanje)
4.	DJELA—L/3	Odjelj.knjiž.i umjet. (M.Mulić)	(za lektorisanje)
5.	GRAĐA—XX/16	Odjelj.društ.nauka/Fabianić i dr.)	(za lektorisanje)
6.	RADOVI—LI/18	Odjelj.medic. nauka	(na lektorisanju)
7.	LJETOPIS — IV	Akademija (1971. god)	(tehn. redakcija)
8.	LJETOPIS — V	Akademija (1972. god)	(tehn. redakcija)
KNJIGE U FORMIRANJU			
1.	RADOVI—LII/14	Odjeljenje prirod. i matemat. nauka (matematika)	ima 2 rada/5 tab.
2.	RADOVI—LIII/3	Odjeljenje tehn. nauka	ima 2 rada/3 tab.
3.	RADOVI—LIV/15	Odjeljenje prirod. i matemat.nauka (biologija)	ima 2 rada/5 tab.

*NAPOMENA: Broju objavljenih knjiga treba prirodati i 2 knjige kao vanserijska izdanje i to:

1. „Skup o problemima razvoja brdsko-planinskog područja Bosne i Hercegovine“ (Jajce, 8. i 9. juna 1973.) i
2. „Dugoročne projekcije razvoja Bosne i Hercegovine“ — Kolokvij ekonomista u okviru Odjeljenja društvenih nauka (Sarajevo, 13. XI 1972).

RAD BIBLIOTEKE AKADEMIJE

Akademija je u 1973. godini nastojala da poveća bibliotečki fond biŕo kupovinom novih knjiga, bilo razmjenom publikacija, ŕto će se vidjeti iz sljedećeg pregleda:

NABAVLJENE KNJIGE

Kupovinom.....	204 knjige u vrijednosti od	28.832,50 din.
Poklonom.....	172 knjige u vrijednosti od	1.905,00 din.
Razmjenom.....	280 knjiga u vrijednosti od	3.140,00 din.
Naša izdanja.....	62 knjige u vrijednosti od	754,00 din.
Ukupno	718 knjiga u vrijednosti od	34.631,50 din.

NABAVLJENI ČASOPISI

Kupovinom.....	35 godišta u vrijednosti od	10.147,70 din.
Poklonom.....	11 godišta u vrijednosti od	551,50 din.
Razmjenom.....	398 godišta u vrijednosti od	9.013,00 din.
Naša izdanja.....	26 godišta u vrijednosti od	845,00 din.
Ukupno	470 godišta u vrijednosti od	20.557,20 din.

Za kupovinu knjiga i časopisa utrošeno je ukupno 38.980,20 dinara, a vrijednost knjižnog fonda uvećana je za 55.188,70 dinara. Prema tome, Biblioteka je na dan 31. decembra 1973. godine imala ukupno 6.494 knjige i 3.579 godišta periodike.

U toku 1973. godine uspostavljene su 23 nove razmjene publikacija, tako da se razmjena vrši sa 201 institucijom, od toga 95 u inostranstvu, a 106 u zemlji. U razmjenu je poslato 707 primjeraka naših izdanja, a na poklon (članovima akademija, rukovodiocima i ustanovama) 937 primjeraka naših izdanja.

Pozajmljeno je 265 časopisa i 193 knjige, od toga 45 časopisa i 94 knjige iz Narodne i univerzitetske biblioteke SR BiH. Iz drugih biblioteka u Jugoslaviji pozajmljeno je 11 knjiga i jedno godište časopisa.

Pregled primljenih knjiga i časopisa izlazio je redovno, i to: za decembar/januar 1972/1973; februar, mart, april 1973; maj, juni, juli 1973, avgust, septembar, oktobar 1973. i novembar, decembar 1973. godine.

Dostavljen je spisak periodike za 1971–1972. godinu Jugoslovenskom bibliografskom institutu u Beogradu. Spisak sadrži 280 bibliografskih jedinica.

ADMINISTRACIJA AKADEMIJE

Karakter i obim osnovne djelatnosti Administracije uslovljen je planom i obimom rada Akademije. Njen zadatak je da priprema sjednice svih Akademijinih radnih tijela i da preduzima mjere za izvršenje njihovih zaključaka, da korespondira između njih i onih organizacija i organa u zemlji i inostranstvu sa kojima Akademija saraduje, da po direktivama predsjednika, generalnog sekretara, sekretara odjeljenja i rukovodilaca ostalih tijela Akademije priprema odgovarajuće

teze, odnosno prednacрте opštih akata koje donosi Akademija i Radna zajednica Administracije, da izrađuje pojedinačne akte koje donose organi Akademije i Savjet i sekretar Administracije, da vrši upravno-pravne, finansijsko-materijalne i tehničke poslove za potrebe Akademije.

S obzirom na ovakav karakter njene osnovne djelatosti, Administracija je u toku 1973. godine izvršila sve pripreme za održavanje dvije skupštine, zatim pripreme za održavanje svih sjednica Predsjedništva, Izvršnog odbora, odjeljenja i drugih radnih tijela, međunarodnih simpozijuma i stručnih savjetovanja, o čemu je bilo riječi u izvještaju Predsjedništva i odjeljenja Akademijinih.

Pored navedenih, Administracija je u periodu za koji se podnosi izvještaj imala i posebnih zadataka, Naime,

- ustrojila je dosije za svakog člana Akademije i kompletirala bibliografske podatke,

- pripremila nacрте Pravilnika o narodnoj odbrani, Pravilnika o izdavačkoj djelatnosti Akademije, Odluke o visini autorskih honorara, Odluke o akademijским dodacima i Odluke o visini dnevnica, koje su donijeli Skupština, odnosno Predsjedništvo Akademije;

- pripremila nacрте Pravilnika Komisije interne kontrole Administracije, Pravilnika o raspodjeli ličnih dohodaka, te preduzela mjere za noveliranje ovog Pravilnika i njegovo transformiranje u samoupravnom sporazumu;

- izradila prednacrt Samoupravnog sporazuma o međusobnim odnosima u udruženom radu radnika Administracije i stručnih službi.

U cilju što efikasnijeg i ekspeditivnijeg rada, obnovljena je odnosno popunjena birotehnika nabavkom novih strojeva za umnožavanje, za računsko-finansijske operacije i prepis.

Samoupravna prava radnici Administracije ostvaruju u skladu sa propisima koji se odnose na samoupravna prava radnika u organima uprave. Da bi se samoupravno konstituisanje ostvarilo na amandmanskim principima, pravna služba Administracije novelirala je i pripremila prečišćen tekst Samoupravnog sporazuma o raspodjeli ličnog dohotka radnika Administracije, zatim pripremila nacrt Pravilnika o radu Komisije interne kontrole i pripremila nacrt Samoupravnog sporazuma o međusobnim odnosima radnika u udruženom radu.

Radnici Administracije obrazovali su Komisiju interne kontrole, čiji je zadatak da vrši nadzor nad radom Administracije i da se stara da radnici ostvaruju svoja samoupravna prava u punom obimu. Komisija je izvršila pregled materijalnog poslovanja u Akademiji i dala sugestije u smislu otklanjanja izvjesnih nedostataka organizacione prirode.

PREGLED IZVRSENJA FINANSIJSKOG PLANA AKADEMIJE ZA 1973. GOD.

– Redovna djelatnost –

Red. broj	Kto	O p i s	Izvršenje –dinara
I. PRIHODI			
1.	700	Sredstva iz Republičkog budžeta	4,661,530,–
2.	700	Sredstva primljena od drugih za finansiranje naučnog rada.....	31,846,05
3.	700	Sredstva od simpozijuma.....	8.200,–
4.	700	Sredstva iz Fonda za naučnoistraživački rad....	80.000,–
5.	702	Sredstva prenesena iz 1972. god.	220.000,–
6.	770	Sredstva od prodaje publikacija.....	58.324,05
7.	780	Vanredni prihodi.....	4.138,90
Ukupni prihodi:			5,064,039,–
II. RASHODI			
8.	714	Stalne nagrade akademikima.....	753.198,65
9.	710	Lični dohoci iz redovnog rad.odnosa sa doprinosima.....	1,093.655,50
10.	711	Lična primanja za dopunski rad, sa doprinosima	35.713,15
11.	711	Lična primanja iz građanskopravnog odnosa..	97.296,15
12.	714	Autorski honorari.....	305.916,15
13.	712	Materijalni troškovi.....	297.802,75
14.	713	Troškovi usluga.....	129.633,80
15.	714	Funkcionalni troškovi.....	1,724.127,50
16.	781	Vanredni rashodi.....	10.590,60
Ukupni rashodi:			4,447.934,25
OSTATAK ZA RASPODJELU			616.104,75
Od toga:			
1.		za fond opreme – za otplatu kredita	258.600, –
2.		za prenos u narednu godinu – za red. djel.	184.000, –
3.		za Fond zaj. potrošnje – za stamb. izgradnju	80.000, –
4.		za Fond zaj. potrošnje – za opšte namjene	45.000, –
5.		za lične dohotke radnika	48.504,75



FOND ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD AKADEMIJE

Upravni odbor Fonda u 1973. godini imao je isti sastav kao i prethodne godine (generalni sekretar Akademije i sekretari odjeljenja).

U protekloj godini je Upravni odbor održao tri sjednice, na kojima su razmatrani: izvršenje plana rada za 1972. godinu, plan rada i raspodjela sredstava za 1973. godinu i pojedinačni problemi koji su vezani za rad na pojedinim projektima.

S obzirom na raspoloživa sredstva, Upravni odbor Fonda nije bio u stanju da finansira sve teme koje su ušle u plan rada Akademije, a za čije je izvršenje trebalo da Fond obezbijedi sredstva. Na taj način je izostalo finansiranje sljedećih tema:

- A. N i k u l i n: *Citološke promjene respiratornog epitela kod djece pušača;*
- H. H a d ž i s e l i m o v i ć: *O krivudavosti srčanih arterija čovjeka;*
- J. G a o n: *Istraživanje topografske granice između područja sa i bez endemskog nefritisa u opštini Bijeljina*

U politici finansiranja Upravni odbor Fonda se rukovodio nekim osnovnim principijelnim stavovima:

- a) prvenstvo finansiranja treba da imaju one teme koje proizlaze iz glavnih projekata Srednjoročnog plana Akademije;
- b) poslije toga dolaze teme iz Srednjoročnog plana koje su u Plan ušle izvan glavnih projekata;
- c) Fond treba da finansira određene skupove (savjetovanja i stručne sastanke), na kojima bi se raspravljalo o načinu rada u realizaciji glavnih projekata;
- d) Upravni odbor Fonda insistira na izradi globalnih programa pojedinih komisija, kao što su, na primjer, Komisija za rak i Komisija za kardiovaskularna oboljenja. Takve programe bi usvajalo Predsjedništvo Akademije, a Upravni odbor Fonda bi automatski uključivao pojedine teme u finansijski plan.

Upravni odbor Fonda je, isto tako, razmatrao i problem finansiranja onih projekata koji zahtijevaju velika sredstva i koje ovaj Fond ne bi mogao finansirati s obzirom na ograničene finansijske mogućnosti. Stalo se na stanovište da takva sredstva treba tražiti od Republičke zajednice za naučni rad, i u tom smislu upućene su preporuke odjeljenjima Akademije. Vodeći takvu politiku, Akademija je i dobila sredstva za rad na četiri velika projekta, o čemu je bilo govora u uvodnom dijelu izvještaja. U pogledu utroška sredstava (a to je vezano i za tempo rada na pojedinim projektima) može se reći da je situacija u 1973. godini nešto povoljnija nego u prethodnoj, što ukazuje na veću angažovanost nosilaca tema i projekata. Pri tome treba ukazati na nekoliko činjenica: najveći broj tema je višegodišnjeg karaktera i zbog toga je dinamiku trošenja teško prilagoditi kalendarskoj godini. Konačna slika o utrošku sredstava može se dobiti tek po završetku rada na ugovorenoj temi. Zbog iznenadne smrti nosioca teme, prestalo se s radom na temi M. Kamarića: *Učešće radnika u samoupravljanju – Kombinat Zenica*, dok je, zbog dužeg bolovanja, jako usporen rad na temama: *Problemi izgradnje krupnih građevinskih objekata* (D. Krsmanović) i *Leteći pepeo iz industrijskih postrojenja* (J. Hahamović). Sredstva za finansiranje teme *Praistorija jugoslavenskih zemalja* obezbijedena su od Republičke zajednice za naučni rad, pa je prestala obaveza Fonda u vezi s ovom temom.

IZVRŠENJE PRIHODA I RASHODA FONDA ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD
ZA 1973.GODINU

kto	Opis	Din.
PRIHODI		
721	Sredstva prenesena iz 1972. god.....	502,329,31
	Sredstva po finans. planu Akademije za 1973.	350,000,—
	Sredstva za Ist.naroda BiH po fin.pl.za 1973.	480,000,—
	Sredstva od Rep.zaj.za naučni rad — za Ist. naroda BiH.....	450,000,—
	Sredstva od Rep.zaj.za naučni rad — za Ist. književnosti.....	400,000,—
	Sredstva od Rep. zaj. za naučni rad — za Praistoriju.....	150,000,—
	Sredstva od Rep. zaj. za naučni rad — za Najst. mat. kult.	40,000,—
	Sredstva od Rep. zaj. za naučni rad — za Brdsko-pl. podr.	135,000,—
Ukupni prihodi:		2,507,329,31

RASHODI PO VRSTAMA TROŠKOVA		
7301	Lična primanja ostvarena dop. radom.....	41,104.60
7202	Lična primanja po osnovu građ.pravnog odnosa...	47,837.15
7320	Kancelarijski i ostali potrošni materijal.....	94,136.95
7321	Oprema i uređaji (rač. mašina).....	13,143.80
7324	Autorski honorari.....	274,408.05
7324	Troškovi mikrofilmovanja i fotokopiranja.....	12,129.25
7327	Putni troškovi i dnevnice u zemlji.....	113,932.55
7328	Putni troškovi i dnevnice u inostranstvu.....	42,573.55
7329	Doprinos Bosanskoj krajini na mater. rashode.....	15,697.20
7329	Troškovi novčanog i platnog prometa.....	296.80
7329	Troškovi usluga.....	157,795.65
7340	Participacija za štampanje knjige Dž.Juzbašića.....	40,000,—
7340	Za red. djelatnost Akademije.....	80,000,—
Ukupno rashodi:		933,055.55

OSTATAK ZA PRENOS U 1973.GOD. 1,574,273.76

Od toga:

— sred. za Ist. naroda BiH po fin.pl.Akad.....	69.603.10
— sred. za Ist. naroda BiH od Rep.zaj.....	450,000,—
— sred. za Ist. književ. od Rep. zaj.	342,133.40
— sred. za Praistoriju Jug. od Rep. zaj.	150,000,—
— sred. za Najst. mat. kult od Rep. zaj.	40,000,—
— sred. za Brdsko pl. podr. od Rep. zaj.	135,000,—
— sred. ostalih tema Fonda za naučnoistr.rad.	387,537,26



PREGLED UTROŠKA SREDSTAVA FONDA ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD
ZA 1973. GODINU PO TEMAMA

Red br.	Naziv teme	Nosilac zadatka	Raspoloživo u 1973.	Izvršenje rashoda
1.	Praistorija jugoslavenskih zemalja	akad.A.Benac	21.619,—	9.016,20
2.	Najstarija materijalna kultura Slavena (participacija Republičkog fonda u iznosu od 50.000,—)	dr I.Čremošnik	15.000,—	5.738,70
3.	Utvrđena ilirska naselja sa teritorije Delmata u Duvanjskom polju	akad.A.Benac	30.000,—	45.796,80
4.	Dendroflora Balkanskog poluostrva	akad.P.Fukarek	19.719,20	567,75
5.	Uloga žutog tijela u etilogiji neplodnosti domaćih životinja	akad.M.Varadin	9.318,70	8.118,55
6.	Promjenljivost morfološko-taksonomskih oblika	sarad.T.Vuković	10.000,—	5.119,60
7.	Problemi razvoja brdsko-planinskog područja	akad.D.Maksimović	23.000,—	28.590,30
8.	Odabrana poglavlja komparativne patologije i ambijentologije	akad.J.Ježić	73.482,80	20.053,20
9.	Utjecaj hrane i vode sa područja endemskog nefritisa	akad.P.Stern	40.010,—	40.010,00
10.	Procjena količine acetilholina	akad.S.Huković	25.081,05	25.081,05
11.	Korelacije lipida krvi...	sarad.Dž.Rezaković	28.256,—	28.256,—
12.	Modifikacija motorike reproduktivnog sistema	akad.S.Huković	15.006,—	15.006,00
13.	Karcinom kože glave i vrata	akad.E.Grin	50.000,—	—
14.	Histohemijska ispitivanja T.Pallidum	akad. E.Grin	34.200,—	34.200,—
15.	Interdisciplinarna saradnja u obezbjeđivanju racionalne ishrane	akad.G.Žarković	15.000,—	15.000,—
16.	Program mjera za zaštitu životne sredine	akad.G.Žarković	10.000,—	10.000,—
17.	Problemi izgradnje krupnih građevinskih objekata	akad.D.Krsmanović	40.000,—	—
18.	Geologija okoline Sarajeva	akad.R.Jovanović	25.000,—	10.546,80
19.	Geologija rijeke Bosne	akad.R.Jovanović	11.856,—	1.989,—
20.	Leteci pepeo iz industrijskih postrojenja	akad.J.Hahamović	31.700,—	—
21.	Za redovnu djelatnost Akademije		80.000,—	80.000,—
UKUPNO:			608.248,75	383.090,00

(bez Istorije naroda BiH)

PREGLED UTROŠKA SREDSTAVA KOMISIJE ZA ISTORIJU NARODA BIH

	Nosilac zadatka	Raspoloživo za 1973. god.	Izvršenje rashoda
I potkomisija	Anto Babić	44.702,05	31.414,85
II potkomisija	Nedim Filipović	132.000,—	130.755,95
III potkomisija	Avdo Sućeska	115.000,—	94.839,25
IV potkomisija	Hamdija Kapidžić	125.000,—	101.037,70
V potkomisija	Nikola Babić	95.000,—	84.051,20
Ukupno:		511.702,05	442.098,95

**V. PLAN RADA I FINANSIJSKI PLAN AKADEMIJE
ZA 1974. GODINU**



PLAN RADA ZA 1974. GOD.

U cilju ostvarenja Srednjoročnog plana, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, odnosno njena odjeljenja, odbori, komisije i druga radna tijela planiraju u 1974. godini izvršenje sljedećih zadataka:

ODJELJENJE DRUŠTVENIH NAUKA

CENTAR ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA

Naučnoistraživački rad

1) Rad na *dokumentacionom centru materijalne i duhovne kulture Ilira*. — U 1974. godini napraviće se prva sistematska tipologija keramičkog materijala sa područja Dalmata na osnovu nalaza u Koritima, Biogracima i Gradinama na Duvanjskom polju. Na osnovu ove tipologije napraviće se kartoteka dalmatske keramike, koja će poslužiti za odvajanje keramičkih tipova susjednih ilirskih plemena.

Nastaviće se rad na *kompletiranju kartoteke zatvorenih grobnih nalaza sa područja balkanskih Ilira*. Tokom 1974. godine dovršiće se posao na području Dalmacije, i glavni dio rada će biti koncentrisan na području Bosne i Hercegovine i zapadne Srbije. Predviđa se izrada kartona za novih 300 grobova, što će zahtijevati i izradu oko 1400—1800 crteža, kao i odgovarajuća putovanja.

2) Centar je tokom 1973. godine završio sve pripreme za izradu *Praistorije jugoslavenskih zemalja*, u pet tomova. Zbog toga se u 1974. godini predviđa početak intenzivne obrade materijala za pisanje sintetskih tekstova. Zavisno od mogućnosti pojedinih grupa i stručnjaka, intenzivno će na ovom poslu raditi autori prvih triju svezaka (Paleolit i mezolit, Neolit, Eneolit), dok će autori za sljedeća dva sveska još uvijek raditi na usaglašavanju metodologije, hronologije i drugih relevantnih pitanja za obradu bronzanog i željeznog doba.

3) Posebna ekipa Centra za balkanološka ispitivanja počela je u 1973. godini sistematsko istraživanje i *prikupljanje dokumentacije za kartoteku utvrđenih ilirskih naselja na području Duvanjskog polja*, gdje se nalazi najveća koncentracija odgovarajućih lokaliteta. U 1974. godini nastaviće se istraživanje na istom području, iako, zbog množine lokaliteta, posao neće moći biti završen u ovoj godini.



U vezi sa formiranjem kartoteka ilirskih naselja i gradova na teritoriji Jugoslavije, Centar je preuzeo na sebe ulogu koordinatora ovog posla za cijelu zemlju.

4) Paralelno sa istraživanjem na Duvanjskom polju, započeće i prikupljanje *dokumentacije za kartoteku ilirskih utvrđenih naselja na Glasinačkom području.*

5) U okviru sistematskog *istraživanja na području fizičke antropologije* predviđa se u 1974. godini početak prikupljanja odgovarajućeg materijala sa područja Glasinca u istočnoj Bosni.

6) Predviđa se da će se ranije započeta istraživanja u Jazbinama, uglavnom, završiti u 1974. godini, pa bi tako bio istražen i najvažniji lokalitet koji se odnosi na *istraživanje materijalne kulture Slavena.*

7) Nastaviće se istraživanje ilirskih i rimskih komunikacija na sjeverozapadnom Balkanu, koje je započeto u 1973. godini.

8) U 1974. godini će se započeti sa sistematskim *prikupljanjem građe koja se odnosi na identifikaciju južne teritorije panonskih plemenskih zajednica.*

9) Nastaviće se istraživanje u okviru teme *Tradicionalni elementi u seoskoj porodici istočne i južne Srbije,* koje je započeto u 1973. godini i koje se tiče razmatranja problema odnosa slavenskih i starobalkanskih etničkih zajednica.

10) Isto tako, nastaviće se terenska istraživanja u okviru obrade teme *Stara balkanska arhitektura.*

11) Pripremanje građe za *Tematsku etnološku bibliografiju Jugoslavije* već je znatno unapredovalo, a u 1974. godini će biti dovršena izrada još 3.000 bibliografskih jedinica.

12) U okviru lingvističkih istraživanja rad će se odvijati na sljedećim temama:

a) prikupljanje građe o *romanskim jezičkim elementima* (sjeverozapadna Hercegovina);

b) *Toponimija Prigorja, sa određivanjem predslavenskog i slavenskog jezičkog sloja.* Prikupljanje građe za ovu temu traje intenzivno već dvije godine i biće završeno do 1975. godine. Osnovni zadatak svih ovih istraživanja je izdvajanje ilirskih, keltskih, vlaških i drugih paleolingvističkih elemenata.

c) *Prikupljanje građe za ilirske antroponimijske studije* već je dalo vrlo pozitivne rezultate i ono će biti nastavljeno tokom 1973. godine.

d) Sistematsko *izučavanje duhovne kulture Cigana* će obuhvatiti u 1974. godini prikupljanje građe za govor ličkih Cigana, zvanih Šijaka, i za studiju „Infinitiv u ciganskom jeziku“. Tereni će biti izabrani prema kretanju pojedinih grupa Roma.

Simpozijumi i crugi skupovi

Centar će u jesen 1974. godine organizovati jedan simpozijum, odnosno kolokvijum sa temom: *Utvrđena ilirska naselja.*

Kao i svake godine, održaće se redovni sastanak članova Centra radi analize i usmjeravanja rada ove organizacije.

Izdavačka djelatnost

1. Godišnjak XII Centra (oko 30 tabaka).
2. Pošto u 1973. godini nije bilo dovoljno sredstava za štampanje predviđenih izdanja Centra, to se za 1974. godinu predviđa izdanje sljedećih studija:
Aleksandar Stipčević: *Antička bibliografija Jugoslavije; Vlasi u XV i XVI vijeku* (edicije Posebna izdanja);
Mario Petrić *Karakteristike, uloga i porijeklo običaja tatauiranja u Bosni i Hercegovini*;
Duje Rendić-Miočević: *Fontes rerum illyricarum*.

KOMISIJA ZA LINGVISTIČKA ISPITIVANJA

- 1) *Dijalektološki atlas*. — *Opšteslovenski* (obrada jednog neispitanog punkta, provjeravanje građe na terenu i pripremanje građe za prve sveske Atlasa); *nacionalni atlas* (obrada tri punkta sa terena BiH).
- 2) *Onomastika* (prikupljanje građe na terenu i ispisivanje građe iz etnografskih tekstova).
- 3) *Općija dijalektološka ispitivanja* (rad a terenu, gdje će se sakupljati materijal sa nekoliko značajnih punktova u Bosni i Hercegovini, a u okviru ovoga posla vrši se i obučavanje studenata u dijalektološkim ispitivanjima).
- 4) *Arhivi žive riječi*. — U ovoj godini će se sakupljati materijal iz Vojvodine, Beograda, Šumadije, Levča, srednje Bosne i ijekavske Hercegovine.
- 5) *Terminologije*. — Radiće se na skupljanju građe iz oblasti ratarsko-stočarske terminologije, i to: na terenima u Vojvodini, Hercegovini i Bosni.
- 6) Radiće se, kao i prethodnih godina, na izradi *bibliografije domaćih stručnih časopisa*.
- 7) Radiće se, prema utvrđenom planu, i na *Rječniku crkvenoslovenskog jezika*.

KOMISIJA PRAVNIKA

U okviru tema *Svojinskopравни odnosi u Jugoslaviji* i *Zaštita tehničkog pronalazaštva*, u toku 1974. godine nastaviće se objavljivanje pojedinih radova iz prve teme, a što se tiče druge, produžiće se rad na prikupljanju materijala (ispitivanja sudske prakse i prikupljanje podataka u našim i inostranim bibliotekama).

KOMISIJA EKONOMISTA

U prvom tromjesečju 1974. godine treba da bude pokrenut rad na „Zborniku radova“ Odjeljenja društvenih nauka (uslovan naziv), u kojem će se raspravljati o *teorijama društveno-ekonomskog razvoja*, s posebnim osvrtom na socijalistički razvoj naše Republike i Jugoslavije. Rad na Zborniku bi bio finaliziran krajem 1975. godine.

MUZIKOLOŠKA ISPITIVANJA

U toku 1974. godine pripremaće se objavljivanje druge knjige *Zbornika narodnih napjeva BiH* (obredno-običajne pjesme). Osim toga, izvršiće se dopunska ispitivanja napjeva obredno-običajnih pjesama na području centralne Bosne i istočne Hercegovine.

ORGANIZOVANJE SIMPOZIJUMA I SAVJETOVANJA

U toku godine vršiće se sistematsko pripremanje programa za simpozijum *Ustanci u BiH, drugim balkanskim zemljama i istočna kriza (1875–1878)*, koji će se održati u saradnji sa SANU i JAZU.

ODLASCI NA KONGRESE

Akademici A. B e n a c i B. Đ u r đ e v prisustvovaće u septembru 1974. godine *Kongresu balkanologa* u Bukureštu.

Akademik V. S p a i ć želi da prisustvuje *Svjetskom kongresu autora*, koji se održava u Frankfurtu od 5–15. marta 1974. godine, sa referatom „Zaštita emisija preko satelita“.

Akademik V. S p a i ć , takođe planira odlazak na *Kongres međunarodnog udruženja za autorsko pravo*, koji se održava u Madridu u oktobru 1974. godine.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Odjeljenje planira da u toku 1974. godine objavi dvije knjige „Radova“ i monografiju *O kreditnoj trgovini srednjovjekovnog Dubrovnika* (autor Ignacije Voje).

KOMISIJA ZA ISTORIJU NARODA BOSNE I HERCEGOVINE

Prva potkomisija (srednji vijek). Planira se završetak rada na prvoj knjizi Istorije naroda BiH, a paralelno će se vršiti i potrebna dopunska istraživanja u domaćim arhivima (Dubrovnik, Zadar, Beograd i Zagreb), kao i u arhivima u Veneciji i bibliotekama u Beču.

Druga potkomisija (turski period do kraja XVII vijeka). Nastaviće se proučavanje već sakupljene istorijske građe, odnosno radiće se na njenom kompletiranju. Posebno će se raditi na analitičkoj obradi turskih deftera XV i XVI, a, po mogućnosti, i XVII vijeka. Radiće se na izradi regesta iz vatikanskih arhiva.

Treća potkomisija (turski period od početka XVIII v. do 1878). Nastaviće se sa proučavanjem već pribavljene građe, prvenstveno turske, iz carigradskih i ankarskih arhiva. Pribaviće se građa iz Bašbakanlik-arhiva u Istanbulu. Nastaviće se rad na izradi regesta iz carigradskih i drugih turskih arhiva, kao i regesta iz vatikanskih arhiva. Također će se raditi na dopunskom pribavljanju građe iz domaćih arhiva (Fojnica, Sutjeska, Dubrovnik, Split, Zagreb, Beograd i sl.)

Četvrta potkomisija (za austrougarski period). Vršice se proučavanje već prikupljene građe, posebno iz Ratnog i Državnog arhiva u Beču i Arhiva BiH u Sarajevu, Počeće i rad na pripremanju teksta četvrte knjige.

Peta potkomisija (period Jugoslavije između dva rata, oslobodilačkog rata i socijalističke revolucije). Nastaviće se s arhivskom obradom i proučavanjem postojeće građe i literature. Prikupljaće se, i dalje, građa u arhivima i bibliotekama u Sarajevu, Beogradu, Zagrebu, Novom Sadu i sl. Izradiće se pomoćna hronika NOB-a.

ODJELJENJE ZA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

1. Težište rada biće na realizaciji plana *Komisije za istoriju književnosti BiH* i njenih šest potkomisija.

Budući da u godini 1973. nisu dobivena novčana sredstva za realizaciju planova potkomisija za 1973. godinu, najveći dio predviđenih zadataka i proslava iz ove godine prenosi se u 1974. godinu.

Potkomisija za srednji vijek. — Planira se izrada Peleografskog albuma sa bibliografijom srednjovjekovne književnosti, rad na pripremanju kritičkog izdanja Hvalova rukopisa i istraživanja srpske književnosti turskog perioda.

Potkomisija za turski period. — Organizovaće se istraživanja u samostanskim bibliotekama, arhivima i bibliotekama u vezi sa franjevačkom književnošću i u vezi sa bosanskim latinitetom, na prikupljanju građe iz alhamijado književnosti i bosanske književnosti na orijentalnim jezicima (obrada i dopuna materijala), a vršice se i istraživanje u biblioteci Jevrejske opštine u Sarajevu (prikupljanje građe za jevrejsku književnost ovog perioda).

Potkomisija za austrougarski period. — Radiće, uglavnom, na izradi bibliografije, i to: bibliografija književnih priloga u Sarajevskom listu, Srpskoj riječi i listu Hercegovački bosiljak.

Potkomisija za međuratni period. — Radiće na izradi bibliografije književne periodike ovog perioda, a obaviće i intervju sa živim piscima.

Potkomisija za poslijeratnu književnost. — Radiće se na obradi publicističke periodike ovog perioda (Pregled, Zora, Brazda, Odjek) i na registrowanju postojećih bibliografija.

Potkomisija za narodnu književnost. — Radiće se na popisivanju objavljenih zbirki narodne književnosti BiH i zbirki koje nemaju bosanskohercegovačku nominaciju, a u koje je ušla i narodna književnost BiH, kao i na bibliografskoj obradi ove književnosti.

U saradnji sa Institutom za jezik (Odjeljenje za izučavanje jugoslovenskih književnosti) nastaviće se rad na izradi „Bibliografije radova o narodnoj književnosti“.

Nastaviće se prikupljanje i obrada tekstova za djelo: *Izbor iz poezije pisaca iz BiH koji su stvarali na orijentalnim jezicima*.

U okviru rada na izradi *Istorije likovnih umjetnosti BiH* utvrdiće se koncepcije djela i odrediti kriterijumi za inventarisanje radova autora vezanih za BiH.

INDIVIDUALNI RAD

Članovi Odjeljenja radiće, pored ostalog, na sljedećim individualnim temama:

- Zbirka eseja *Raskršća* – dovršenje (za Svjetlost, – M. B e g i ć);
- Studije iz naših književnosti* (za Zavod za izdavanje udžbenika, – M. B e g i ć);
- redakcija i komentar *sabranih djela P. Slijepčevića* (za Svjetlost, – M. B e g i ć);
- studija o *Židovom dnevniku* (M. Š a m i ć);
- Francuski putnici u BiH u razdoblju 1816–1878* (završiti prikupljanje građe, – M. Š a m i ć);
- Francuska književnost na stranicama književnog časopisa Bosanska vila* (M. Š a m i ć);
- priprema IV izdanja knjige: *Kako nastaje naučno djelo* (M. Š a m i ć);
- rad na *istoriji francuske književnosti XVI stoljeća* (M. Š a m i ć);
- Sjećanja* (jednog slikara) – nastavak (I. M u j e z i n o v i ć);
- nastavak rada na kompoziciji *Revolucija u BiH* – 4000 figura (I. M u j e z i n o v i ć);
- pripreme za *samostalnu izložbu* (M. T o d o r o v i ć);
- pripreme za izdanje *monografije groteski* (M. T o d o r o v i ć);
- rad na nekoliko *hercegovačkih motiva* (I. Š e r e m e t);
- dovršavanje dva započeta portreta*, kao i revidiranje *radova slikanih u pleneru* (plein air) (I. Š e r e m e t);
- rad na *romanu*; na priređivanju *zbirke pripovijedaka*; na priređivanju zbirke književnih zapisa (Ć. S i j a r i ć).

ORGANIZOVANJE SAVJETOVANJA

Predviđa se *savjetovanje* posvećeno koncepciji, organizaciji i metodologiji izrade *Istorije likovnih umjetnosti BiH*.

NAUČNI, KNJIŽEVNI I UMJETNIČKI SKUPOVI

Predviđa se odlazak 1 člana na *Bijenale u Veneciji* (V. D i m i t r i j e v i ć) i učešće 2–3 člana na naučnim, književnim i umjetničkim skupovima u zemlji i u inostranstvu.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Planira se:

- izdavanje jedne knjige RADOVA;
- štampanje *Bibliografije radova o narodnoj književnosti*, knj. II;
- štampanje kompozicije VI. Miloševića *Kameni spavač* (na tekst M. Dizdara)
- štampanje 1–2 monografije.

ODJELJENJE TEHNIČKIH NAUKA

Rad ovog Odjeljenja se odvija, velikim djelom, u okvirima djelatnosti Odbora za prirodne resurse, Odbora za krš i Komisije za energetiku.

Odbor za prirodne resurse

Članovi Odbora će sarađivati na izradi elaborata *Geologija Bosne i Hercegovine* i *Mineralne sirovine Bosne i Hercegovine*.

Odbor za krš

U saradnji sa Zavodom za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu, radiće se na elaboratu *Snabdijevanje vodom i zaštita izvorišta na kršu*;

U saradnji sa odgovarajućim naučnim institucijama iz Beograda, Zagreba i Skopja, radiće se na elaboratu *Istraživanja u oblasti aseizmičnog građenja*.

Komisija za energetiku

Obaviće prikupljanje podataka o sadašnjem stanju energetike na području BiH, i to: nalazišta uglja, nafte i gasa, i hidroenergetskih potencijala.

OSTALI VIDOVI NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA

Iz oblasti *matematike* pojedini članovi Odjeljenja sarađivaće na sljedećim problemima:

- Sumabilnost izvodnih višestrukih Fourierovih redova u vezi sa asimptotskim ponašanjem sfernih sredina višeg reda;
- Razvitak po sopstvenim funkcijama Laplasovog operatora; ispitivanje spektakularne funkcije tog operatora;
- Primjena nekih parcijalnih diferencijalnih jednačina u tehničkoj nauci.

Iz oblasti *urbanizma i arhitekture*, takode, pojedini članovi Odjeljenja će sarađivati na temama:

- Arhitektonsko-urbanističko stvaralaštvo u periodu austrougarske vlasti između dva rata u Sarajevu;
- Prostorno uređenje, organizacija i oblikovanje kulturno-zabavnih centara, sa prostornom aplikacijom na centralni prostor Mostara.



ORGANIZOVANJE NAUČNIH SKUPOVA

- Odjeljenje planira organizovanje dva naučna skupa, i to:
- razgovor o temi *Arhitektonska kritika, sa posebnim osvrtom na stanje u BiH*;
 - savjetovanje o aktuelnoj materiji grupe za geologiju, rudarstvo i metalurgiju.

ODJELJENJE PRIRODNIH I MATEMATIČKIH NAUKA

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

1. Istraživanje *dendroflora Bosne i Hercegovine* i susjednih predjela;
2. nastavak i dovršavanje *istraživanja i kartiranje šumske vegetacije sliva rijeke Ljubine*;
3. otpočeti istraživanja iz oblasti teme: *Dinamika mikroelemenata u brdskom tipu zemljišta* (u okviru Projekta o brdsko-planinskom području);
4. biće završen rad *Uloga žutog tijela u neplodnosti domaćih životinja*;
5. u Odboru za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području radiće se na realizaciji i izradi definitivnog *projekta o unapređenju privrede brdsko-planinskog područja BiH*;
6. rad na studiji *Pisces Maris Mediteranei et Pontici*;
7. nastaviće se rad na istraživanju *konkreција u zemljištima Jugoslavije*;
8. *kompleksno izučavanje zemljišta BiH* (u okviru programa Odbora za prirodne resurse).



ORGANIZOVANJE SAVJETOVANJA I SIMPOZIJUMA

U okviru programa Odbora za prirodne resurse organizovaće se dva skupa, i to: skup svih istraživača zemljišta u Republici, na kojem će biti prezentirana koncepcija o radu Komisije za zemljište i putevi za realizaciju Srednjoročnog plana ANUBiH, i savjetovanje o iskorišćavanju i interpretaciji pedoloških karata.

Pristupiće se pripremi naučnog skupa o zaštiti prirodne sredine.

Predviđa se organizovanje jednog simpozijuma posvećenog *Pančićevoj omorici*, povodom 100-godišnjice prvog otkrića omorike. Simpozijum bi se održao krajem jula 1975, a u ovoj godini bi se obavili samo pripremni radovi.

UČEŠĆE NA NAUČNIM KONGRESIMA I SIMPOZIJUMIMA

M. Ćirić želi da učestvuje na *X međunarodnom pedološkom kongresu* u Moskvi od 12–20. VIII 1974. godine, za koji je poslao referat, i na naučnom skupu Komisije za mineralogiju zemljišta Jugoslavenskog društva za proučavanje zemljišta, takođe sa referatom. Skup se održava u mjesecu maju 1974. godine u Novom Sadu.

P. F u k a r e k ide u Japan na Međunarodni simpozijum o zaštiti okoline, u mjesecu junu 1974. godine.

T. V u k o v i ć je pozvan da učestvuje na jednom naučnom skupu u Moskvi, u maju 1974. godine.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Biće objavljena posebna publikacija sa radovima i saopštenjima na Simpozijumu o šumskim zemljištima.

ODJELJENJE MEDICINSKIH NAUKA

Komisija za kardiovaskularni sistem započeće da obrađuje jedan kardijalni problem sa više aspekata. Komisija će obraditi krvotok srca i iz te oblasti predviđa sljedeće radove:

- Izgled krvnih sudova srca sa filogenetskog i ontogenetskog aspekta;
- Embolične i trombolične promjene u sitnim krvnim sudovima srca;
- Korelacija težine srca i EKG-promjena u hipertrofiji i koronarnoj insuficijenciji;
- Genetski faktori koronarne bolesti;
- Korelacija koronarografije i EKG-promjena kod bolesnika sa anginoznim tegobama;
- Eksperimentalno izazivanje oboljenja krvnih sudova srca;
- Kriterijum za procjenu funkcionalne sposobnosti srca bolesnika sa koronarnom bolešću;
- Procentualna zastupljenost endogenih i egzogenih faktora u nastanku koronarne bolesti kod osoba sa infarktomiokarda;
- Rana detekcija arteroskleroze u koronarnom i perifernom krvotoku u dječijem dobu;
- Etiološki faktori kolateralne cirkulacije u koronarnom i perifernom krvotoku;
- Utjecaj otrova pauka *Latrodectus* na koronarke i miokard štakora;
- Urođena anomalija srca i krvnih sudova u novorođenčeta pod uticajem progesterona datog u ranoj trudnoći majke.

Ukoliko ovi radovi budu ostvareni, Komisija predviđa da organizuje simpozijum o krvotoku srca na kojemu bi se referisalo o navedenim radovima.

Odbor za rak će raditi na izradi formulara po kojima bi se protokoli terapije pisali jedinstveno. Odbor će i dalje sarađivati sa Koordinacionim odborom medicinskih odjeljenja svih akademija. U okviru ovog Odbora dr G r i n će nastaviti rad na temi *Tumori na koži glave i vrata*. Osim toga, prof. dr A. N i k u l i n će raditi (ukoliko dobije sredstva iz Fonda Akademije) na temi koja spada u okvirni plan ovoga Odbora, a to je: *Citološke promjene respiratornog epitela kod djece pušača*.

Odbor za nefropatiju će uskladiti teme za proučavanje endemske nefropatije, kako bi se izbjegli paralelizmi. On će usmjeravati finansiranje projekata o endemskoj nefropatiji dajući svoje preporuke i mišljenja Zajednici za naučni rad. Osim toga, Odbor će saradivati sa Međuakademijskim odborom za nefropatiju, čije je sjedište Beogradu.

U okviru rada ovog Odbora akademik J. G a o n će raditi (ukoliko dobije sredstva iz Fonda Akademije) na temi: *Testiranje hipoteze vode kao mogućeg prenosioca endemske nefropatije.*

Međuakademijski odbor za ishranu će donijeti definitivni plan rada na sastanku koji će se održati u Zagrebu marta 1974. godine.

Glavni zadaci na kojima će se raditi: priprema naučnoistraživačkih *projekata o kontaminaciji hrane reziduama pesticida* i priprema simpozijuma o *interdisciplinarnoj saradnji na području ishrane stanovništva.*

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

Osim rada na temama koje finansira Fond Akademije, radiće se i na sljedećim temama:

- Rad na modifikaciji VNS i usavršavanje novih metoda istraživanja u farmakologiji;
- Rad na parazitofauni domaćih životinja u BiH i ekonomske štete;
- Završetak istraživanja vezikalne hematurije i spremanje zaključnog izvještaja. Predviđa se iskorištavanje postignutih rezultata u proučavanju vezikalne hematurije za osvetljavanje etiopatogeneze i preventive endemske nefropatije ljudi.

ORGANIZOVANJE SIMPOZIJUMA I SAVJETOVANJA

- Otpočeće pripreme za organizovanje *međunarodnog simpozijuma o botulinusu;*
- pripreme za održavanje *jugoslovenskog simpozijuma o patologiji krvnih sudova;*
- pripreme za organizovanje *simpozijuma o interdisciplinarnoj saradnji na području ishrane stanovništva.*

ODLASCI NA KONGRESE I SIMPOZIJUME

J. G a o n želi da učestvuje na internacionalnom kongresu epidemiološke asocijacije u Brajtonu (Engleska), sa referatom *Studija smrtnosti trudnica oboljelih od virusnog hepatita i veza sa njihovom ishranom.*

H u k o v i ć i P. Š t e r n žele da prisustvuju kongresu njemačkih i mađarskih farmakologa u Gracu, sa referatima: Huković: *Farmaka koja utiču na koronarni sistem, analizirana na model-sistemima izoliranih organa,* i Š t e r n: *Djelovanje otrova pauka Latrodectus na koronarke i miokard štakora.*

J. R u k a v i n a želi da učestvuje na Trećem međunarodnom kongresu parazitologa u Minhenu, za koji je pripremio *dva referata*.

H. H a d ž i s e l i m o v i ć želi da učestvuje na Kongresu Anatomskeg društva DDR u Binzu.

DŽ. R e z a k o v i ć želi da prisustvuje Internacinalnom kongresu hematologa u Jerusalemu.

P. Š t e r n namjerava da ide u Bern na konsultacije sa drom Reubiem, koji radi na problemima nefropatije, klinički i ekperimentalno.

IZDAVAČKA DJELATNOST

U toku godine štampaće se dvije knjige „Radova“. Predviđa se izdavanje monografije H. H a d ž i s e l i m o v i ć a *O asimetrijama glave čovjeka* i štampanje publikacije *Simpozijum o etiologiji respiratornih oboljenja i plućnog srca u seoskim planinskim područjima Bosne* (edicija „Posebna izdanja“).

Prema prijavljenim planovima odjeljenja i drugih organizacionih jedinica, u Akademiji se predviđa objavljivanje sljedećih novih edicija.

PLAN IZDAVAČKE DJELATNOSTI AKADEMIJE

Odjeljenje, org.jedinica	Radovi	Djela	E d i c i j a		Godiš- njak	Ljeto- pis	Svega
			Poseb. izd.	Građa			
Odjeljenje društvenih nauka	2	2	1	—	—	—	5
Odjeljenje medicinskih nauka	2	1	1	—	—	—	4
Odjeljenje tehničkih nauka	1	1	—	—	—	—	2
Odjeljenje prir. i mat. nauka	2	—	2	—	—	—	4
Odjeljenje za knjiž. i umjetnost	1	2	1	—	—	—	4
Centar za balk.ispit.	—	2	2	—	1	—	5
Akademija	—	—	—	—	—	3	3
S v e g a :	8	8	7	—	1	3	27



**PRIJEDLOG FINANSIJSKOG PLANA AKADEMIJE
ZA 1974. GODINU**

O P I S	Izvršeno u 1973.	Plan za 1974.
Prenijeta sredstva iz 1973.	220.000,—	184.000,—
Pril.izd. djelatnosti	58.324,05	40.000,—
Ostali prihodi	124.184,95	—
Sredstva budžeta	4,661,530,—	4,997.000,—
Ukupni prihodi:	5,064,039,—	5,221.000,—
LIČNI RASHODI		
Nagrade akademikima	753,198,65	800.000,—
Lični doh. rad. sa dopr.	1,093,655,50	1,456.000,—
Dop. rad. sa doprinosima	35,713,15	57.000,—
Građanskoprav. odnos sa dopr.	97,296,15	130.000,—
Ukupni lični rashodi:	1,979,863,45	2,443.000,—
MATERIJALNI RASHODI		
Kancelarijski materijal	95,118,05	120.000,—
Sl. novine i priručnici	2,615,50	3,500,—
Ogrev, osvjetljenje i voda	—	80.000,—
Osigur. za održavanje imovine	35,242,40	40.000,—
Ptt—usluge	31,806,40	40.000,—
Troškovi platnog prometa	7,054,45	10.000,—
Ostali režijski troškovi	58,056,45	60.000,—
Troškovi prevoznih sredstava (automobila)	44,180,75	60.000,—
Dopuna inventara i HTZ — sredstva	118,385,60	50.000,—
Stručne knjige za Biblioteku	39,223,40	50.000,—
Doprinos Bosanskoj krajini	31,590,—	52.500,—
Ukupni mater. rashodi:	463,273,—	566.000,—
FUNKCIONALNI RASHODI		
Troškovi naučnoistraž. rada	150,322,80	
a) Centar za balkonološka ispitivanja		208.000,—
b) Lingvistička komisija		82.000,—
c) Individualni rad		10.000,—
Troškovi izdavačke djelat. i aut. honorari	792,898,90	1,100.000,—
Troškovi naučne saradnje sa domaćim i inostranim akademijama	—	45.000,—
Naknade predavačima	1,780,—	3.000,—
Troškovi kongresa i simpozijuma	104,027,70	150.000,—
Putni troškovi	51,799,10	65.000,—
Reprezentacija	16,518,70	30.000,—
Doprinos Savjetu akad. SFRJ	40.000,—	44.000,—
Doprinos za Titov fond	—	5.000,—
Posebne namjene	—	20.000,—
Ostali funkc. rashodi	17,450,60,—	20.000,—
Ukupni funkc. rashodi	1,174,797,80	1,792.000,—
Dotacija Fondu za naučnoistr.rad	350.000,—	430.000,—
Dotacija Kom.za istoriju nar.BiH	480.000,—	—
Tekuća rezerva	—	—
Ukupni rashodi:	4,447,934,25	5,221.000,—



**VI. PODACI O PREMINULIM ČLANOVIMA
AKADEMIJA**



DR INŽ. SVETISLAV MILIĆ, redovni profesor
Građevinskog fakulteta u Sarajevu i vanredni
član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i
Hercegovine



(17. IX 1923 – 8. IV 1973)

Biografski i opšti podaci:

Svetislav Milić rođen je 17. septembra 1923. godine u Papratištu, srez Titovo Užice. Osnovnu školu pohađao je u Požegi, a gimnaziju u Titovom Užicu. Na Građevinski odsjek Tehničkog fakulteta u Beogradu upisao se 1945. godine. U toku studija dva puta je iz materijalnih i zdravstvenih razloga prekidao školovanje; diplomirao je 1953. godine za građevinskog inženjera.

Od avgusta 1953. godine radi u svojstvu šefa gradilišta i glavnog inženjera u GP „Hidrogradnja“ u Čačku sve do februara 1957. godine, tj. do prelaska na Tehnički fakultet u Sarajevu. 1956. godine položio je državni, stručni ispit.

1956. godine izabran je za asistenta na predmetima *otpornost materijala* i *elastostatika* na Tehničkom fakultetu u Sarajevu; 1958. godine habilitovan je sa radom „Prilog proučavanju kontinualnih nosača na elastičnim osloncima“; 1960. god. izabran je za docenta na predmetu *otpornost materijala*; 1965. god. postao je vanredni profesor za isti predmet, a 1971. godine izabran je za redovnog profesora.

Pored svog osnovnog predmeta, kao nastavnik Građevinskog i Mašinskog fakulteta predavao je i predmete *mehanika I i II* i *dinamika*, kao i predmet *teorija elastičnosti* za III stupanj nastave.

Svoju doktorsku disertaciju pod naslovom „Savijanje kontinuiranih pravougaonih ploča sa konačnim brojem jednakih polja“ odbranio je 1965. godine na Građevinskom fakultetu u Sarajevu.

U toku svog rada na Fakultetu imao je brojne funkcije u organima upravljanja, između ostalog, i funkcije predsjednika Fakultetskog savjeta i šefa Katedre za mehaniku, člana Univerzitetskog savjeta i dr.

Pored nastavničkog rada, vršio je i dužnost rukovodioca Odjeljenja za ispitivanje konstrukcija u Zavodu za ispitivanje materijala i konstrukcija, u kom je godinama vrlo aktivno saradivao.

Za vanrednog člana Akademije nauka i umjetnosti BiH prof. dr Svetislav Milić izabran je 11. januara 1973. godine.

Važniji bibliografski podaci:

1. *Eksplisita rješenja kontinualnih nosača konstantnog momenta inercije i jednakih polja u obliku beskonačnih trigonometrijskih radova*, Publikacije tehničkih fakulteta u Sarajevu, knj. II, sveska 1, 1959.
2. *O kontinualnim nosačima konstantnog momenta inercije jednakih polja*, Tehnika b, 10, 1961.
3. *Model Experiments on Pressure Distribution in Some Cases of a Discontinuum*, Felsmechanik und Ingenieurgeologie, I, Wien 1964.
4. *Rezultati ispitivanja ponašanja visokocjevne skele pri betoniranju svoda željezničkog vijadukta*, Publikacije tehničkih fakulteta u Sarajevu, knjiga VI, sveska 1 i 2, 1965.
5. *Influence of Settlement of Supports on Bending Continuous Plates over Equidistant Columns*, saopštenja na VII jugoslavenskom kongresu racionalne primjenjene tehnike 1964. godine.
6. *Savijanje kontinuiranih pravougaonih ploča sa konačnim brojem jednakih polja*, Bilten Univerziteta u Sarajevu, br. 19, 1966.
7. *Opšta rješenja problema savijanja kontinuirane pravougaone ploče preko linijskih i površinskih međuoslonaca*, Dokumentacija za građevinarstvo i arhitekturu DGA-823, Bgd, 1966.
8. *Naprezanje montažnih prednapregnutih mostova poprečno asimetričnim opterećenjem*. Publikacija Građevinskog fakulteta u Sarajevu, knj. VII, sv. 1 i 2, 1967.
9. *Prilog proučavanju prinudnih oscilacija masivnih temelja*, Materijali i konstrukcije, br. 3, Beograd, 1970.
10. *Opšte rješenje problema savijanja pečurkaste ploče sa konačnim brojem jednakih polja*, Zbornik radova posvećen preminulom akademiku I.N. Hlitičijevu, SANU, Beograd, 1970.





DR MUSTAFA KAMARIĆ, redovni profesor
Pravnog fakulteta u Sarajevu i vanredni član
Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercego-
vine

(7. IV 1906 – 6. XI 1973)

Biografski podaci:

Prof. dr Mustafa Kamarić rođen je 7. aprila 1906. godine u Gračanici.

Završio je gimnaziju u Sarajevu i pravne nauke u Beogradu sa odličnim uspjehom i izvanrednim nagradama za tematske radove.

Prije rata radio je u Državnom savjetu u Beogradu. Za vrijeme rata bio je otpušten iz službe i radio je kao advokat u svom rodnom mjestu.

U toku NOB-a aktivno se uključio u narodnooslobodilački pokret obavljajući dužnost predsjednika ilegalnog Narodnooslobodilačkog odbora u Gračanici sve do oslobođenja naše zemlje.

Neposredno poslije oslobođenja Sarajeva prešao je u Zakonodavno-pravno odjeljenje Predsjedništva Vlade Bosne i Hercegovine. U to vrijeme pred našom Vladom stajao je obiman i složen zadatak oko pripremanja novog zakonodavstva, u čemu je, zajedno sa svojim saradnicima, veoma aktivno učestvovao i kao zreo stručnjak u toj oblasti pravnih nauka dao vrlo značajan doprinos.

Kada je osnovan Pravni fakultet u Sarajevu, izabran je za nastavnika upravnog prava i od tada počinje njegov intenzivan i opsežan nastavni i naučni rad. U toku tih 25 godina radio je na Pravnom fakultetu, a u isto vrijeme predavao je i na Višoj upravnoj školi, Višoj školi za socijalne radnike od njihovog osnutka do danas i jedno vrijeme na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu.

Prof. dr Mustafa Kamarić izabran je 23. novembra 1967. godine za vanrednog člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Bio je član Predsjedništva Akademije i zamjenik sekretara Odjeljenja društvenih nauka Akademije.

Pod njegovim stručnim rukovodstvom otpočeo je ustavno-pravni i zakonodavni rad u SRBiH. Na tom poslu podigao je naše najbolje kadrove u oblasti zakonodavstva. O ugledu koji je prof. Kamarić uživao kao stručnjak i naučni radnik govori i okolnost da je bio član Pravnog savjeta SIV-a i Pravnog savjeta RIV-a od njihovog osnivanja, kao i član čitavog niza posebnih saveznih i

republičkih komisija. Kao istaknuti naučni i stručni radnik, on je bio aktivan učesnik skoro na svim simpozijumima i savjetovanjima o teorijskim i pozitivnopravnim problemima zakonodavstva i izgradnje pravnog poretka koji su organizovali: Srpska akademija nauka i umetnosti, Institut za uporedno pravo u Beogradu, Institut društvenih nauka u Beogradu, Savezni zavod za javnu upravu, Jugoslovensko udruženje za upravne nauke, Jugoslovensko udruženje za uporedno pravo itd.. Prof. Kamarić je, isto tako, bio relativno čest učesnik na međunarodnim naučnim sastancima i kongresima za upravne nauke (Istambul 1953, Liege 1958, Beč 1962, Pariz, Lyon i Grenobl 1958, Opatija 1967, Beograd 1959. i Kopenhagen 1967. godine). Bio je član Udruženja za međunarodno pravo u Londonu i Udruženja za uporedno pravo u Parizu.

Važniji bibliografski podaci:

1. *Skupštinska kontrola uređaba*, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu 1954.
2. *Klasifikacija uređaba*, Godišnjak Pravnog fakulteta, Sarajevo 1955.
3. *Domen zakona i uređbe*, Narodna uprava, Sarajevo 1955.
4. *Načelno zakonodavstvo*, Narodna uprava, Sarajevo 1955.
5. *Primat egzekutive i široka ovlašćenja*, Godišnjak Pravnog fakulteta, Sarajevo 1956.
6. *Savezni zakon*, Institut za uporedno pravo, Beograd 1956.
7. *Problemi uređbe s naročitim obzirom na široka ovlašćenja*, Naučno društvo BiH Sarajevo 1957., (str. 227).
8. *Upravni postupak*, knjiga, izdanje „Veselin Masleša“ (285 str.), Sarajevo 1962.
9. *Klauzula izvršenja zakona*, Zbornik Pravnog fakulteta, Zagreb 1965.
10. *Odnos Saveznog i republičkog zakona*, Institut za uporedno pravo, Beograd 1966.
11. *Zaštita prava građana prema radnim organizacijama*, izdanje Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd 1967.





DR ING. NIKOLA ZDANOVSKI, redovni profesor Poljoprivrednog fakulteta u Sarajevu i redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

(7. IV 1895 – 18. XII 1973)

Kratka biografija/:

Rođen je 7. IV 1895. godine u Rusiji u kući oca Apolinara i majke Sofije Poljanske.

Diplomirao je 1926. godine na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu, sa zvanjem „inženjer agronomije“.

Doktorirao je 1938. godine na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu odbranivši tezu „Plansko gospodarstvo sjevernog dijela Hrvatskog primorja i Primorskih planina“ sa ocjenom „cum laudo superato“.

Po završetku fakultetskih studija stupa u službu na Državnom poljoprivrednom dobru Božjakovina (kod Zagreba) u svojstvu gospodarskog pristava, gdje ostaje do 1931. godine, kada stupa na dužnost direktora Državnog planinskog gospodarstva Mrzla Vodica (Hrvatska).

1940. godine formiranjem banske vlasti Banovine Hrvatske premješten je u Odjel za gospodarstvo na dužnost šefa Odsjeka za planinsko gospodarstvo.

Od početka rata aktivno radi u organizaciji NOP-a u Zagrebu. U julu 1941. godine uhapšen je zajedno sa ženom i odveden u zbirni logor u Zagrebačkom Zboru, ali je nakon intervencija prijatelja pušten na slobodu. Pošto je u maju 1944. godine „provaljena“ veza, odlazi iz Zagreba zajedno sa drugaricom po nalogu organizacije u Božjakovinu, a zatim na oslobođeno područje u Moslavinu. Iz Moslavinë se upućuje u ZAVNOH, koji se u to vrijeme nalazi u Topuskom, te radi na organizovanju stručnih kurseva za poljoprivredne i veterinarske referente srezova (SNO) na oslobođenom području.

Poslije rata preuzima dužnost šefa Odsjeka za stočarstvo Ministarstva poljoprivrede NR Hrvatske, kao i dužnost šefa Stočarskog zavoda NRH.

1945. godine angažovan je za predavača mljekarstva i planinskog gospodarstva na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu.

1947. godine, na poziv Saveznog ministarstva poljoprivrede, preuzima dužnost člana Matičarske komisije Savezne visoke škole za planinsko gazdovanje u Sarajevu – u zvanju redovnog profesora.

Istodobno preuzima nastavu iz mljekarstva i planinskog gospodarstva.

1948. godine rukovodi naučnoistraživačkom ekspedicijom Ministarstva poljoprivrede FNRJ u svrhu proučavanja stočarstva i planinskog gazdovanja u NR Makedoniji (18. V – 18. VI 1948), o čemu je izradio opširan elaborat s odgovarajućim prijedlozima.

Od osnutka katedara na Poljoprivrednom fakultetu u Sarajevu vrši dužnost šefa Katedre za stočarstvo – sve do penzionisanja.

Od 1952. godine do penzionisanja 1965. god. predsjednik je Komisije za naučnoistraživački rad na fakultetu i glavni redaktor Radova Poljoprivrednog fakulteta u Sarajevu.

Kada je 1952. godine osnovano Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine, prof. Zdanovski postaje njegov redovni član, vršeći povremeno dužnost sekretara Odjeljenja za privredno-tehničke nauke, a od 1959. godine vrši dužnost sekretara Društva.

Po osnivanju Akademije nauka i umjetnosti BiH 1966. godine postao je njen redovan član.

Važniji bibliografski podaci/:

1. *Primorski ili grobnički sir*, Gospodarski kalendar, Zagreb 1936.
2. *Muznost primorske ovce pramenke*, Veterinarski arhiv, br. 7–10, Zagreb 1937.
3. *Prilog proučavanju crnog domaćeg govečeta*, Arhiv Ministarstva poljoprivrede, God. V, sv. 10, str. 3–18, Beograd 1938.
4. *Sirenje kačkavalja u rugovskim planinama*, Mljekarski list, br. 9, Zagreb 1938.
5. *Nekoliko podataka o ovčarstvu na Galičici planini*, Veterinarski arhiv, knj. 9., sv. 12, str. 623–636, Zagreb 1939.
6. *Prilog poznavanju paške vune*, Poljoprivredno-znanstvena smotra; br. 6, Zagreb 1942.
7. *Travnički sir*, Veterinarski vjesnik, str. 3–18, Zagreb 1942.
8. *Vuna naših ovaca*, Zagreb 1946, Stočarski institut Zemaljskog poljoprivrednog zavoda u Zagrebu, sv. 1, str. 75.
9. *Preradba ovčijeg mlijeka na otoku Braču*, Stočarstvo, sv. 1, str. 1–3, Zagreb 1947.
10. *Ovčije mljekarstvo*, Poljoprivredno-nakladni zavod, Zagreb 1947, str. 192 (priručnik). (Prikaz u „Le Lait“ 32/318/520-25, 1952, Francuska.)
11. *Obskrba vodom u planinskom stočarstvu*, Veterinarija, God. I, sv. 3–4, str. 185–229, Sarajevo 1952.
12. *Kategorizacija planinskih pašnjaka i osnovni pojmovi iz planinskog gospodarstva*, Stočarstvo, God. VIII, sv. 5–6, str. 216–224, Zagreb 1954.
13. *Stočarska kretanja*, Radovi Poljoprivredno-šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, God. III, sv. 4–5, str. 117–143, Sarajevo 1954.
14. *Stočarske nastambe na našim planinama*, Veterinarija, God. VI, sv. 4, str. 652–665, Sarajevo 1957.
15. *Naši tvrdi ovčiji sirevi* (problemi proizvodnje), Mljekarstvo, No. 9, str. 199, Zagreb 1967.



Štampa: Studentski servis Univerziteta — Sarajevo

Za štampariju: Karlo Andrijević
